

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΠΑΤΡΩΝ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ

ΘΕΜΑ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ:

ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΠΡΟΒΛΕΨΕΩΝ

ΛΟΓ/ΣΜΟΙ: "18.00.99 , 18.01.99, 34.99, 44, 68, 83, 84"

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΤΕΛΕΙΟΦΟΙΤΩΝ

ΑΝΑΛΥΤΕΣ:
ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ ΚΥΡΙΑΚΟΠΟΥΛΟΣ
ΜΑΡΙΑ ΣΟΦΟΥ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ ΠΟΥΛΙΟΥ

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ: ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΩΤΗΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΠΑΤΡΑ - ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2008

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	3
Έννοια των προβλέψεων	4
· Αίτια δημιουργίας των προβλέψεων:	5
· Τα οφειλόμενα έξοδα δεν είναι προβλέψεις.....	6
· Ποιες ειδικές διατάξεις του ν. 2190/1920 επιβάλλουν τη διενέργεια προβλέψεων	6
Διάκριση των προβλέψεων	8
Προβλέψεις εκμεταλλεύσεως.....	8
Προβλέψεις εκτάκτων κινδύνων	9
Προβλέψεις για υποτίμηση στοιχείων ενεργητικού ή για υπερτίμηση στοιχείων του παθητικού	10
Διάκριση των προβλέψεων κατά τα Δ.Λ.Π	10
Κανόνες που διέπουν το σχηματισμό και τη χρησιμοποίηση των προβλέψεων.....	12
Οι προβλέψεις πρέπει να σχηματίζονται σε κάθε χρήση και στο απαραίτητο ύψος ανεξάρτητα από το αποτέλεσμα της χρήσεως	12
Οι προβλέψεις πρέπει να επανεκτιμώνται και να προσαρμόζονται στο τέλος κάθε χρήσεως	12
Οι ενδεχόμενες υποχρεώσεις για τις οποίες δεν έγινε πρόβλεψη πρέπει ν' αποκαλύπτονται	13
Οι προβλέψεις από φορολογική άποψη	14
Λειτουργία των λογαριασμών των προβλέψεων εκμεταλλεύσεως.....	16
Ανάπτυξη του λογαριασμού 44.....	26
Λογιστική αντιμετώπιση των «ενδεχόμενων» γεγονότων και υποχρεώσεων κατά το FASB	27
Ενδεχόμενες ζημίες και έξοδα που καταχωρούνται στα βιβλία και στις οικονομικές καταστάσεις.....	29
Ενδεχόμενες ζημίες ή έξοδα που αποκαλύπτονται μόνο με σημειώσεις στο σώμα του ισολογισμού	30
Ενδεχόμενα κέρδη.....	31
Προβλέψεις για ζημίες από επισφαλείς απαιτήσεις.....	32
Ενδεχόμενος κίνδυνος ζημίας ή βλάβης στα ενσώματα περιουσιακά στοιχεία.....	32
Ενδεχόμενες υποχρεώσεις από επίδικες αμφισβητήσεις, διεκδικήσεις και φορολογικές διαφορές.....	33
Πότε γίνεται αποκάλυψη της υποχρέωσης.....	34
Έννοια και διάκριση των «οψιγενών» γεγονότων	35
Λογιστική αντιμετώπιση των «οψιγενών» γεγονότων που σχετίζονται με τις συνθήκες που υπήρχαν κατά την ημερομηνία κλεισίματος του ισολογισμού	37
Λογιστική αντιμετώπιση των «οψιγενών» γεγονότων που δεν σχετίζονται με συνθήκες που υπήρχαν κατά την ημερομηνία κλεισίματος του ισολογισμού	38
Αντιμετώπιση των «οψιγενών» γεγονότων στη χώρα μας.....	39
Εμφάνιση του λογαριασμού 44 στον ισολογισμό	40
ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΛΟΓΩ ΕΞΟΔΟΥ ΑΠΟ ΤΗΝ ΥΠΗΡΕΣΙΑ	42
Η βασική διάταξη του ν.2190/1920 περί της προβλέψεως και η εσφαλμένη ερμηνεία της από την Ολομέλεια των Νομικών Συμβούλων Διοικήσεως	43
Η ορθή ερμηνεία της βασικής διατάξεως του ν.2190/1920 περί της προβλέψεως.....	44

Η δαπάνη για αποζημίωση του αποχωρούντος προσωπικού από άποψη φορολογίας εισοδήματος.....	47
Ισχύουσες διατάξεις.....	47
Ερμηνεία των διατάξεων	48
Λογιστική απεικόνιση της προβλέψεως	50
Προβλέψεις για αποζημίωση προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία	51
ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΑΠΑΞΙΩΣΕΩΝ ΚΑΙ ΥΠΟΤΙΜΗΣΕΩΝ ΠΑΓΙΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ	52
ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΕΠΙΣΦΑΛΕΙΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ.....	54
Προβλέψεις για απόσβεση επισφαλών απαιτήσεων (περίπτωση θ΄ της παρ. 1 του άρθρου 31 του Ν 2238/1994)	55
Ανάλυση και ερμηνεία των διατάξεων του άρθρου 31 παρ. 1 περ. θ΄, δεκαπέντε πρώτα εδάφια του Ν 2238/1994	58
Φορολογική μεταχείριση επισφαλών απαιτήσεων που έχουν επιχειρήσεις κατά πελατών τους με έδρα την πρώην Γιουγκοσλαβία.....	73
Προβλέψεις επισφαλών απαιτήσεων των Εταιριών.....	75
Προβλέψεις επισφαλών απαιτήσεων των Τραπεζών (παρ. 4 & 5 άρθρου 105 του Ν 2238/1994).....	75
Προβλέψεις επισφαλών απαιτήσεων των Συνεταιριστικών Τραπεζών (παρ. 11 άρθρου 4 του Ν 2753/1999).....	77
Προβλέψεις επισφαλών απαιτήσεων των Εταιριών Παροχής Επιχειρηματικού Κεφαλαίου (παρ. 1 & 2 άρθρου 4 του Ν 1775/1998).....	77
ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΕΞΑΙΡΕΤΙΚΟΥΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥΣ ΚΑΙ ΕΚΤΑΚΤΑ ΕΞΟΔΑ.....	78
ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΑΠΟ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΛΟΙΠΩΝ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ.....	82
Συναλλαγματικές διαφορές από την αποτίμηση βραχυπρόθεσμων απαιτήσεων και υποχρεώσεων σε ξένο νόμισμα που δεν αφορούν κτήση πάγιων στοιχείων	83
Συναλλαγματικές διαφορές από την αποτίμηση μακροπρόθεσμων υποχρεώσεων που δεν αφορούν κτήσεις πάγιων στοιχείων.....	86
Αποτίμηση μετοχών και χρεογράφων μη εισηγμένων στο Χρηματιστήριο καθώς και συμμετοχών σε επιχειρήσεις που δεν έχουν τη μορφή ανώνυμης εταιρίας	90
ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΑΠΟ ΠΙΣΤΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΔΑΝΕΙΑ ΓΙΑ ΚΤΗΣΕΙΣ ΠΑΓΙΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ	95
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	105

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η παρούσα πτυχιακή εργασία σκοπό έχει να παρουσιάσει με όσο το δυνατό καλύτερο και αξιόπιστο τρόπο την έννοια και τη λειτουργία των προβλέψεων. Μια πολύ σημαντική εργασία που εμφανίζεται στις οικονομικές μονάδες κατά την διενέργεια των εργασιών στο τέλος της διαχειριστικής χρήσης για τον προσδιορισμό και την εκροή του λογιστικού αποτελέσματος τους.

Οι προβλέψεις σκοπό έχουν να αποτρέψουν την οικονομική μονάδα από αβέβαια γεγονότα που θα της αποφέρουν μεγάλες αναστατώσεις στην πορεία της (ζημία). Για το λόγω αυτό η λογιστική επιστήμη σε συνάρτηση με τον κρατικό μηχανισμό (οικονομικό επιτελείο) διαμορφώνει κανόνες και νόμους για την διευκόλυνση της ομαλής λειτουργίας των οικονομικών μονάδων.

ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ

ΈΝΝΟΙΑ ΤΩΝ ΠΡΟΒΛΕΨΕΩΝ

Κατά το Ε.ΓΛΣ, πρόβλεψη είναι η κράτηση⁽¹⁾ «ορισμένου ποσού, που γίνεται κατά το κλείσιμο του ισολογισμού της οικονομικής μονάδας, σε βάρος του λ/σμού γενικής εκμεταλλεύσεως ή του λ/σμού αποτελεσμάτων χρήσεως. Η κράτηση αυτή αποβλέπει στην κάλυψη ζημίας ή εξόδων ή ενδεχόμενης⁽²⁾ υποτιμήσεως στοιχείων του ενεργητικού, όταν κατά την ημερομηνία συντάξεως του ισολογισμού είναι πιθανή η πραγματοποίησή τους, χωρίς όμως να είναι γνωστό το ακριβές μέγεθός τους ή ο χρόνος πραγματοποίησεως ή και τα δύο».⁽³⁾

Ο ν.2190/1920 με τη διάταξη του άρθρου 42ε § 14, υιοθετεί τον παραπάνω ορισμό του Ε.ΓΛΣ και ορίζει ότι *«οι προβλέψεις για κινδύνους και έξοδα προορίζονται να καλύψουν ζημίες ή δαπάνες ή υποχρεώσεις της κλειόμενης και των προηγούμενων χρήσεων, που διαφαίνονται σαν πιθανές κατά την ημέρα συντάξεως του ισολογισμού, αλλά δεν είναι γνωστό το ακριβές μέγεθός τους ή ο χρόνος στον οποίο θα προκύψουν. Οι προβλέψεις αυτές σχηματίζονται κάθε χρόνο σε ύψος που καλύπτει τα αναγκαία όρια»*.

Για να γίνει λοιπόν πρόβλεψη, σύμφωνα με το νόμο και το Ε.ΓΛΣ, πρέπει να συντρέχουν οι εξής δύο προϋποθέσεις:

(α) κατά το κλείσιμο του ισολογισμού πρέπει να είναι πιθανή η πραγματοποίηση ζημίας ή εξόδου ή υποτίμηση στοιχείων του ενεργητικού. Πρέπει δηλαδή να υπάρχει αβεβαιότητα σχετικά με την πραγματοποίηση της ζημίας ή του εξόδου ή της υποτιμήσεως στοιχείων του ενεργητικού.

(β) να μην είναι γνωστό το ακριβές μέγεθος της ζημίας ή του εξόδου ή της υποτιμήσεως των στοιχείων του ενεργητικού ή ο χρόνος πραγματοποίησεως αυτών ή και τα δύο (μέγεθος και χρόνος).

Ο παραπάνω ορισμός των προβλέψεων κρίνεται ατελής και δεν εναρμονίζεται απόλυτα με την έννοια του όρου «ενδεχόμενα», που έχει καθιερώσει η αλλοδαπή θεωρία και πράξη. Συγκεκριμένα, με όσα πρεσβεύει το FASB και αναπτύσσονται παρακάτω στην § 44.90.2, η έννοια των προβλέψεων στοιχειοθετείται στις περιπτώσεις που συντρέχουν αθροιστικά οι εξής δύο προϋποθέσεις:

- (α) να υπάρχει πιθανότητα επελεύσεως ζημιογόνου γεγονότος και
- (β) το ποσό της ζημίας να μπορεί εύλογα να εκτιμηθεί.

Δεν απαιτείται, συνεπώς, να υπάρχει αβεβαιότητα ως προς το ύψος του ποσού του εξόδου ή της ζημίας ή αβεβαιότητα ως προς το χρόνο επελεύσεως του ζημιογόνου γεγονότος, όπως απαιτεί το Ε.ΓΛΣ και ο ν.2190/1920, αρκεί να υπάρχει πιθανότητα επελεύσεως του ζημιογόνου γεγονότος.

Όταν μάλιστα υπάρχει αβεβαιότητα ως προς το ποσό της ζημίας ή του εξόδου σε βαθμό που να μην είναι δυνατό το ποσό αυτό να εκτιμηθεί εύλογα, δεν γίνεται πρόβλεψη, αλλά γίνεται απλώς αποκάλυψη (στο προσάρτημα κ.λπ.) του ζημιογόνου γεγονότος.

Σημειώνεται ακόμη ότι στον προαναφερόμενο ορισμό του Ε.ΓΛΣ αγνοείται η υπερτίμηση στοιχείων του παθητικού ως λόγος προβλέψεως και ότι ως εκ περισσού αναφέρεται ότι ο χρόνος πραγματοποιήσεως της ζημίας πρέπει να μην είναι γνωστός, αφού εξυπακούεται από το βασικό στοιχείο της αβεβαιότητας επελεύσεως της ζημίας.

Αν ο χρόνος επελεύσεως του μελλοντικού ζημιογόνου γεγονότος ήταν γνωστός, το γεγονός έπαυε να είναι πιθανό και θα ήταν βέβαιο.

· ΑΙΤΙΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΤΩΝ ΠΡΟΒΛΕΨΕΩΝ:

Ως συνήθη αίτια δημιουργίας προβλέψεων αναφέρονται:⁽⁴⁾

- Κίνδυνοι από αγωγές αμφίβολης εκβάσεως.
- Αποζημιώσεις προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία.
- Υποχρεώσεις για την αντιμετώπιση ανειλημμένων εγγυήσεων.
- Επίδικες διαφορές φόρων που βαρύνουν την επιχείρηση.
- Κίνδυνοι από υποχρεώσεις σε συνάλλαγμα.
- Κίνδυνοι επανορθώσεως βλάβης που προξενήθηκε από την εταιρία σε τρίτο.
- Υποχρεώσεις ανακατασκευής μισθωθέντων παγίων για την επαναφορά στην αρχική τους κατάσταση.

- Υποχρεώσεις μεταβιβάσεως (χωρίς αποζημίωση) εγκαταστάσεων, που έχουν ανεγερθεί επί αλλότριου εδάφους, στον κύριο του εδάφους ή υποχρεώσεις μεταβιβάσεως (χωρίς αποζημίωση) εγκαταστάσεων που έχουν ανεγερθεί, βάσει παραχωρηθέντος προνομίου εκμεταλλεύσεως, στον παραχωρήσαντα το προνόμιο.

· ΤΑ ΟΦΕΙΛΟΜΕΝΑ ΕΞΟΔΑ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ

Πολύ συχνά η λογιστική πράξη χαρακτηρίζεται ως προβλέψεις τα «οφειλόμενα έξοδα», δηλαδή τα έξοδα που κατέστησαν δουλευμένα μέσα στη χρήση, τα οποία όμως οφείλονται από την επιχείρηση κατά την ημέρα κλεισίματος του ισολογισμού και τα οποία είναι πληρωτέα στις αρχές της επόμενης χρήσεως (λ.χ. έξοδα ηλεκτροδοτήσεως, υδρεύσεως, τηλεφώνων μηνών Νοεμβρίου - Δεκεμβρίου, που είναι πληρωτέα στη νέα χρήση).

Όπως είναι ευνόητο, ο χαρακτηρισμός των εξόδων αυτών ως προβλέψεων είναι εσφαλμένος, γιατί δεν υπάρχει καμιά αβεβαιότητα ούτε ως προς το ύψος τους ούτε ως προς το χρόνο εξοφλήσεώς τους. Πρόκειται περί εξόδων «βέβαιων», «οριστικών» και «δουλευμένων», που πρέπει να βαρύνουν τα αποτελέσματα της χρήσεως που αφορούν με πίστωση του λ/σμού 56.01 «έξοδα χρήσεως δουλευμένα (πληρωτέα)».

· ΠΟΙΕΣ ΕΙΔΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΤΟΥ Ν. 2190/1920 ΕΠΙΒΑΛΛΟΥΝ ΤΗ ΔΙΕΝΕΡΓΕΙΑ ΠΡΟΒΛΕΨΕΩΝ

Πέραν της παραπάνω γενικής διατάξεως περί προβλέψεων, ο ν. 2190/1920, προσαρμοζόμενος προς αντίστοιχες διατάξεις της 4ης Οδηγίας της Ε.Ο.Κ., καθιερώνει τις ακόλουθες ειδικές διατάξεις που επιβάλλουν το σχηματισμό ειδικών προβλέψεων:

- Το άρθρο 42 § 14 εδ. β' που καθιερώνει την υποχρέωση σχηματισμού για αποζημίωση προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία.

- Το άρθρο 42 ε § 14 εδ. α' που καθιερώνει την υποχρέωση σχηματισμού προβλέψεων για κινδύνους και έξοδα,

- Το άρθρο 43 § 5 περ. ε' που καθιερώνει την υποχρέωση σχηματισμού προβλέψεων για υποτιμήσεις ενσώματων πάγιων περιουσιακών στοιχείων.

- Το άρθρο 43 § 8 περ. α' που καθιερώνει την υποχρέωση σχηματισμού προβλέψεων για επισφαλείς απαιτήσεις και

- Το άρθρο 43 § 3 περ. γ' και § 8 περ. β' που καθιερώνουν την υποχρέωση σχηματισμού προβλέψεων για συναλλαγματικές διαφορές.

β. Δ.Λ.Π

Σύμφωνα με το Δ.Λ.Π 37 «Προβλέψεις, ενδεχόμενες υποχρεώσεις και ενδεχόμενες απαιτήσεις» πρόβλεψη είναι μια υποχρέωση αβέβαιου χρόνου ή ποσού. Δηλαδή, δεν υπάρχει αβεβαιότητα ως προς την ύπαρξη της υποχρέωσης που είναι βέβαιη κατά την ημερομηνία σύνταξης του ισολογισμού. Η αβεβαιότητα υπάρχει είτε ως προς το χρόνο επέλευσης του ζημιογόνου γεγονότος είτε ως προς το ύψος του ποσού, που θα καταβάλει η επιχείρηση για την εξόφληση της υποχρέωσης.

Η υποχρέωση της επιχείρησης έχει ήδη γεννηθεί από ένα «δεσμεύον γεγονός», δηλαδή από ένα ή περισσότερα γεγονότα που συνέβησαν στο παρελθόν και γέννησαν την υποχρέωση της επιχείρησης, ο διακανονισμός της οποίας θα απαιτήσει στο μέλλον εκροή πόρων που ενσωματώνουν οικονομικά οφέλη. Η βεβαιότητα ύπαρξης της υποχρέωσης είναι δεδομένη και όχι απλώς πιθανή. Η αβεβαιότητα υπάρχει είτε ως προς το χρόνο εκπλήρωσης της υποχρέωσης αυτής, είτε ως προς το ποσό που θα απαιτηθεί για το διακανονισμό της είτε και στα δύο. Αν υπήρχε κατά το χρόνο σύνταξης του ισολογισμού βεβαιότητα και ως προς τους δύο αυτούς παράγοντες, του χρόνου και του ποσού, η υποχρέωση της επιχείρησης θα ήταν οριστική και δεν θα ήταν πρόβλεψη (Πρότυπο § 10).

⁽¹⁾ Κατά τη γνώμη μας δεν είναι δόκιμος ο όρος «κράτηση», γιατί ο όρος αυτός είχε καθιερωθεί να σημαίνει παρακράτηση από τα καθαρά κέρδη. Αλλά οι προβλέψεις διενεργούνται ανεξάρτητα αν η επιχείρηση έχει κέρδη ή ζημίες. *Η πρόβλεψη, κατά τη γνώμη μας, είναι έξοδο (ή ζημία ή υποτίμηση στοιχείων ενεργητικού), που είναι πιθανό κατά τη σύνταξη του ισολογισμού και ενδέχεται να πραγματοποιηθεί στο μέλλον.*

⁽²⁾ Πλεονασμός είναι το «ενδεχόμενης», γιατί αφού είναι πιθανή άρα είναι και ενδεχόμενη.

⁽³⁾ Η υποχρέωση διενέργειας προβλέψεων πηγάζει από τη βασική λογιστική αρχή της συντηρητικότητας (**conservatism principle**). Η αρχή αυτή εφαρμοζόταν σε κάποια έκταση από τις επιχειρήσεις στη χώρα μας και υπό το κράτος του παλαιού δικαίου, αλλά καθιερώθηκε πια και νομοθετικά κατ' επιταγή της διατάξεως του άρθρου 31 § 1γ' της 4ης Οδηγίας της ΕΟΚ, η οποία και διαπλάστηκε σε ημεδαπό δίκαιο με τη νέα διάταξη του άρθρου 43 § 1 περ. γ' του ν.2190/1920, την οποία βλ. "Οικονομικές Καταστάσεις" §

Η έννοια των προβλέψεων προσδιορίζεται στο άρθρο 20 της ίδιας Οδηγίας που ορίζει ότι «οι προβλέψεις για κινδύνους και έξοδα προορίζονται να καλύψουν ζημίες ή απαιτήσεις τρίτων, η φύση των οποίων καθορίζεται με σαφήνεια και οι οποίες, κατά την ημερομηνία κλεισίματος του ισολογισμού, είναι πιθανές ή βέβαιες, αλλά αβέβαιες ως

προς το ποσό ή την ημερομηνία που θα πραγματοποιηθούν».

Δηλαδή προβλέψεις είναι ζημίες ή υποχρεώσεις της εταιρίας, οι οποίες κατά την ημερομηνία κλεισίματος του ισολογισμού είναι:

- είτε πιθανές (δηλαδή υπάρχει αβεβαιότητα ως προς την επέλευση του ζημιογόνου γεγονότος ή τη γέννηση της υποχρέωσης).

- είτε βέβαιες (δηλαδή υπάρχει βεβαιότητα ότι το ζημιογόνο γεγονός θα συμβεί ή η υποχρέωση θα γεννηθεί), αλλά υπάρχει αβεβαιότητα ως προς το ποσό ή την ημερομηνία που θα πραγματοποιηθεί η ζημία ή θα γεννηθεί η υποχρέωση.

⁽⁴⁾ Βλ. και Ι. Χρυσοκέρη, Η Λογιστική των Εμπορικών Εταιριών, 1965, σελ. 193.

ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΤΩΝ ΠΡΟΒΛΕΨΕΩΝ

Το Ε.ΓΛΣ διακρίνει τις προβλέψεις στις ακόλουθες τρεις βασικές κατηγορίες:

Προβλέψεις εκμεταλλεύσεως, προβλέψεις για έκτακτους κινδύνους, προβλέψεις για υποτίμηση στοιχείων ενεργητικού ή για υπερτίμηση στοιχείων του παθητικού.

Στις αμέσως επόμενες υποπαραγράφους σχολιάζουμε καθεμιά από τις κατηγορίες των προβλέψεων αυτών.

ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΣ

Είναι οι προβλέψεις που προορίζονται να καλύψουν οργανικά έξοδα της χρήσεως, τα οποία πιθανολογείται ότι θα πραγματοποιηθούν, δηλαδή τα σχετικά ποσά θα καταστούν οριστικά και εκκαθαρισμένα, μετά το σχηματισμό των προβλέψεων (σε επόμενες χρήσεις).

Τα έξοδα αυτά αν είχαν πραγματοποιηθεί μέσα στη χρήση θα είχαν καταχωρηθεί σε χρέωση των εξόδων της ομάδας 6⁽¹⁾ ή του κόστους των αποθεμάτων, δηλαδή των στοιχείων που στο τέλος της χρήσεως άγονται στη χρέωση του 80.00 «λογαριασμός γενικής εκμεταλλεύσεως».

Φρονούμε ότι, μολονότι δεν προβλέπει το Ε.ΓΛΣ, στην κατηγορία αυτήν πρέπει να εντάξουμε και τις προβλέψεις που είναι αναγκαίες για την κάλυψη ενδεχόμενων *οργανικών υποχρεώσεων της χρήσεως* (π.χ. πρόβλεψη για την κάλυψη ενδεχόμενης υποχρέωσης προς προμηθευτή μας).

Οι προβλέψεις για κινδύνους εκμεταλλεύσεως σχηματίζονται με χρέωση των οικείων υπολ/σμών του 68 «προβλέψεις εκμεταλλεύσεως». Για τις προβλέψεις αυτές χρησιμοποιούνται οι δέκα πρώτοι υπολ/σμοί του 44 (44.00 έως και 44.09).

⁽¹⁾ Το Ε.ΓΛΣ ομιλεί μόνο για αύξηση των εξόδων της ομάδας 6 και εσφαλμένα αγνοεί τα αποθέματα, αφού κι αυτά επιδρούν στη διαμόρφωση των αποτελεσμάτων εκμεταλλεύσεως.

“ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΕΚΤΑΚΤΩΝ ΚΙΝΔΥΝΩΝ”

Είναι οι προβλέψεις που προορίζονται να καλύψουν έκτακτα έξοδα ή έκτακτες ζημίες ή έξοδα ή ζημίες προηγούμενων χρήσεων, που πιθανολογούνται ότι θα πραγματοποιηθούν, δηλαδή τα σχετικά ποσά θα καταστούν οριστικά και εκκαθαρισμένα, μετά το σχηματισμό των προβλέψεων (σε επόμενες χρήσεις). Τα έξοδα και οι ζημίες αυτές αν είχαν πραγματοποιηθεί μέσα στην κλειόμενη χρήση θα είχαν καταχωρηθεί σε χρέωση των υπολ/σμών του 81.00 «έκτακτα και ανόργανα έξοδα» αν αφορούν έξοδα της χρήσεως ή των υπολ/σμών του 81.02 «έκτακτες ζημίες» αν αφορούν ζημίες της χρήσεως ή των υπολ/σμών 82.00 «έξοδα προηγούμενων χρήσεων», αν αφορούν έξοδα ή ζημίες προηγούμενων χρήσεων.

Οι προβλέψεις για έκτακτους κινδύνους (έκτακτες ζημίες και έξοδα), σχηματίζονται με χρέωση των οικείων υπολ/σμών του 83 «προβλέψεις για έκτακτους κινδύνους». Για τις προβλέψεις αυτές χρησιμοποιούνται οι δέκα, επόμενοι υπολ/σμοί του 44 (44.10 έως και 44.19).

ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΥΠΟΤΙΜΗΣΗ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ Η ΓΙΑ ΥΠΕΡΤΙΜΗΣΗ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΤΟΥ ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ

Οι προβλέψεις της κατηγορίας αυτής χαρακτηρίζονται, είτε ως προβλέψεις εκμεταλλεύσεως, είτε ως έκτακτες. Το Ε.ΓΛΣ ασχολείται με τις ακόλουθες προβλέψεις της κατηγορίας αυτής:

- **Προβλέψεις εκμεταλλεύσεως:**⁽¹⁾
 - Προβλέψεις για απώλειες από επισφαλείς πελάτες
 - Προβλέψεις για αποζημίωση προσωπικού εξερχόμενου της υπηρεσίας.
- **Έκτακτες προβλέψεις:**
 - Προβλέψεις απαξιώσεων και υποτιμήσεων πάγιων στοιχείων.
 - Προβλέψεις για συναλλαγματικές διαφορές από αποτίμηση απαιτήσεων και υποχρεώσεων σε ΞΝ

⁽¹⁾ Στην κατηγορία αυτήν θα έπρεπε να συμπεριλάβει το Ε.ΓΛΣ και τις προβλέψεις για υποτίμηση αποθεμάτων, εάν δεν ακολουθούσε την αντιεπιστημονική ρύθμιση της μείωσης της τιμής κτήσεως των αποθεμάτων στις περιπτώσεις αποτιμήσεώς τους στη χαμηλότερη τρέχουσα τιμή.

Αντί του χειρισμού αυτού θα έπρεπε η αξία κτήσεως να παραμένει αναλλοίωτη και για τη μείωση λόγω χαμηλότερης τρέχουσας τιμής να διενεργείται σχετική πρόβλεψη.

ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΤΩΝ ΠΡΟΒΛΕΨΕΩΝ ΚΑΤΑ ΤΑ Δ.Λ.Π

Σύμφωνα με το Δ.Λ.Π 37 «Προβλέψεις, ενδεχόμενες υποχρεώσεις και ενδεχόμενες απαιτήσεις» οι προβλέψεις διακρίνονται από τις άλλες υποχρεώσεις της επιχείρησης, όπως π.χ. από τις υποχρεώσεις προς προμηθευτές, πιστωτές καθώς και τα δουλευμένα έξοδα (πληρωτέα που εμφανίζονται στους μεταβατικούς λ/σμούς), γιατί στις προβλέψεις υπάρχει *αβεβαιότητα ως προς το χρόνο εξόφλησης ή ως προς το ποσό καταβολής για το διακανονισμό τους*. Αντίθετα:

- οι *υποχρεώσεις προς προμηθευτές* και λοιπούς πληρωτέους εμπορικούς λ/σμούς (γραμμάτια – επιταγές πληρωτέες κ.λπ) είναι υποχρεώσεις για πληρωμή αγαθών που έχουν παραδοθεί ή υπηρεσιών που έχουν παρασχεθεί και έχουν τιμολογηθεί ή τυπικά συμφωνηθεί με τους προμηθευτές.

- **δουλευμένα έξοδα** είναι υποχρεώσεις για πληρωμές αγαθών ή υπηρεσιών που έχουν παραληφθεί ή παρασχεθεί, αλλά δεν έχουν πληρωθεί, τιμολογηθεί ή τυπικά συμφωνηθεί με τον προμηθευτή, συμπεριλαμβάνοντας ποσά οφειλόμενα σε εργαζόμενους (για παράδειγμα, ποσά που αφορούν επίδομα αδείας). Μολονότι, μερικές φορές είναι αναγκαίο να εκτιμάται το ποσό ή ο χρόνος των δουλευμένων, η αβεβαιότητα είναι γενικά πολύ μικρότερη από εκείνη των προβλέψεων.

Δουλευμένα έξοδα συχνά απεικονίζονται ως μέρος των πληρωτέων εμπορικών και άλλων λογαριασμών, ενώ οι προβλέψεις απεικονίζονται ξεχωριστά (Πρότυπο § 11).

Όλες γενικά οι προβλέψεις είναι «ενδεχόμενες», γιατί είναι αβέβαιες ως προς το χρόνο ή ως προς το ποσό. Στο παρόν όμως Πρότυπο ο όρος «ενδεχόμενος» χρησιμοποιείται για υποχρεώσεις και απαιτήσεις που δεν καταχωρούνται στα βιβλία, γιατί η ύπαρξη τους θα επιβεβαιωθεί μόνο από τη πραγματοποίηση ή μη ενός ή περισσότερων αβέβαιων μελλοντικών γεγονότων όχι καθ' ολοκληρίαν μέσα στον έλεγχο της επιχείρησης. Επιπρόσθετα, ο όρος “ενδεχόμενη υποχρέωση” χρησιμοποιείται για υποχρεώσεις που δεν πληρούν τα κριτήρια καταχώρησης. (Πρότυπο § 12).

Το Πρότυπο διακρίνει μεταξύ προβλέψεων που καταχωρούνται στα βιβλία ως υποχρεώσεις και ενδεχόμενων υποχρεώσεων που δεν καταχωρούνται στα βιβλία. Ειδικότερα, οι προβλέψεις καταχωρούνται στα βιβλία (υπό την προϋπόθεση ότι μπορεί να γίνει γι' αυτές μια αξιόπιστη εκτίμηση), επειδή είναι παρούσες δεσμεύσεις και πιθανολογείται ότι, για το διακανονισμό τους, θα απαιτηθεί μια εκροή πόρων που ενσωματώνουν οικονομικά οφέλη. Αντίθετα, οι ενδεχόμενες υποχρεώσεις δεν καταχωρούνται στα βιβλία, γιατί είναι:

- είτε πιθανές δεσμεύσεις, καθώς δεν έχει ακόμη επιβεβαιωθεί αν η επιχείρηση έχει μία παρούσα δέσμευση, που θα οδηγούσε σε μία εκροή πόρων που ενσωματώνουν οικονομικά οφέλη, ή

- παρούσες δεσμεύσεις που δεν πληρούν τα κριτήρια καταχώρησης στο παρόν Πρότυπο, γιατί, είτε δεν είναι πιθανό ότι μία εκροή πόρων που ενσωματώνουν οικονομικά οφέλη θα απαιτηθεί για διακανονισμό της δέσμευσης είτε μία επαρκώς αξιόπιστη εκτίμηση του ποσού της δέσμευσης δεν μπορεί να γίνει (Πρότυπο § 13).

“ΚΑΝΟΝΕΣ ΠΟΥ ΔΙΕΠΟΥΝ ΤΟ ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟ ΚΑΙ ΤΗ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΠΡΟΒΛΕΨΕΩΝ”

Τη λειτουργία (σχηματισμό - χρησιμοποίηση) των λ/σμών προβλέψεων διέπουν οι ακόλουθοι κανόνες, τους οποίους επεξηγούμε στις επόμενες υποπαραγράφους:

“ΟΙ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΣΧΗΜΑΤΙΖΟΝΤΑΙ ΣΕ ΚΑΘΕ ΧΡΗΣΗ ΚΑΙ ΣΤΟ ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΟ ΎΨΟΣ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΑ ΑΠΟ ΤΟ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ ΤΗΣ ΧΡΗΣΕΩΣ”

Ο σχηματισμός των προβλέψεων είναι υποχρεωτικός, εφόσον συντρέχουν οι παραπάνω προϋποθέσεις, ανεξάρτητα αν η χρήση κλείνει με θετικό ή αρνητικό αποτέλεσμα.

Η υποχρέωση αυτή επιβάλλεται και από τη διάταξη του άρθρου 43 § 1γ' του ν.2190/1920, που, εναρμονισμένη με το Ε.ΓΛΣ, ορίζει ότι *«λογίζονται οι απαραίτητες αποσβέσεις και προβλέψεις, ανεξάρτητα από το αν κατά τη χρήση προκύπτει καθαρό κέρδος ή ζημία»*.

Επισημαίνεται ιδιαίτερα ότι η επιχείρηση οφείλει να σχηματίζει τις προβλέψεις στο απαραίτητο ύψος, δηλαδή *«σε ύψος που καλύπτει τα αναγκαία όρια» των ζημιών, δαπανών ή υποχρεώσεων της επιχειρήσεως που διαφαίνονται σαν πιθανές κατά την ημέρα σύνταξης του ισολογισμού»* (άρθρο 42ε § 14 ν.2190/1920).

“ΟΙ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΕΠΑΝΕΚΤΙΜΩΝΤΑΙ ΚΑΙ ΝΑ ΠΡΟΣΑΡΜΟΖΟΝΤΑΙ ΣΤΟ ΤΕΛΟΣ ΚΑΘΕ ΧΡΗΣΕΩΣ”

Στο τέλος κάθε χρήσεως πρέπει να επανασταθμίζονται οι διαγραφόμενοι κίνδυνοι - αβεβαιότητες και με βάση τις διαμορφωμένες νέες συνθήκες:

- Για τους νέους κινδύνους και γενικότερα τις νέες ενδεχόμενες επιβαρύνσεις να σχηματίζονται νέες προβλέψεις.
- Τα υπόλοιπα των σχηματισμένων προβλέψεων να προσαρμόζονται προς τις κατά το τέλος της χρήσεως διαμορφωμένες νέες συνθήκες και καταστάσεις.

Για την προσαρμογή αυτήν είναι δυνατό να χρειαστεί:

- Να γίνει *συμπληρωματική πρόβλεψη*, όταν το υφιστάμενο υπόλοιπο της προβλέψεως υπολείπεται του εκτιμώμενου αναγκαίου ποσού για την

κάλυψη του ενδεχόμενου κινδύνου. Η συμπληρωματική πρόβλεψη γίνεται με χρέωση του 82.00 «έξοδα προηγούμενων χρήσεων» και κατάλληλων υπολ/σμών του με πίστωση των λ/σμών των προβλέψεων.

- Να γίνει επανάκτηση ολόκληρου του ποσού της προβλέψεως, επειδή εξέλιπαν οι κίνδυνοι για τους οποίους είχε σχηματιστεί η πρόβλεψη, ή επανάκτηση μέρους της σχηματισμένης προβλέψεως, επειδή το εκτιμώμενο αναγκαίο ποσό για την κάλυψη του ενδεχόμενου κινδύνου είναι μικρότερο του ποσού της σχηματισμένης προβλέψεως. Η επανάκτηση της προβλέψεως γίνεται με χρέωση του λ/σμού της προβλέψεως και πίστωση του 84.00 «έσοδα από αχρησιμοποίητες προβλέψεις προηγούμενων χρήσεων».

“ΟΙ ΕΝΔΕΧΟΜΕΝΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΟΠΟΙΕΣ ΔΕΝ ΕΓΙΝΕ ΠΡΟΒΛΕΨΗ ΠΡΕΠΕΙ Ν’ ΑΠΟΚΑΛΥΠΤΟΝΤΑΙ”

Ο ν.2190/1920, εναρμονισμένος με το Ε.ΓΛΣ, επιβάλλει την αποκάλυψη ορισμένων πληροφοριών σχετικά με ενδεχόμενες υποχρεώσεις για τις οποίες δεν έγινε πρόβλεψη.

Οι πληροφορίες αυτές πρέπει ν’ αναγράφονται στο προσάρτημα και αφορούν:

(α) «τα συνολικά ποσά των οικονομικών δεσμεύσεων από συμβάσεις, εγγυήσεις και άλλες συμβατικές ή από την ισχύουσα νομοθεσία επιβαλλόμενες πιθανές υποχρεώσεις, οι οποίες δεν εμφανίζονται στους «λογαριασμούς τάξεως» του ισολογισμού, εφόσον η πληροφορία αυτή είναι χρήσιμη για την εκτίμηση της χρηματοοικονομικής θέσης της εταιρίας.

Οι υποχρεώσεις για καταβολές ειδικών μηνιαίων παροχών, όπως π.χ. μηνιαίων βοηθημάτων, καθώς και οι οικονομικές δεσμεύσεις σε συνδεδεμένες επιχειρήσεις, αναφέρονται χωριστά» (άρθρ. 43α § 1 περ. ζ’) και

(β) «τα ποσά των φόρων που οφείλονται, καθώς και εκείνα που αναμένεται να προκύψουν σε βάρος της κλειόμενης και των προηγούμενων χρήσεων, εφόσον τα ποσά αυτά είναι σημαντικά και δεν εμφανίζονται στις υποχρεώσεις ή στις προβλέψεις της εταιρίας» (άρθρο 43α § 1 περ. ιβ’).⁽¹⁾

⁽¹⁾ Η διάταξη αυτή δεν ανταποκρίνεται στο πνεύμα και το γράμμα της αντίστοιχης διατάξεως της 4ης Οδηγίας της Ε.Ο.Κ., την οποία υποτίθεται ότι ο Έλληνας νομοθέτης στόχευε να μεταπλάσει σε εγχώριο δίκαιο, βλ. "Οικονομικές Καταστάσεις"

“ΟΙ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΑΠΟ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΑΠΟΨΗ”

Για να αναγνωρισθεί ένα έξοδο ή μια δαπάνη ως εκπεστέα από τα ακαθάριστα έσοδα πρέπει να είναι:

- α. «βεβαία», δηλαδή να μην τελεί υπό αίρεση ή προθεσμία και
- β. «εκκαθαρισμένη», δηλαδή τα ποσά αυτών να είναι προσδιορισμένα (οριστικά). ⁽¹⁾

Το έξοδο ή η ζημία, λοιπόν, που καταχωρείται σε βάρος των αποτελεσμάτων της χρήσεως (λ/σμοί: 68 «προβλέψεις εκμεταλλεύσεως» ή 83 «προβλέψεις για έκτακτους κινδύνους») υπό τύπο προβλέψεως δεν αναγνωρίζεται ως δαπάνη εκπεστέα από τα ακαθάριστα έσοδα κατά τη χρήση που σχηματίζεται η πρόβλεψη.

Οι μόνες προβλέψεις που αναγνωρίζει ο φορολογικός νόμος είναι αυτές που προβλέπονται από ρητές φορολογικές διατάξεις και στην έκταση που καθορίζουν οι διατάξεις αυτές και οι οποίες σήμερα είναι κυρίως οι εξής:

- οι προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις και
- οι προβλέψεις για αποζημίωση προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία.

Σημειώνεται ότι τα ποσά των προβλέψεων, που δεν αναγνωρίζονται φορολογικά ως εκπιπτόμενα έξοδα, αντιμετωπίζονται ως λογιστικές διαφορές προσαυξάνουσες τα φορολογητέα κέρδη της χρήσεως στην οποία οι προβλέψεις σχηματίζονται.

Τα πραγματοποιούμενα σε επόμενες χρήσεις έξοδα, για τα οποία έχει σχηματιστεί, σε προηγούμενες χρήσεις, φορολογημένη πρόβλεψη, αναγνωρίζονται ως έξοδα της χρήσεως στην οποία τα έξοδα καθίστανται «βέβαια» και «εκκαθαρισμένα», ανεξάρτητα αν καταβλήθηκαν στη χρήση αυτή ή αν οφείλονται και θα καταβληθούν σε επόμενη χρήση.

Τα έξοδα αυτά θα αντιμετωπιστούν στη φορολογική δήλωση της χρήσεως στην οποία πραγματοποιούνται ως εξής:

- Εάν κατά την πραγματοποίησή τους τα σχετικά ποσά έχουν καταχωρηθεί σε χρέωση των οικείων λ/σμών των προβλέψεων (λ/σμός 44 και οι υπολ/σμοί του), θα επαυξηθούν τα λογιστικά έξοδα της χρήσεως, δηλαδή θα αντιμετωπιστούν ως λογιστικές διαφορές μειωτικές του φορολογητέου εισοδήματος.

- Εάν κατά την πραγματοποίησή τους τα σχετικά ποσά έχουν καταχωρηθεί στους αρμόδιους λ/σμούς των εξόδων, οπότε η σχηματισμένες αντίστοιχες προβλέψεις μεταφέρονται από τους λ/σμούς των προβλέψεων (λ/σμός 44 και οι υπολ/σμοί του) στο λ/σμό 84 «έσοδα από προβλέψεις προηγούμενων χρήσεων» και τους υπολ/σμούς του, τα λογιστικά έσοδα της χρήσεως θα μειωθούν με τα ποσά των προβλέψεων που μεταφέρθηκαν στον τελευταίο αυτό λ/σμό, δηλαδή θα

αντιμετωπιστούν ως λογιστικές διαφορές μειωτικές του φορολογητέου εισοδήματος.

· Σε περίπτωση που γίνεται επανάκτηση φορολογημένης προβλέψεως, το επανακτώμενο ποσό της προβλέψεως που μεταφέρεται στο λ/σμό 84 και στους υπολ/σμούς του, αντιμετωπίζεται ως φορολογημένο έσοδο, δηλαδή ως λογιστική διαφορά μειωτική των λογιστικών κερδών της χρήσεως, αφού το ποσό αυτό έχει ήδη φορολογηθεί σε προηγούμενες χρήσεις.

· Σε περίπτωση επανακτήσεως αφορολόγητης προβλέψεως, δηλαδή μεταφοράς ποσού προβλέψεως από το λ/σμό 44 «προβλέψεις» και τους υπολ/σμούς του στο λ/σμό 84 και τους υπολ/σμούς του, το επανακτώμενο ποσό συμπεριλαμβάνεται στα λογιστικά κέρδη της χρήσεως και υποβάλλεται σε φορολογία.

⁽¹⁾ Από την πλούσια νομολογία επί του θέματος μνημονεύουμε τις ακόλουθες αποφάσεις του Σ.τ.Ε.:

- Σ.τ.Ε. 334/1956: «Ως έξοδα νοούνται αι βέβαιαι και οριστικά δαπάναι ουχί δε αι τελούσαι υπό αίρεσιν. Συνεπώς, η έκπτωσης κονδυλίου αντιπροσωπεύοντος δαπάνην υπό αίρεσιν δέον να χωρεί, ουχί άμα τη καταβολή του, αλλά μετά την οριστικοποίησιν της δαπάνης και συμφώνως προς την αρχήν της αυτοτελείας των χρήσεων, εκ των εσόδων της χρήσεως αυτής εντός της ο-ποίας κατέστη αυτή βεβαία και οριστική».

- Σ.τ.Ε.540/1973: «Δαπάνη ουχί βεβαία και εκκαθαρισμένη, αλλ' αναγραφόμενη εις τα βιβλία ως πρόβλεψις καταβολής φόρων και εισφορών δεν τυγχάνει εκπεστέα εκ των ακαθαρίστων εσόδων».

- Σ.τ.Ε. 810/1982: «... δεν εκπίπτονται κονδύλια εκφράζοντα μη βεβαία και εκκαθαρισμένην δαπάνην, αλλά πρόβλεψιν δαπάνης μη οριστικοποιηθείσης, ως τελούσης υπό την αίρεσιν της εκπληρώσεως των υποχρεώσεων».

- Σ.τ.Ε. 2968/1988: «οι δαπάνες που εκπίπτονται σύμφωνα με το άρθρο 35 παρ. 1 του ν.δ.3323/1955 (σ.σ. νυν άρθρο 31 § 1 του ν.2238/1994) από τα ακαθάριστα έσοδα της επιχείρησης (γενικά έξοδα διαχείρισης κ.λπ.) θεωρούνται ότι πραγματοποιούνται κατά κανόνα από τότε που οι σχετικές κατά της επιχειρήσεως απαιτήσεις καθίστανται απαιτητές και εκκαθαρισμένες, ανεξάρτητα από το χρόνο που εξοφλούνται».

- Σ.τ.Ε. 393/1992: «... δια την έκπτωση δαπάνης εκ των ακαθαρίστων εσόδων δεν απαιτείται ως αναγκαία προϋπόθεση η πραγματική καταβολή της εντός της κρινομένης διαχειριστικής περιόδου, διότι αρκεί ότι η οφειλή των εισφορών ... είναι βεβαία και εκκαθαρισμένη».

**“ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΩΝ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΩΝ ΤΩΝ ΠΡΟΒΛΕΨΕΩΝ
ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΣ”**

Οι προβλέψεις εκμεταλλεύσεως σχηματίζονται κατά το κλείσιμο του ισολογισμού, με χρέωση του λ/σμού οργανικών εξόδων 68 «προβλέψεις εκμεταλλεύσεως» και πίστωση του λ/σμού ισολογισμού 44 «προβλέψεις» και των υπολ/σμών του 44.00 - 44.99.

Σημειώνεται ότι ο λ/σμός 68 πρέπει να αναπτύσσεται σε υπολ/σμούς αντίστοιχους τουλάχιστον των πρωτοβάθμιων λ/σμών της ομάδας 6.

Παράδειγμα:

Ας υποθέσουμε ότι ο μεταφορέας Ψ, που στη χρήση 20+1 μετέφερε στους πελάτες της επιχειρήσεως τα πωλημένα σ’ αυτούς προϊόντα, ήγειρε αγωγή κατ’ αυτής και ζητεί κόμιστρα, πέρα των όσων του καταβλήθηκαν, ευρώ 70.000 και ότι η αγωγή, κατά το νομικό σύμβουλο της επιχειρήσεως, κρίνεται βάσιμη για ποσό ευρώ 50.000. Υπάρχει ενδεχόμενη υποχρέωση της επιχειρήσεως και πρέπει την 31.12.20+1 να γίνει η εγγραφή:

(1)

68 Προβλέψεις εκμεταλλεύσεως	
68.09 Λοιπές προβλέψεις εκμεταλλεύσεως	50.000
68.09.6400 Έξοδα μεταφορών (εις) 44 Προβλέψεις	
44.09 Λοιπές προβλέψεις εκμεταλλεύσεως	50.000
44.09.00 Σχηματισμένες προβλέψεις	
44.09.00.XX Πρόβλεψη για έξοδα μεταφορών	

Σημειώνεται ότι ο λ/σμός 44.09.00 «σχηματισμένες προβλέψεις» αναλύεται σε υπολ/σμούς ανά πρόβλεψη.

Ο λ/σμός 44.09 θα εμφανιστεί στον ισολογισμό της 31.12.20+1 στην κατηγορία των προβλέψεων με τον τίτλο «Λοιπές προβλέψεις», ενώ ο λ/σμός 68.09 θα μεταφερθεί στο λ/σμό 80.00 «λογαριασμός γενικής εκμετάλλευσης».

Σχετικά με τα έξοδα εκμεταλλεύσεως που πραγματοποιούνται κατά τις επόμενες χρήσεις, (με εξαίρεση τη ζημία από εκποίηση συμμετοχών και χρεογράφων για την οποία ισχύουν όσα αναπτύσσονται πιο πάνω § 18.00.3), για τα οποία έξοδα είχαν σχηματιστεί προβλέψεις, το Ε.ΓΛΣ προβλέπει τους ακόλουθους τρεις χειρισμούς:

(α) Πρώτος λογιστικός χειρισμός:

Τα έξοδα που καταβάλλονται στις επόμενες χρήσεις καταχωρούνται στους οικείους λ/σμούς των οργανικών εξόδων (ομάδα 6) της διανυόμενης χρήσεως. Μετά από κάθε καταχώρηση εξόδων της κατηγορίας αυτής, από τις σχηματισμένες προβλέψεις μεταφέρονται, με χρέωση των οικείων υπολ/σμών του λ/σμού ισολογισμού 44 «προβλέψεις» και πίστωση του λ/σμού εσόδων 78.05 «χρησιμοποιημένες προβλέψεις για κάλυψη εξόδων εκμεταλλεύσεως», τα ποσά των προβλέψεων που είχαν σχηματιστεί για τα έξοδα που ήδη πραγματοποιήθηκαν. Η μεταφορά των ποσών αυτών γίνεται μέχρι το όριο καλύψεώς τους, δηλαδή στο λ/σμό 78.05 μεταφέρεται ολόκληρη η σχηματισμένη πρόβλεψη αν αυτή είναι μικρότερη ή ίση με τα έξοδα που ήδη πραγματοποιήθηκαν, αλλιώς μεταφέρεται ποσό ίσο με τα έξοδα που ήδη πραγματοποιήθηκαν.

Παράδειγμα:

Αν, συμπληρώνοντας το παραπάνω παράδειγμα, δεχθούμε ότι μέσα στην χρήση 20+2 εκδίδεται η απόφαση του δικαστηρίου και δικαιώνει το μεταφορέα για ποσό ευρώ 40.000, κατά τη χρήση αυτή θα γίνουν οι εγγραφές:

(2)

64 Διάφορα έξοδα

64.00 Έξοδα μεταφορών	40.000
64.00.03 Έξοδα μεταφοράς υλικών - αγαθών πωλήσεων με μεταφορικά μέσα τρίτων (εις) 38 Χρηματικά διαθέσιμα 38.00 Ταμείο	40.000

(3)

44 Προβλέψεις

44.09 Λοιπές προβλέψεις εκμεταλλεύσεως 44.09.00 Σχηματισμένες προβλέψεις 44.09.00.XX Προβλέψεις για έξοδα μεταφορών (εις) 78 Ιδιοπαραγωγή παγίων - Τεκμαρτά έσοδα	40.000
---	--------

78.05 Χρησιμοποιημένες προβλέψεις προς κάλυψη εξόδων εκμεταλλεύσεως		40.000
	(4)	
44 Προβλέψεις		
44.09 Λοιπές προβλέψεις εκμεταλλεύσεως		10.000
44.09.00 Σχηματισμένες προβλέψεις 44.09.00.XX Προβλέψεις για έξοδα μεταφορών		
(εις) 84 Έσοδα από προβλέψεις προηγούμενων χρήσεων		
84.00 Έσοδα από αχρησιμοποίητες προβλέψεις προηγούμενων χρήσεων		10.000
84.00.09 Από λοιπές προβλέψεις εκμεταλλεύσεως		

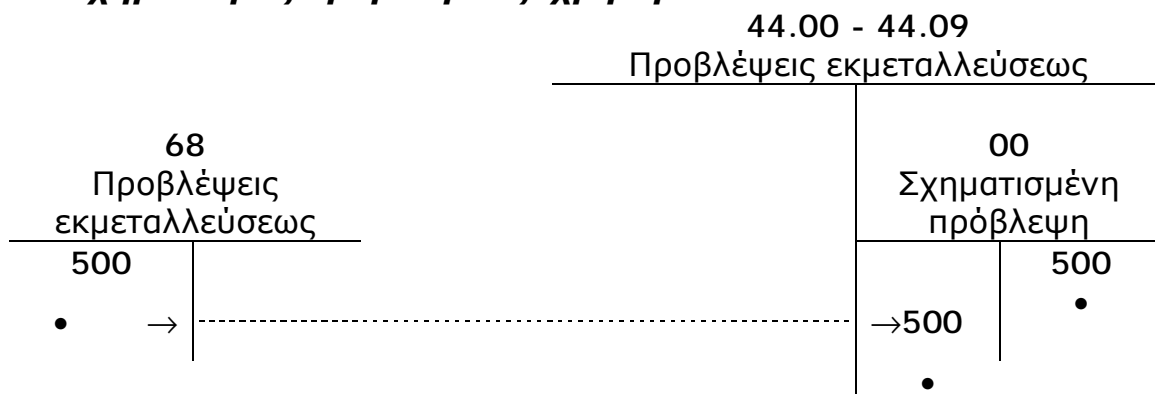
Αν αντί για 40.000 ευρώ , το δικαστήριο δικάινε το μεταφορέα για ποσό μεγαλύτερο από το ποσό της προβλέψεως λ.χ. για ποσό 70.000 ευρώ, δεν θα γινόταν η παραπάνω (4) εγγραφή, η εγγραφή (3) θα ήταν όμοια με την παραπάνω αλλά για ποσό 50.000 ευρώ και η παραπάνω (2) εγγραφή θα είχε ως εξής:

64 Διάφορα έξοδα		
64.00 Έξοδα μεταφορών		50.000
64.00.03 Έξοδα μεταφοράς υλικών - αγαθών πωλήσεων με μεταφορικά μέσα τρίτων		
82 Έξοδα - έσοδα προηγούμενων χρήσεων		
82.00 Έξοδα προηγούμενων χρήσεων		20.000 ⁽¹⁾
82.00.6400 Έξοδα μεταφορών (εις) 38 Χρηματικά διαθέσιμα		
38.00 Ταμείο		70.000

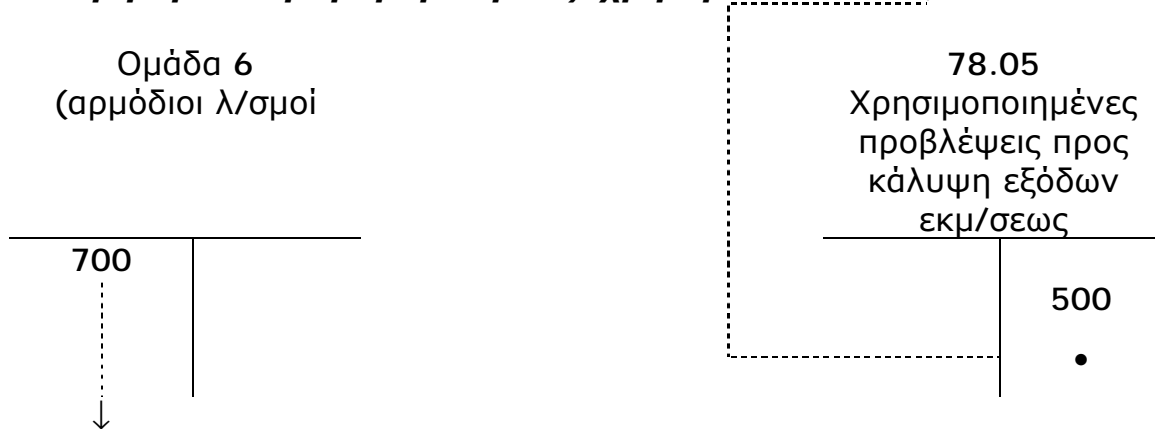
⁽¹⁾ Το Ε.ΓΛΣ εσφαλμένα αναφέρει ότι ολόκληρο το ποσό των € 70.000 καταχωρείται στο λ/σμό των οργανικών εξόδων, στην περίπτωση μας στο λ/σμό 64 και όχι στο λ/σμό 82.

Η λειτουργία των λ/σμών των προβλέψεων εκμεταλλεύσεως κατά τον σχολιαζόμενο πρώτο λογιστικό χειρισμό εμφανίζεται στο ακόλουθο διάγραμμα:

1. Σχηματισμός προβλέψεως: χρήση 20+1

2. Χρησιμοποίηση προβλέψεως: χρήση 19+2

με πίστωση συνήθως του 38.00
Ορθότερο: Με τις 200 να
χρεώνεται ο λ/σμός 82

Κατά τους μηχανισμούς της αναλυτικής λογιστικής τα έξοδα που πραγματοποιούνται στη διάρκεια της χρήσεως και καλύπτονται από προβλέψεις (λ. 78.05) δεν μεταφέρονται στο λ/σμό 92 «κέντρα κόστους» και συνεπώς δεν βαρύνουν το λειτουργικό κόστος και το κόστος των προϊόντων, αλλά μεταφέρονται στη χρέωση του 97 «διαφορές ενσωματώσεως και καταλογισμού», στην πίστωση του οποίου μεταφέρεται και το τεκμαρτό έσοδο του 78.05 «χρησιμοποιημένες προβλέψεις προς κάλυψη εξόδων εκμεταλλεύσεως», έτσι ώστε έξοδα και προβλέψεις να συμψηφίζονται. Εντούτοις, ο σχολιαζόμενος πρώτος λογιστικός χειρισμός της χρησιμοποιούμενης προβλέψεως και των πραγματοποιούμενων αντίστοιχων εξόδων οδηγεί σε εσφαλμένη εμφάνιση στην «κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων χρήσεως» του

κόστους πωλήσεων και του μικτού αποτελέσματος ή των γενικών εξόδων, κ.λπ. Συγκεκριμένα, ενώ τα έσοδα των χρησιμοποιημένων προβλέψεων εμφανίζονται στην κατάσταση αυτήν ως «άλλα έσοδα εκμεταλλεύσεως», τα καλυπτόμενα από αυτά έξοδα εμφανίζονται σε αύξηση του κόστους πωλήσεων ή των γενικών εξόδων κ.λπ., με περαιτέρω συνέπεια το μικτό αποτέλεσμα και το αποτέλεσμα εκμεταλλεύσεως να εμφανίζονται στην ίδια κατάσταση ισόποσα μειωμένα και να μη συμφωνούν με το ορθό αποτέλεσμα που προκύπτει στην αναλυτική λογιστική (λ. 96.22), κ.λπ. Λόγω των μειονεκτημάτων αυτών ο λογιστικός αυτός χειρισμός πρέπει να αποφεύγεται.

(β) Δεύτερος λογιστικός χειρισμός:

Τα πραγματοποιούμενα σε επόμενες χρήσεις έξοδα εκμεταλλεύσεως, για τα οποία είχαν σχηματιστεί προβλέψεις, δεν καταχωρούνται στους οικείους λ/σμούς εξόδων της ομάδας 6, αλλά καταχωρούνται απευθείας σε χρέωση των οικείων υπολ/σμών των λ/σμών 44.00 - 44.09 με τίτλο «χρησιμοποιημένες προβλέψεις».

Μετά την επαλήθευση καθεμιάς προβλέψεως και την καταβολή του ποσού με το οποίο βαρύνεται τελικά η επιχείρηση, γίνεται σύγκριση της σχηματισμένης με τη χρησιμοποιημένη πρόβλεψη και εφαρμόζονται υποχρεωτικά τα εξής:

Εάν το ποσό της σχηματισμένης προβλέψεως είναι μεγαλύτερο από το ποσό που καταβλήθηκε, η επιπλέον διαφορά, με χρέωση των υπολ/σμών των 44.00 - 44.09 με τον τίτλο «σχηματισμένες προβλέψεις», μεταφέρεται στην πίστωση του 84.00 «έσοδα από αχρησιμοποίητες προβλέψεις προηγούμενων χρήσεων». Το Ε.ΓΛΣ αναφέρει ότι η επιπλέον διαφορά μεταφέρεται στην πίστωση του 78.05 «χρησιμοποιημένες προβλέψεις προς κάλυψη εξόδων εκμεταλλεύσεως». Η αντιμετώπιση όμως αυτή είναι εσφαλμένη, αφού το επανακτώμενο ποσό της προβλέψεως συνιστά έσοδο προηγούμενης χρήσεως.

Εάν το ποσό της σχηματισμένης προβλέψεως υπολείπεται του ποσού που καταβλήθηκε, για την επί έλαττον διαφορά γίνεται συμπληρωματική πρόβλεψη, με χρέωση αρμόδιου υπολ/σμού του 82.00 «έξοδα προηγούμενων χρήσεων» και πίστωση του υπολ/σμού «σχηματισμένες προβλέψεις» των 44.00 - 44.09. Το Ε.ΓΛΣ αναφέρει ότι η συμπληρωματική πίστωση γίνεται με χρέωση των οικείων υπολ/σμών του 68. Η αντιμετώπιση όμως αυτή είναι εσφαλμένη, αφού το ποσό της συμπληρωματικής προβλέψεως συνιστά έξοδο προηγούμενης χρήσεως.

Στο τέλος κάθε χρήσεως, τα χρεωστικά υπόλοιπα των οικείων υπολ/σμών των λ/σμών 44.00 - 44.09, με τον τίτλο «χρησιμοποιημένες προβλέψεις» μεταφέρονται στους οικείους υπολ/σμούς των ίδιων λ/σμών με τον τίτλο «σχηματισμένες προβλέψεις».

38.00 Ταμείο

40.000

Κατά τη γνώμη μας, είναι δυνατό να μη χρησιμοποιείται ο λ/σμός 44.09.01 «χρησιμοποιημένες προβλέψεις» και τα καταβαλλόμενα ποσά εξόδων να άγονται απευθείας στη χρέωση του 44.09.00 «σχηματισμένες προβλέψεις» και των υπολ/σμών του.

(3)

44 Προβλέψεις			
44.09 Λοιπές προβλέψεις	10.000		
εκμεταλλεύσεως			
44.09.00 Σχηματισμένες προβλέψεις			
44.09.00.XX Προβλέψεις για έξοδα μεταφορών			
(εις) 84 Έσοδα από προβλέψεις προηγούμενων χρήσεων			
84.00 Έσοδα από αχρησιμοποίητες προβλέψεις προηγούμενων χρήσεων	10.000		
84.00.09 Από λοιπές προβλέψεις εκμεταλλεύσεως			

Στο τέλος της χρήσεως 20+2:

(4)

44 Προβλέψεις			
44.09 Λοιπές προβλέψεις	40.000		
εκμεταλλεύσεως			
44.09.00 Σχηματισμένες προβλέψεις			
44.09.00.XX Προβλέψεις για έξοδα μεταφορών			
(εις) 44 Προβλέψεις			
44.09 Λοιπές προβλέψεις	40.000		
εκμεταλλεύσεως			
44.09.01 Χρησιμοποιημένες προβλέψεις			
44.09.01.XX Προβλέψεις για έξοδα μεταφορών			

Αν το δικαστήριο δικάινει το μεταφορέα για ποσό € 70.000, δεν υπήρχε λόγος διενέργειας της (3) εγγραφής, ενώ η (2) και η (4) θα ήταν όμοιες αλλά για ποσό € 70.000, θα γινόταν δε επιπλέον και η εγγραφή:

(5)

82 Έξοδα και έσοδα προηγούμενων χρήσεων

82.00 Έξοδα προηγούμενων χρήσεων 20.000

82.00.6400 Έξοδα μεταφορών

(εις) 44 Προβλέψεις

44.09 Λοιπές προβλέψεις 20.000
εκμεταλλεύσεως

44.09.00 Σχηματισμένες
προβλέψεις

44.09.00.XX Προβλέψεις για έξοδα
μεταφορών

(γ) Τρίτος λογιστικός χειρισμός:

Το Ε.ΣΥ.Λ., με την γνωμάτευσή του 91/1683/1992, υποδεικνύει τον ακόλουθο απλούστερο χειρισμό χρησιμοποίησης των προβλέψεων εκμεταλλεύσεως:

«α) Τα καταβαλλόμενα ποσά εξόδων, για τα οποία σε προηγούμενες χρήσεις είχαν σχηματιστεί προβλέψεις, καταχωρούνται στη χρέωση του λ/σμού 82.00 «έξοδα προηγούμενων χρήσεων» και σε ανοιγόμενους τριτοβάθμιους λ/σμούς, αντίστοιχους των κατ' είδος εξόδων της ομάδας 6 (ανάλογα με τις επιθυμητές πληροφορίες).

«β) Οι σχηματισμένες για κάθε (καταβαλλόμενο) έξοδο προβλέψεις, ανεξάρτητα από το ύψος τους, με χρέωση του λ/σμού 44 και των οικείων υπολ/σμών του, μεταφέρονται στην πίστωση του λ/σμού 84 «έσοδα από προβλέψεις προηγούμενων χρήσεων» και του νεοδημιουργούμενου δευτεροβάθμιου του 84.91 «έσοδα από χρησιμοποιημένες προβλέψεις προηγούμενων χρήσεων προς κάλυψη εξόδων εκμεταλλεύσεως», ο οποίος αναλύεται σε τριτοβάθμιους, αντίστοιχους των δευτεροβάθμιων 44.00 και 44.09».

Δηλαδή οι σχετικοί λ/σμοί λειτουργούν ως εξής:

α. Σχηματισμός της προβλέψεως όπως ο προηγούμενος (δεύτερος) χειρισμός.

β. Χρησιμοποίηση της προβλέψεως:

82.00 Έξοδα προηγούμενων χρήσεων με πίστωση (συνήθως) του 38.00	44.00 - 44.09 Προβλέψεις εκμεταλλεύσεως 00 Σχηματισμένες προβλέψεις με πίστωση του 84	 με χρέωση του 68
--	--	--------------------------------

Παράδειγμα:

Αν στο προαναφερόμενο παράδειγμα διενέργειας προβλέψεως για ποσό ευρώ 50.000, το δικαστήριο δικάινει το μεταφορέα για ποσό ευρώ 70.000, ακολουθώντας τον υποδεικνυόμενο τρίτο χειρισμό θα γίνουν οι εγγραφές:

(2)

82 Έξοδα και έσοδα προηγούμενων χρήσεων

82.00 Έξοδα προηγούμενων χρήσεων	70.000
82.00.6400 Έξοδα μεταφορών (εις) 38 Χρηματικά διαθέσιμα 38.00 Ταμείο	70.000

44 Προβλέψεις

44.09 Λοιπές προβλέψεις εκμεταλλεύσεως	40.000
44.09.00 Σχηματισμένες προβλέψεις 44.09.00.XX Προβλέψεις για έξοδα μεταφορών (εις) 84 Έσοδα από προβλέψεις προηγούμενων χρήσεων	
84.91 Έσοδα από χρησιμοποιημένες προβλέψεις προηγούμενων χρήσεων προς κάλυψη εξόδων εκμεταλλεύσεως	40.000
84.91.09 Από λοιπές προβλέψεις εκμεταλλεύσεως	

**84.91.09.XX Από πρόβλεψη εξόδων
μεταφορών**

Στο τέλος κάθε χρήσεως οι υφιστάμενες προβλέψεις επανεκτιμώνται και προσαρμόζονται ανάλογα με τις επικρατούσες νέες συνθήκες.

“ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ 44”

Ο λ/σμός 44 αναπτύσσεται ως εξής:

- 44.00 Προβλέψεις, για αποζημίωση προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία**
 - 44.00.00 Σχηματισμένες προβλέψεις
Ανάπτυξη σύμφωνα με τις ανάγκες κάθε οικονομικής μονάδας, με διάκριση των προβλέψεων για αποζημίωση προσωπικού, σε προβλέψεις για το έμμισθο προσωπικό και σε προβλέψεις για το ημερομίσθιο προσωπικό.
 - 44.00.01 Χρησιμοποιημένες προβλέψεις
Ανάπτυξη αντίστοιχη του λ/σμού 44.00.00
- 44.01
.....
- 44.09 Λοιπές προβλέψεις εκμεταλλεύσεως**
 - 44.09.00 Σχηματισμένες προβλέψεις
Ανάπτυξη σύμφωνα με τις ανάγκες κάθε οικ. μονάδας
 - 44.09.01 Χρησιμοποιημένες προβλέψεις
Ανάπτυξη αντίστοιχη του λ/σμού 44.09.00
- 44.10 Προβλέψεις απαξιώσεων και υποτιμήσεων πάγιων στοιχείων**
- 44.11 Προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις**
 - 44.11.00 Προβλέψεις για απόσβεση επισφαλών πελατών
(άρθρο 31 § 1 - θ' Ν.2238/1994)
 - 44.11.01 Προβλέψεις για απόσβεση επισφαλών πελατών πέραν του επιτρεπόμενου φορολογικώς ορίου
 - 44.11.05 Προβλέψεις για απόσβεση άλλων επισφαλών απαιτήσεων
- 44.12 Προβλέψεις για εξαιρετικούς κινδύνους και έκτακτα έξοδα**
- 44.13 Προβλέψεις για έξοδα προηγούμενων χρήσεων**
- 44.14 Προβλέψεις για συναλλαγματικές διαφορές από αποτίμηση απαιτήσεων και λοιπών υποχρεώσεων**
Ανάπτυξη κατά ξένο νόμισμα
- 44.15 Προβλέψεις για συναλλαγματικές διαφορές από πιστώσεις και δάνεια για κτήσεις πάγιων στοιχείων**
Ανάπτυξη κατά πίστωση ή δάνειο
-
- 44.98 Λοιπές έκτακτες προβλέψεις**
- 44.99

“ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΩΝ «ΕΝΔΕΧΟΜΕΝΩΝ» ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ ΚΑΙ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ ΚΑΤΑ ΤΟ FASB”

Έννοια του «ενδεχόμενου» γεγονότος και της «ενδεχόμενης» υποχρέωσης

Το FASB, στο Statement No 5 «Accounting for Contingencies» (Μάρτιος 1975), ορίζει την έννοια του «ενδεχόμενου» (contingency) σαν μια υπάρχουσα κατάσταση, συνθήκη ή σειρά από περιστατικά, που περικλείουν αβεβαιότητα για πιθανά κέρδη ή ζημίες σε μια επιχείρηση, που τελικά θα αποσαφηνιστούν, όταν ένα ή περισσότερα μελλοντικά γεγονότα συμβούν ή δεν συμβούν.

Την άρση της αβεβαιότητας δυνατό να επιβεβαιώσουν: η απόκτηση ενός στοιχείου του ενεργητικού, ο περιορισμός μιας υποχρέωσης, η ζημία ή η μείωση της αξίας ενός ενεργητικού ή η δημιουργία μιας υποχρέωσης.⁽¹⁾

Επισημαίνουμε ότι, σύμφωνα με το πνεύμα του προαναφερόμενου Statement, οι ενδεχόμενες υποχρεώσεις προκύπτουν από γεγονότα και καταστάσεις που υπάρχουν πριν από την ημέρα κλεισίματος του ισολογισμού, αλλά η γέννηση της οφειλής εξαρτάται από ένα μελλοντικό γεγονός ή από μια μελλοντική κατάσταση.

Η διάκριση μεταξύ ενδεχόμενων και λοιπών υποχρεώσεων εντοπίζεται στην αβεβαιότητα ως προς την ύπαρξη της υποχρέωσης και όχι στην αβεβαιότητα ως προς το ποσό της υποχρέωσης.

⁽¹⁾ Το γεγονός και μόνο ότι κατά τη σύνταξη του ισολογισμού γίνεται κάποια εκτίμηση για τον προσδιορισμό μιας υποχρέωσης ή της αξίας ενός περιουσιακού στοιχείου δεν δημιουργεί τον τύπο της αβεβαιότητας που χαρακτηρίζει ένα «ενδεχόμενο», μολονότι οι διαδικασίες προσδιορισμού των ποσών που εμφανίζονται στις οικονομικές καταστάσεις μπορεί να είναι όμοιες.

Τα ποσά λ.χ. που οφείλονται από την επιχείρηση για ληφθείσες υπηρεσίες δεν αποτελούν «ενδεχόμενα» ακόμη κι αν τα ποσά προσδιορίστηκαν ύστερα από εκτίμηση, γιατί δεν υπάρχει καμία αβεβαιότητα σχετικά με το γεγονός ότι οι υποχρεώσεις αυτές έχουν δημιουργηθεί.

Επίσης, το γεγονός ότι για τον υπολογισμό των αποσβέσεων εκτιμάται η ωφέλιμη ζωή του πάγιου στοιχείου δεν καθιστά τις αποσβέσεις «ενδεχόμενο», γιατί δεν είναι αβέβαιο το τέλος της ζωής του πάγιου στοιχείου.

“Λογιστική αντιμετώπιση των «ενδεχόμενων» γεγονότων”

Η λογιστική αντιμετώπιση των ενδεχόμενων γεγονότων εξαρτάται:

- (α) από το βαθμό της πιθανότητας ότι μελλοντικά γεγονότα θα επιβεβαιώσουν τη ζημία (ή το κέρδος) και
- (β) από το αν το ποσό της ζημίας (ή του κέρδους) μπορεί εύλογα να εκτιμηθεί.

Όταν υπάρχει ένα ενδεχόμενο γεγονός, η πιθανότητα ότι μελλοντικό γεγονός ή γεγονότα θα επιβεβαιώσουν τη ζημία ή τη μείωση της αξίας ενός στοιχείου του ενεργητικού ή τη γέννηση μίας υποχρεώσεως διαβαθμίζεται από το πιθανό μέχρι το αμυδρά πιθανό. Έτσι, το μελλοντικό γεγονός μπορεί να είναι:

- (α) Πιθανό: το μελλοντικό γεγονός (ή γεγονότα) είναι πιθανό να συμβεί.
- (β) Λογικά πιθανό: η πιθανότητα να συμβεί το μελλοντικό γεγονός (ή γεγονότα) είναι ισχυρότερη από αμυδρή, αλλά ασθενέστερη από πιθανή (της προηγούμενης περιπτώσεως).
- (γ) Αμυδρά πιθανό: η πιθανότητα να συμβεί το μελλοντικό γεγονός (ή γεγονότα) είναι ασήμαντη.

Οι ρυθμίσεις που προβλέπει το Statement συνοψίζονται στον παρακάτω πίνακα:

<i>Φύση του ενδεχόμενου γεγονότος</i>	<i>Το ποσό μπορεί λογικά να εκτιμηθεί</i>	<i>Το ποσό δεν μπορεί λογικά να εκτιμηθεί</i>
Πιθανό	<small>Φ0Β7</small> <i>Ενδεχόμενες ζημίες</i> Απεικονίζεται λογιστικά και παρουσιάζεται στις οικονομικές καταστάσεις.	Δεν απεικονίζεται λογιστικά. Γράφεται μόνο σχετική σημείωση στο σώμα του ισολογισμού.
Λογικά πιθανό	Δεν απεικονίζεται λογιστικά. Γράφεται μόνο σχετική σημείωση στο σώμα του ισολογισμού.	Δεν απεικονίζεται λογιστικά. Γράφεται μόνο σχετική σημείωση στο σώμα του ισολογισμού.
Αμυδρά πιθανό	Δεν απαιτείται καμία απεικόνιση ή σημείωση. Επιτρέπεται όμως η σημείωση.	Δεν απαιτείται καμία απεικόνιση ή σημείωση. Επιτρέπεται όμως η σημείωση.

*Ενδεχόμενα
κέρδη*

Πιθανό	Καμία λογιστική απεικόνιση, εκτός σε πολύ ασυνήθεις περιπτώσεις. Απαιτείται αποκάλυψη με σημείωση.	Απαιτείται αποκάλυψη με σημείωση. Πρέπει να καταβάλλεται εξαιρετική προσοχή, για να αποφεύγονται εσφαλμένα συμπεράσματα.
Λογικά πιθανό	Απαιτείται αποκάλυψη με σημείωση. Πρέπει να καταβάλλεται εξαιρετική προσοχή, για να αποφεύγονται εσφαλμένα συμπεράσματα.	Απαιτείται αποκάλυψη με σημείωση. Πρέπει να καταβάλλεται εξαιρετική προσοχή, για να αποφεύγονται εσφαλμένα συμπεράσματα.
Αμυδρά πιθανό		Δεν συνιστάται αποκάλυψη

**ΕΝΔΕΧΟΜΕΝΕΣ ΖΗΜΙΕΣ ΚΑΙ ΕΞΟΔΑ ΠΟΥ ΚΑΤΑΧΩΡΟΥΝΤΑΙ ΣΤΑ
ΒΙΒΛΙΑ ΚΑΙ ΣΤΙΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ**

Κατά το Statement που προαναφέραμε, ένα ενδεχόμενο έξοδο ή μια ενδεχόμενη ζημία πρέπει να καταχωρούνται, με χρέωση των εξόδων ή των ζημιών με αντίστοιχη πίστωση λ/σμού υποχρεώσεως, αν συντρέχουν αθροιστικά οι παρακάτω καταστάσεις:

(α) Οι πληροφορίες που λήφθηκαν πριν από την σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων δείχνουν ότι είναι πιθανό ένα στοιχείο του ενεργητικού να έχει υποστεί μείωση της χρησιμότητάς του ή ότι μια υποχρέωση έχει γεννηθεί κατά την ημέρα κλεισίματος του ισολογισμού. Επιπλέον πρέπει να είναι πιθανό ότι ένα ή περισσότερα γεγονότα θα συμβούν στο μέλλον που θα επιβεβαιώσουν τη μείωση της χρησιμότητας του στοιχείου ή τη γέννηση της υποχρεώσεως.

(β) Το ποσό της μείωσης της αξίας του στοιχείου ή της υποχρεώσεως να είναι δυνατό να εκτιμηθεί κατά τρόπο λογικό.

Εφόσον συντρέχουν αμφότερες οι παραπάνω προϋποθέσεις, το ποσό της ενδεχόμενης ζημίας πρέπει να καταχωρείται στο λ/σμό της γενικής εκμεταλλεύσεως σαν ένα οργανικό έξοδο, ή κατά περίπτωση στο λ/σμό «αποτελέσματα χρήσεως» σαν μια έκτακτη ζημία, και να εμφανίζεται στον ισολογισμό σαν μια υποχρέωση.

Η εκτίμηση του ποσού της ενδεχόμενης ζημίας ή του εξόδου, που θα καταχωρηθεί στις οικονομικές καταστάσεις, μπορεί να βασίζεται σε πληροφορίες που να οδηγούν σε μια σειρά ποσών για τη ζημία ή το έξοδο, που θα μπορούσε να προκύψει από το ενδεχόμενο γεγονός. Η εγγραφή θα γίνει για το μεγαλύτερο εκτιμώμενο ποσό από τα ποσά αυτά. Αν δεν υπάρχει ένδειξη για το ποιο ποσό εκτιμάται καλύτερα, καταχωρείται τουλάχιστον το μικρότερο ποσό. Αν υπάρχει πιθανότητα η ζημία (ή το έξοδο) να είναι μεγαλύτερη από το ποσό που καταχωρήθηκε, αποκαλύπτεται στις οικονομικές καταστάσεις το εκτιμώμενο ακάλυπτο μέρος αυτής.

Μια πιθανή για την επιχείρηση ζημία μπορεί να μειωθεί ή να αποφευχθεί, επειδή μια ενδεχόμενη υποχρέωση αντισταθμίζεται από μια σχετική ανταπαίτηση ή απαίτηση κατά τρίτου. Στις περιπτώσεις αυτές, το ποσό οποιασδήποτε καταχωρούμενης στα βιβλία ζημίας μπορεί να προσδιοριστεί, αφού ληφθεί υπόψη και η πιθανή είσπραξη της απαιτήσεως.

Εξάλλου, δε δικαιολογούνται προβλέψεις για γενικούς ή μη συγκεκριμένους επιχειρηματικούς κινδύνους, επειδή δε σχετίζονται με συνθήκες ή καταστάσεις που υπήρχαν κατά την ημερομηνία κλεισίματος του ισολογισμού. Δεν απαιτείται, επίσης, καμία αποκάλυψη σχετικά με αυτούς τους κινδύνους.

Οι υπολογιζόμενες ζημίες εμφανίζονται στο λ/σμό «αποτελέσματα χρήσεως» ως έκτακτες ζημίες, αν πρόκειται για ασυνήθεις και όχι συχνές ζημίες, ειδάλλως ως οργανικά έξοδα.

Η καταχώρηση της υποχρεώσεως στον ισολογισμό, ως βραχυπρόθεσμης ή μακροπρόθεσμης, εξαρτάται από τον αναμενόμενο χρόνο διευθετήσεώς της.

Για την οριστική εξόφληση της υποχρεώσεως ενδέχεται να απαιτηθεί ποσό μεγαλύτερο ή μικρότερο απ' εκείνο που προβλέφθηκε. Οι διαφορές βαρύνουν ή ωφελούν τα αποτελέσματα της χρήσεως στην οποία η υποχρέωση οριστικοποιείται και δε γίνεται καμία διόρθωση στα αποτελέσματα των προηγούμενων χρήσεων, στις οποίες έγιναν οι ανεπαρκείς ή υπερεπαρκείς προβλέψεις.

“ΕΝΔΕΧΟΜΕΝΕΣ ΖΗΜΙΕΣ Η ΕΞΟΔΑ ΠΟΥ ΑΠΟΚΑΛΥΠΤΟΝΤΑΙ ΜΟΝΟ ΜΕ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΣΤΟ ΣΩΜΑ ΤΟΥ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΥ”

Αναπτύξαμε ήδη τα χαρακτηριστικά των ενδεχόμενων ζημιών που πρέπει να υφίστανται για να γίνει καταχώρησή τους στα λογιστικά βιβλία και για να εμφανιστούν στις οικονομικές καταστάσεις.

Στις περιπτώσεις που δεν υφίστανται το ένα ή και τα δύο χαρακτηριστικά που προαναφέραμε και, ως εκ τούτου, δε γίνεται καταχώρηση της ζημίας στα βιβλία και στις οικονομικές καταστάσεις, επιβάλλεται να γίνεται αποκάλυψη της ενδεχόμενης ζημίας, όταν υπάρχει τουλάχιστο λογική δυνατότητα ότι η ζημία ή μια πρόσθετη ζημία μπορεί να πραγματοποιηθεί.

Με τη σημείωση αποκαλύψεως πρέπει να φανερώνεται η φύση του ενδεχόμενου γεγονότος και να δίνεται μια εκτίμηση της δυνατής ζημίας ή πρέπει να δηλώνεται ότι μια τέτοια εκτίμηση δεν μπορεί να γίνει.

Η ενδεχόμενη ζημία που αποκαλύπτεται με σημείωση στο σώμα του ισολογισμού δεν εξαρτάται από το είδος του γεγονότος, αλλά μάλλον από την πιθανότητα επελεύσεως του γεγονότος και τη δυνατότητα λογικής εκτιμήσεως της εκτάσεώς της.

Στις περιπτώσεις που η πιθανότητα επελεύσεως του γεγονότος είναι αμυδρή, δεν επιτρέπεται λογιστική καταχώρηση και δεν απαιτείται σημείωση αποκαλύψεως του γεγονότος. Εντούτοις, μια τέτοια σημείωση επιτρέπεται.

“ΕΝΔΕΧΟΜΕΝΑ ΚΕΡΔΗ”

Ενδεχόμενο κερδοφόρο γεγονός υπάρχει, όταν υπάρχουν τα χαρακτηριστικά των ενδεχόμενων γεγονότων. Τέτοια γεγονότα δυνατό να επιφέρουν μια αύξηση στα περιουσιακά στοιχεία ή μια μείωση στις υποχρεώσεις.

Για τα ενδεχόμενα κερδοφόρα γεγονότα δε γίνεται καμία λογιστική εγγραφή, δηλαδή δεν καταχωρούνται ενδεχόμενα κέρδη στα αποτελέσματα της χρήσεως. Τα γεγονότα αυτά αποκαλύπτονται με σημείωση στο σώμα του ισολογισμού. Η διαφορετική λογιστική αντιμετώπιση των ενδεχόμενων κερδών, σε σχέση με τις ενδεχόμενες ζημίες, οφείλεται στην εφαρμογή της λογιστικής αρχής της συντηρητικότητας.

Το FASB, με το Statement No 5, προσδιορίζει τη μεταχείριση των ενδεχόμενων κερδών ως εξής:

(α) Ενδεχόμενα γεγονότα που μπορούν να αποφέρουν κέρδη δεν απεικονίζονται στους λογαριασμούς. Το αντίθετο θα οδηγούσε στην αναγνώριση εσόδων πριν από την πραγματοποίησή τους.

(β) Ενδεχόμενα γεγονότα που δυνατό να αποφέρουν κέρδη πρέπει να αποκαλύπτονται κατά τρόπο επαρκή. Εντούτοις, πρέπει να καταβάλλεται προσοχή ώστε να αποφεύγονται εσφαλμένα συμπεράσματα ως προς την πιθανότητα πραγματοποίησεως των γεγονότων αυτών.

Ενδεχόμενα κερδοφόρα γεγονότα, η πιθανότητα επελεύσεως των οποίων είναι αμυδρή, δεν πρέπει ποτέ να αποκαλύπτονται.

<>

“ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΖΗΜΙΕΣ ΑΠΟ ΕΠΙΣΦΑΛΕΙΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ”

Οι συνθήκες κάτω από τις οποίες υπάρχουν οι απαιτήσεις περικλείουν συνήθως ένα βαθμό αβεβαιότητας σχετικά με την είσπραξή τους. Οι προϋποθέσεις πρέπει να εξετάζονται σχετικά με καθεμία απαίτηση ή σχετικά με ομάδες όμοιων τύπων απαιτήσεων. Αν συντρέχουν οι προϋποθέσεις πρέπει να διενεργείται λογιστική εγγραφή απεικόνισεως της απώλειας από επισφαλείς απαιτήσεις, μολονότι ενδεχομένως να μην είναι δυνατό να εντοπιστούν οι επιμέρους επισφάλειες.

Αν κατά τη σύνταξη του ισολογισμού η επιχείρηση γνωρίζει από την πείρα της ότι δεν πρόκειται να εισπράξει το συνολικό ποσό των απαιτήσεών της, συντρέχει η υπό (α) προϋπόθεση της πιο πάνω παραγράφου αφού είναι πιθανό ότι ένα στοιχείο του ενεργητικού (οι απαιτήσεις) θα υποστεί μείωση της αξίας του. Αν το ποσό της ζημίας μπορεί εύλογα να εκτιμηθεί, (δηλαδή αν συντρέχει η παραπάνω υπό (β) προϋπόθεση), εξαρτάται, κυρίως, από την πείρα της επιχειρήσεως, τις πληροφορίες για την ικανότητα των επιμέρους χρεωστών να πληρώσουν και την εκτίμηση των απαιτήσεων υπό το φως των γενικότερων οικονομικών συνθηκών.

Αν μια νέα επιχείρηση δεν έχει δική της εμπειρία, μπορεί, για τις παραπάνω εκτιμήσεις της, να στηριχτεί στην πείρα άλλων όμοιων επιχειρήσεων.

“ΕΝΔΕΧΟΜΕΝΟΣ ΚΙΝΔΥΝΟΣ ΖΗΜΙΑΣ Η ΒΛΑΒΗΣ ΣΤΑ ΕΝΣΩΜΑΤΑ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ”

Είναι δυνατό, κατά το χρόνο συντάξεως του ισολογισμού, η επιχείρηση να μην είναι ασφαλισμένη για μελλοντικές ζημίες ή βλάβες που τα περιουσιακά της στοιχεία είναι ενδεχόμενο να υποστούν από πυρκαγιά, έκρηξη ή άλλα ζημιογόνα γεγονότα.

Οι παραπάνω κίνδυνοι συνιστούν μια υπάρχουσα κατάσταση που περικλείει αβεβαιότητα γύρω από το ποσό και το χρόνο που οι ζημιές μπορούν να συμβούν.

Οι ανασφάλιστοι κίνδυνοι είναι δυνατό να υπάρχουν σε πολλές περιπτώσεις, όπως:

(α) λόγω μη ασφαλίσεως έναντι ορισμένων κινδύνων ή συνασφαλίσεως ή λόγω περιοριστικών ρητρών στα ασφαλιστήρια συμβόλαια, ή

(β) λόγω ασφαλίσεως σε μια θυγατρική εταιρία στην έκταση που αυτή δεν ανασφαλίστηκε σε ένα ανεξάρτητο ασφαλιστή.

Μερικοί κίνδυνοι, για πρακτικούς λόγους, μπορεί να μην καλυφτούν ασφαλιστικά και, συνεπώς, οι κίνδυνοι αυτοί αναλαμβάνονται από την ίδια την επιχείρηση.

Η έλλειψη ασφαλιστικής καλύψεως έναντι των παραπάνω κινδύνων δε σημαίνει ότι κατά το χρόνο συντάξεως του ισολογισμού τα ανασφάλιστα περιουσιακά στοιχεία έχουν υποστεί κάποια καταστροφή ή ότι έχει γεννηθεί κάποια υποχρέωση της επιχειρήσεως.

Οι πυρκαγιές, οι εκρήξεις και άλλα παρόμοια γεγονότα που ενδεχόμενα να προξενήσουν ζημία ή βλάβη στην ιδιοκτησία της επιχειρήσεως επέρχονται τυχαία.

Πριν, λοιπόν, από την επέλευσή τους, δε συντρέχει για τα γεγονότα αυτά η υπό (α) προϋπόθεση που αναφέρεται παραπάνω γιατί μέχρι το χρόνο αυτόν δεν υπάρχει καμία μείωση της αξίας των περιουσιακών στοιχείων της επιχειρήσεως.

Δεν υπάρχει καμία σχέση των γεγονότων αυτών πριν από την επέλευσή τους με τις δραστηριότητες της επιχειρήσεως και κανένα περιουσιακό στοιχείο δεν καταστράφηκε πριν απ' αυτή.

Από τα παραπάνω προκύπτει ότι για τους εξεταζόμενους κινδύνους η επιχείρηση δεν πρέπει να διενεργεί προβλέψεις. Είναι όμως σκόπιμο να σχηματίζει ειδικά αποθεματικά.

“ΕΝΔΕΧΟΜΕΝΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΕΠΙΔΙΚΕΣ ΑΜΦΙΣΒΗΤΗΣΕΙΣ, ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΕΣ ΔΙΑΦΟΡΕΣ”

Πότε διενεργείται πρόβλεψη

Η περιοχή των επίδικων αμφισβητήσεων είναι εξαιρετικά ρευστή, εξαιτίας της συνήθως δαιδαλώδους νομοθεσίας και της μεγάλης χρονικής περιόδου που διαρκούν οι δικαστικοί αγώνες. Ακόμη, ο φόβος μήπως η αποκάλυψη της επίδικης υποθέσεως ζημιώσει την επιχείρηση και αποβεί μοιραία στην έκβαση του δικαστικού αγώνα σε βάρος της καθιστά την περιοχή αυτήν εξαιρετικά προβληματική.

Για να αποφασιστεί αν απαιτείται η διενέργεια προβλέψεως ή απλώς αποκαλύψεως για μια εκκρεμούσα ή ενδεχόμενη (επαπειλούμενη) υποχρέωση ή για υπάρχουσες ή δυνατές διεκδικήσεις και φορολογικές διαφορές πρέπει να σταθμίζονται, μεταξύ άλλων, και οι ακόλουθοι παράγοντες:

(α) Η περίοδος κατά την οποία έλαβε χώρα η βασική αιτία της εκκρεμούσας ή επαπειλούμενης υποχρεώσεως ή της υπάρχουσας ή δυνατής διεκδικήσεως ή της φορολογικής διαφοράς.

(β) Ο βαθμός της πιθανότητας μιας δυσμενούς εκβάσεως.

(γ) Η δυνατότητα πραγματοποίησεως μιας εύλογης εκτιμήσεως του ποσού της ζημίας.

Στις περιπτώσεις που η βασική αιτία των παραπάνω υποχρεώσεων κ.λπ. είναι ένα γεγονός ή μια κατάσταση που συνέβη μέχρι την ημέρα κλεισίματος του ισολογισμού, πρέπει να γίνεται λογιστική καταχώρηση της υποχρεώσεως αν η πιθανότητα ζημίας είναι τέτοια που υφίστανται τα χαρακτηριστικά που αναπτύχθηκαν παραπάνω και το ποσό της ζημίας μπορεί εύλογα να εκτιμηθεί.

“ΠΟΤΕ ΓΙΝΕΤΑΙ ΑΠΟΚΑΛΥΨΗ ΤΗΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΗΣ”

Αντίθετα, στις περιπτώσεις που η βασική αιτία των παραπάνω υποχρεώσεων, διεκδικήσεων και φορολογικών διαφορών είναι ένα γεγονός ή μια κατάσταση που συνέβη μετά την ημέρα κλεισίματος, αλλά πριν από την ολοκλήρωση της συντάξεως του ισολογισμού, δεν πρέπει να γίνει λογιστική καταχώρηση της υποχρεώσεως, γιατί, σύμφωνα με όσα εκτέθηκαν παραπάνω στην § 44.90.3, η υποχρέωση πρέπει να έχει γεννηθεί μέχρι και την ημέρα κλεισίματος του ισολογισμού. Π.χ. αν το ατύχημα από το οποίο γεννήθηκε η υποχρέωση της επιχειρήσεως συνέβη μετά την ημέρα κλεισίματος του ισολογισμού, αλλά κατά την διάρκεια καταρτίσεως αυτού, δε γίνεται λογιστική καταχώρηση της υποχρεώσεως, αλλά απλή αποκάλυψη αυτής με σημείωση στο σώμα του ισολογισμού.

Για τη στάθμιση του βαθμού της πιθανότητας δυσμενούς εκβάσεως των αμφισβητήσεων, διεκδικήσεων κ.λπ., πρέπει να μελετώνται, μεταξύ των άλλων, η φύση της δικαστικής αμφισβητήσεως, διεκδικήσεως και φορολογικής διαφοράς η εξέλιξη αυτής στο διάστημα της καταρτίσεως του ισολογισμού, οι γνώμες των νομικών και άλλων συμβούλων, η πείρα της επιχειρήσεως από παρόμοιες περιπτώσεις, η πείρα άλλων επιχειρήσεων και ο τρόπος με τον οποίο η διοίκηση της επιχειρήσεως σκοπεύει να διευθετήσει τις διαφορές (με αποφάσεις δικαστηρίων,

εξώδικους συμβιβασμούς, κ.λπ.).

Στις περιπτώσεις που η δυσμενής έκβαση των παραπάνω εκκρεμοτήτων θεωρείται ότι είναι εύλογα πιθανή, αλλά όχι πιθανή ή αν το ποσό της ζημίας δεν είναι δυνατό να εκτιμηθεί εύλογα, δε γίνεται λογιστική καταχώρηση της υποχρεώσεως, αλλά είναι δυνατό να απαιτείται να γίνει σχετική αποκάλυψη.

Όπως ήδη τονίστηκε, μια από τις προϋποθέσεις που πρέπει να συντρέχουν, για να γίνει λογιστική καταχώρηση της ενδεχόμενης ζημίας, είναι ότι το ποσό της ζημίας πρέπει να είναι δυνατό να εκτιμηθεί λογικά. Σε μερικές περιπτώσεις το εύρος της πιθανής ζημίας δυνατό να είναι μεγάλο, όπως λ.χ. στην περίπτωση που εκκρεμεί δικαστικός αγώνας της επιχειρήσεως με το Δημόσιο για το φόρο εισοδήματος κάποιας χρήσεως π.χ. Σύμφωνα με την έκθεση του φορολογικού ελέγχου, η επιχείρηση οφείλει να καταβάλει φόρο € 10 εκ., επιπλέον εκείνου που κατέβαλε με βάση τη δήλωση που υπέβαλε στην Εφορία.

Οι νομικοί σύμβουλοι της επιχειρήσεως, στηριζόμενοι σε πρόσφατες αποφάσεις που αναφέρονται σε ορισμένες πλευρές της υποθέσεως, αποφαινόμενοι ότι είναι πιθανό η επιχείρηση να υποχρεωθεί να καταβάλει επιπλέον φόρο € 4 εκ.

Κατά μια άλλη άποψη όμως, το επίδικο θέμα είναι επιδεκτικό άλλης ερμηνείας, την οποία ενδεχομένως υιοθετήσει το δικαστήριο, σύμφωνα με την οποία το επιπλέον ποσό του φόρου, που θα υποχρεωθεί να καταβάλει η εταιρία, ανέρχεται σε € 7 εκ.

Στην περίπτωση αυτή, σύμφωνα με όσα αναπτύχθηκαν παραπάνω, πρέπει να γίνει λογιστική καταχώρηση της ενδεχόμενης υποχρεώσεως (πρόβλεψη) για ποσό € 4 εκ., ενώ ταυτόχρονα πρέπει να γίνει αποκάλυψη της επιπρόσθετης ενδεχόμενης υποχρεώσεως, αν υπάρχει μια λογική πιθανότητα ότι θα καταβληθεί επιπρόσθετος φόρος € 3 εκ.

“ΕΝΝΟΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΤΩΝ «ΟΨΙΓΕΝΩΝ» ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ”

Στο χρονικό διάστημα που μεσολαβεί από την ημερομηνία κλεισίματος του ισολογισμού μέχρι την έγκρισή του από το διοικητικό συμβούλιο της εταιρίας, είναι ενδεχόμενο να συμβούν γεγονότα, τα οποία να έχουν σοβαρή επίπτωση στον ισολογισμό και τα αποτελέσματα της χρήσεως, που καλούνται να εγκρίνουν, διανείμουν κ.λπ. οι μέτοχοι. Τα γεγονότα που λαμβάνουν χώρα κατά την περίοδο από την ημερομηνία κλεισίματος του ισολογισμού μέχρι την ημερομηνία εγκρίσεως αυτού από το διοικητικό συμβούλιο της εταιρίας ονομάζουμε «οψιγενή» γεγονότα ή μεταγενέστερα του ισολογισμού γεγονότα. Τα γεγονότα αυτά διακρίνονται σε δύο βασικές κατηγορίες:⁽¹⁾

(α) Σε γεγονότα (επωφελή ή επιζήμια), τα οποία παρέχουν πρόσθετη απόδειξη σχετικά με τις συνθήκες που υπήρχαν κατά την ημερομηνία κλεισίματος του ισολογισμού. Η πτώχευση π.χ. ενός πελάτη, κατά την περίοδο που καταρτίζεται ο ισολογισμός, επιβεβαιώνει την αδυναμία του

πελάτη να εξοφλήσει την υποχρέωσή του.

Η αδυναμία του πελάτη υπήρχε ενδεχόμενα κατά την ημερομηνία κλεισίματος του ισολογισμού, αλλά η αδυναμία αυτή αποδείχτηκε πανηγυρικά με την πτώχευσή του, που έλαβε χώρα μετά την ημερομηνία κλεισίματος του ισολογισμού.

(β) Σε γεγονότα (επωφελή η επιζήμια), τα οποία παρέχουν πληροφορίες σχετικές με συνθήκες που δεν υπήρχαν μέχρι την ημερομηνία κλεισίματος του ισολογισμού, αλλά οι οποίες δημιουργήθηκαν μετά την ημερομηνία αυτήν⁽²⁾ π.χ.: μείωση της αγοραίας αξίας των χρεογράφων στην περίοδο μεταξύ της ημερομηνίας κλεισίματος του ισολογισμού και της ημερομηνίας εγκρίσεώς του για δημοσίευση. Η πτώση της αγοραίας αξίας δε σχετίζεται κανονικά με την κατάσταση των χρεογράφων κατά τη χρονολογία του ισολογισμού, αλλά είναι συνέπεια των όσων συνέβησαν στην περίοδο που ακολούθησε. Πιο σαφές είναι το παράδειγμα της καταστροφής μιας παραγωγικής εγκαταστάσεως της επιχειρήσεως λ.χ. από πυρκαγιά, που συνέβη μετά την ημερομηνία κλεισίματος του ισολογισμού, για την οποία δεν υπάρχει ασφαλιστική κάλυψη.

Πρέπει να σημειωθεί ότι δεν είναι πάντοτε εύκολη η ένταξη ενός «οψιγενούς» γεγονότος στην πρώτη ή τη δεύτερη από τις παραπάνω κατηγορίες, π.χ. Η πτώχευση ενός σημαντικού πελάτη ενδεχομένως να αποτελεί γεγονός που πρέπει να ενταχθεί στην πρώτη κατηγορία. Ενδέχεται όμως να έχει συγχρόνως τέτοια σημαντική και διαρκή επίδραση στην κατάσταση της επιχειρήσεως μετά την ημερομηνία κλεισίματος του ισολογισμού (π.χ. έπαυσε να αγοράζει προϊόντα της επιχειρήσεως με συνέπεια τη σημαντική πτώση των πωλήσεών της), ώστε το γεγονός αυτό θα πρέπει, επίσης, να ενταχθεί και στη δεύτερη κατηγορία.

β. Δ.Λ.Π

Για την έννοια των οψιγενών γεγονότων βλ. Δ.Λ.Π 10 § 2.1

Για τη διάκριση των οψιγενών γεγονότων βλ. Δ.Λ.Π 10 § 2.2

⁽¹⁾ Η λογιστική αντιμετώπιση των γεγονότων αυτών έχει ερευνηθεί σε βάθος στην αλλοδαπή, τόσο από τη λογιστική θεωρία και πράξη όσο και από το ελεγκτικό επάγγελμα.

Η ανομοιομορφία του τρόπου αντιμετώπισεως του θέματος οδήγησε την I.A.S.C. στην έκδοση του I.A.S. 10 «Contingencies and Events Occurring After the Balance Sheet Date» (που ισχύει από 1.1.1980) και το οποίο αναθεωρήθηκε με τον τίτλο "Events after the Balance Sheet Date" και ισχύει από 1.1.2000, και την Ένωση Ευρωπαϊκών Εμπειρογνομώνων Λογιστών (U.E.S.) στην έκδοση του Ελεγκτικού Προτύπου 13 «Audit

Consideration In Respect of Post Balance Sheet Events» (Δεκέμβριος 1982) και το F.A.S.B. στην έκδοση του Statement No 5 «Accounting for Contingencies» (Μάρτιος 1975).

⁽²⁾ Το I.A.S. 10 ομιλεί για τη χρονική περίοδο μεταξύ της ημερομηνίας των οικονομικών καταστάσεων και της ημερομηνίας εγκρίσεως αυτών για δημοσίευση (προφανώς εγκρίσεως τους από το Δ.Σ.), ενώ το Ελεγκτικό Πρότυπο 13 επεκτείνει την περίοδο μέχρι την ημερομηνία χορηγήσεως του «Πιστοποιητικού Ελέγχου» και ακόμη παραπέρα, μέχρι την ημερομηνία εγκρίσεως των οικονομικών καταστάσεων από τη γενική συνέλευση των μετόχων.

“ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΩΝ «ΟΨΙΓΕΝΩΝ» ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ ΠΟΥ ΣΧΕΤΙΖΟΝΤΑΙ ΜΕ ΤΙΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΠΟΥ ΥΠΗΡΧΑΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΚΛΕΙΣΙΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΥ”

α. FASB

Για τα «οψιγενή» γεγονότα που εμπίπτουν στην εξεταζόμενη κατηγορία, δηλαδή για τα «οψιγενή» γεγονότα που σχετίζονται με τις συνθήκες που υπήρχαν κατά την ημερομηνία κλεισίματος του ισολογισμού και τα οποία απλώς παρέχουν πρόσθετες πληροφορίες για τον προσδιορισμό των ποσών που έχουν σχέση με τις συνθήκες αυτές, *επιβάλλεται να διενεργείται πρόβλεψη.*

Επιβάλλεται, δηλαδή, να γίνονται οι αναγκαίες προσαρμογές των ενεργητικών στοιχείων και των υποχρεώσεων της επιχειρήσεως με επιβάρυνση των αποτελεσμάτων της χρήσεως την οποία αφορά ο ισολογισμός.

Έτσι, στο παράδειγμα του πελάτη, που πτώχευσε μετά την ημερομηνία κλεισίματος του ισολογισμού, πρέπει να προσδιοριστεί η πιθανή απώλεια που θα έχει η επιχείρηση από την απαίτησή της κατά του πελάτη και με το ποσό αυτό να γίνει σχετική πρόβλεψη.

Είναι ενδεχόμενο ορισμένα «οψιγενή» γεγονότα να φανερώνουν ότι η επιχείρηση, μερικά ή στο σύνολό της, παύει να είναι μια συνεχιζόμενη δραστηριότητα (*going concern*).⁽¹⁾ Η επιδείνωση των οργανικών αποτελεσμάτων και της χρηματοοικονομικής θέσεως της επιχειρήσεως, μετά την ημερομηνία κλεισίματος του ισολογισμού, ενδέχεται να φανερώνει την ανάγκη να μελετηθεί κατά πόσο είναι σωστό η κατάρτιση των οικονομικών καταστάσεων να γίνει με βάση την εκδοχή ότι η επιχείρηση συνεχίζει την δραστηριότητά της.

Πρέπει να τονιστεί ότι, με βάση τη λογιστική αρχή της «συντηρικότητας»⁽²⁾ που πρέπει να διέπει τη σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων, τα **επωφελή «οψιγενή» γεγονότα της παραπάνω κατηγορίας δε λαμβάνονται υπόψη, δηλαδή δε διενεργείται εγγραφή προβλέψεως για τα «οψιγενή» έσοδα και κέρδη.**

Απλώς επωφελή «οψιγενή» γεγονότα δυνατό να ληφθούν υπόψη για τη μείωση του ποσού της προβλέψεως που είχε εκτιμηθεί κατά την ημερομηνία συντάξεως του ισολογισμού, π.χ.: Η αναβίωση της πτωχεύσασας πελάτισσας εταιρίας δυνατό να οδηγήσει στη μείωση του ποσού της προβλέψεως, που η εταιρία είχε αρχικά εκτιμήσει.

β. Δ.Λ.Π

βλ. Δ.Λ.Π 10 § 4.

⁽¹⁾ Για την οποία βλ. § 0.1.3.

⁽²⁾ Για την οποία βλ. § 0.2.8.2.

“ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΩΝ «ΟΨΙΓΕΝΩΝ» ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ ΠΟΥ ΔΕΝ ΣΧΕΤΙΖΟΝΤΑΙ ΜΕ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΠΟΥ ΥΠΗΡΧΑΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΚΛΕΙΣΙΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΥ”

α. FASB

Τα «οψιγενή» γεγονότα που δεν σχετίζονται με συνθήκες που υπήρχαν κατά την ημερομηνία κλεισίματος του ισολογισμού, αλλά με συνθήκες που εμφανίστηκαν μετά την ημερομηνία αυτήν, πρέπει να αποκαλύπτονται, αν η αποκάλυψή τους μπορεί να επηρεάσει όσους χρησιμοποιούν τις οικονομικές καταστάσεις να κάνουν ορθές εκτιμήσεις και να πάρουν ορθές αποφάσεις.

Δεν επιβάλλεται, δηλαδή, για τα γεγονότα της κατηγορίας αυτής, να γίνεται πρόβλεψη, αλλά απλώς να γνωστοποιούνται στους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων.

Τα προαναφερόμενα γεγονότα αποκαλύπτονται με σημειώσεις στις οικονομικές καταστάσεις.

Οι παρεχόμενες πληροφορίες περιλαμβάνουν μια περιγραφή των γεγονότων και, εφόσον είναι δυνατό, μια εκτίμηση των επιπτώσεών τους στην επιχείρηση, σε τρόπο ώστε οι χρήστες των οικονομικών καταστάσεων να κάνουν σωστές εκτιμήσεις και να παίρνουν σωστές αποφάσεις. Στις περιπτώσεις που η εκτίμηση της επιπτώσεως των παραπάνω γεγονότων δεν είναι δυνατή, θα πρέπει να γνωστοποιείται η αδυναμία αυτή δια των παραπάνω σημειώσεων που αναγράφονται στις οικονομικές καταστάσεις.

Για τη ζημία λ.χ. που επήλθε στην επιχείρηση από την πυρκαγιά που ξέσπασε στο εργοστάσιό της, μετά την ημερομηνία κλεισίματος του ισολογισμού και πριν από τη δημοσίευσή του, δεν πρέπει να γίνει πρόβλεψη, αλλά απλώς να αποκαλυφθεί το γεγονός και το μέγεθος της ζημίας με σχετική σημείωση που θα γραφεί στον ισολογισμό. Αν το ύψος της ζημίας δεν μπορεί να προσδιοριστεί, πρέπει στην σημείωση που γράφεται στον ισολογισμό να περιληφθεί σχετική δήλωση.

“ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΩΝ «ΟΨΙΓΕΝΩΝ» ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΜΑΣ”

Στη χώρα μας, οι επιχειρήσεις και οι ελεγκτές δεν αντιμετωπίζουν τα μεταγενέστερα του ισολογισμού γεγονότα με τη δέουσα προσοχή, γιατί στη χώρα μας συνηθίσαμε, δυστυχώς να συμμορφωνόμαστε μόνο σε όσα ρητές διατάξεις νόμων επιτάσσουν και κυρίως με τα κελεύσματα της φορολογικής αρχής, αγνοώντας ή περιφρονώντας τα όσα υπαγορεύονται από τις βασικές λογιστικές αρχές.

Μοναδική διάταξη στο ημεδαπό δίκαιο, σχετική με το υπό έρευνα θέμα, είναι η διάταξη της § 3 περ. β' του άρθρου 43α του ν.2190/1920, σύμφωνα με την οποία *στην έκθεση του Δ.Σ. προς τη Γενική Συνέλευση των μετόχων πρέπει να αναφέρονται και οι «σημαντικές ζημίες που κατά το χρόνο υποβολής της έκθεσης, είτε υπάρχουν, είτε αναμένονται να προκύψουν. Στην έκθεση αυτή αναφέρεται επίσης και κάθε άλλο σημαντικό γεγονός που έχει συμβεί μέσα στο χρονικό διάστημα από τη λήξη της χρήσης μέχρι την ημέρα υποβολής της έκθεσης».*

Η διάταξη αυτή δεν αντιμετωπίζει, βέβαια, τα σχετικά θέματα, σύμφωνα με όσα η σύγχρονη λογιστική θεωρία πρεσβεύει και η αλλοδαπή πράξη εφαρμόζει, και τα οποία πιο πάνω αναπτύχθηκαν.

Δεν προβλέπει η διάταξη τη διενέργεια προβλέψεων για «οψιγενείς» ζημίες που σχετίζονται με υφιστάμενες κατά την ημερομηνία κλεισίματος του ισολογισμού συνθήκες, αλλά, αδιακρίτως, ζητεί τη γνωστοποίησή τους δια της εκθέσεως του Διοικητικού Συμβουλίου και όχι τουλάχιστο δια του ισολογισμού, ώστε να λάβουν γνώση και οι τρίτοι μη μέτοχοι, που ενδιαφέρονται για την πορεία της εταιρίας (τράπεζες, πιστωτές, επενδυτές κ.λπ.).

Φαεινό παράδειγμα της ανορθόδοξης αντιμετώπισεως των σχετικών θεμάτων στη χώρα μας αποτελεί ο τρόπος αντιμετώπισεως των φόρων που βεβαιώνονται σε βάρος της εταιρίας κατά την περίοδο συντάξεως του ισολογισμού και οι οποίοι φόροι αφορούν τη χρήση στην οποία αναφέρεται ο ισολογισμός ή σε προγενέστερες χρήσεις.

Όπως είναι ευνόητο, οι φόροι αυτοί σχετίζονται με συνθήκες που υπάρχουν κατά την ημερομηνία κλεισίματος του ισολογισμού και, σύμφωνα με όσα παραπάνω αναπτύχθηκαν, με το ποσό αυτών πρέπει να γίνεται πρόβλεψη στο συντασσόμενο ισολογισμό, ώστε αυτός να εμφανίζει τις ακριβείς υποχρεώσεις της εταιρίας προς το Δημόσιο. Εντούτοις, για τους οφειλόμενους φόρους στις περισσότερες περιπτώσεις, όχι μόνο πρόβλεψη δεν γίνεται, αλλά ούτε καν αποκάλυψη, δια του ισολογισμού ή δια της εκθέσεως του Δ.Σ., με την αιτιολογία ότι οι φόροι βεβαιώθηκαν σε βάρος της εταιρίας μέσα στην επόμενη χρήση (!).

“ΕΜΦΑΝΙΣΗ ΤΟΥ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ 44 ΣΤΟΝ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟ”

Οι υπολ/σμοί του λ/σμού 44 εμφανίζονται στις οικονομικές καταστάσεις ως εξής:

<u>Υπολ/σμοί του 44</u>	<u>Λ/σμοί ισολογισμού</u>
«Προβλέψεις για αποζημίωση προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία»	Στο παθητικό με ομώνυμο τίτλο
«Λοιπές προβλέψεις εκμεταλλεύσεως»	
«Προβλέψεις για εξαιρετικούς κινδύνους και έκτακτα έξοδα»	
«Προβλέψεις για έξοδα προηγούμενων χρήσεων»	
«Προβλέψεις για συν/κές διαφορές από αποτίμηση απαιτήσεων και λοιπών υποχρεώσεων»	Στο παθητικό με τον τίτλο «Λοιπές προβλέψεις»
«Προβλέψεις για συναλλαγματικές διαφορές από πιστώσεις και δάνεια για κτήσεις πάγιων στοιχείων»	
«Λοιπές έκτακτες προβλέψεις»	

«Προβλέψεις απαξιώσεων και υποτιμήσεων πάγιων στοιχείων»	Στο ενεργητικό αφαιρετικά των πάγιων στοιχείων που αφορούν
«Προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις»	Στο ενεργητικό αφαιρετικά του λ/σμού «Επισφαλείς - Επίδικοι πελάτες και χρεώστες»

Από άποψη επιβαρύνσεως αποτελεσμάτων:

- Οι προβλέψεις που καταχωρούνται στην πίστωση των λ/σμών: 44.00, 18.00.19 «προβλέψεις για υποτιμήσεις συμμετοχών σε λοιπές (πλην Α.Ε.) επιχειρήσεις» και 44.09 θεωρούνται έξοδα εκμεταλλεύσεως και σχηματίζονται με χρέωση των οικείων υπολ/σμών του λ/σμού 68 «προβλέψεις εκμεταλλεύσεως».

- Οι προβλέψεις που καταχωρούνται στην πίστωση των λ/σμών: 44.10, 44.11, 44.12 και 44.13 θεωρούνται έκτακτα έξοδα και σχηματίζονται με χρέωση των οικείων υπολ/σμών του λ/σμού 83 «προβλέψεις για έκτακτους κινδύνους».

Οι μη χρησιμοποιημένες προβλέψεις (κινδύνων εκμεταλλεύσεως και εκτάκτων), είτε επειδή οι ζημιές ή τα έξοδα που πραγματοποιήθηκαν ήταν μικρότερα από τις σχηματισμένες γι' αυτά προβλέψεις, είτε επειδή εξέλιπαν οι κίνδυνοι για τους οποίους είχαν σχηματιστεί, εμφανίζονται στα αποτελέσματα της χρήσεως με τον τίτλο «έσοδα από προβλέψεις προηγούμενων χρήσεων».

Εξάλλου, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 42ε § 14 του ν.2190/1920, «αν το ποσό που εμφανίζεται στο λ/σμό «λοιπές προβλέψεις» είναι σημαντικό, παρέχεται ανάλυσή του στο προσάρτημα».

Από καθαρά επιστημονική άποψη σημειώνουμε ότι:

- Οι πιστωτικές συναλλαγματικές διαφορές από αποτίμηση απαιτήσεων και υποχρεώσεων σε ξένο νόμισμα δεν πρέπει να χαρακτηρίζονται προβλέψεις, γιατί δεν υφίσταται ο τύπος της αβεβαιότητας, που πρέπει να συντρέχει για τη διενέργεια προβλέψεως.⁽¹⁾

- Το έξοδο της προβλέψεως πρέπει να χαρακτηρίζεται ως έκτακτο αν είναι ασύνηθες, δηλαδή αν δεν επαναλαμβάνεται συχνά, αλλιώς χαρακτηρίζεται ως οργανικό έξοδο. Με βάση το ορθό αυτό κριτήριο, εσφαλμένα το Ε.ΓΛΣ χαρακτηρίζει ως έκτακτα έξοδα τις προβλέψεις για συναλλαγματικές διαφορές.

- Στις ΗΠΑ, δεν ομιλούν για «προβλέψεις» αλλά για υπολογιζόμενες και ενδεχόμενες υποχρεώσεις, οι οποίες όμως δεν εμφανίζονται στον ισολογισμό σε ιδιαίτερη κατηγορία, αλλά περιλαμβάνονται στην κατηγορία των υποχρεώσεων, διαχωριζόμενες μάλιστα σε μακροπρόθεσμες και βραχυπρόθεσμες ανάλογα με τον αναμενόμενο χρόνο διευθετήσεως των υποχρεώσεων.

Στη χώρα μας έχει καθιερωθεί οι προβλέψεις που αναφέρονται σε κινδύνους και έξοδα να εμφανίζονται στο παθητικό του ισολογισμού σε ιδιαίτερη κατηγορία λ/σμών μεταξύ των κατηγοριών λ/σμών ιδίων κεφαλαίων και υποχρεώσεων.

Η εμφάνιση στη θέση αυτή μπορεί να δικαιολογηθεί από το ότι οι λ/σμοί των προβλέψεων θα μετατραπούν στο μέλλον σε υποχρεώσεις ή σε αποθεματικά, ανάλογα με την έκβαση των μελλοντικών γεγονότων. Παρατηρούμε όμως ότι δεν γίνεται διάκριση των προβλέψεων σε μακροπρόθεσμες και βραχυπρόθεσμες, διάκριση που είναι εντελώς αναγκαία για τη διερεύνηση και ανάλυση των οικονομικών καταστάσεων

⁽¹⁾ Το Γαλλικό Γεν. Λογ. Σχέδιο επιβάλλει την καταχώρηση των διαφορών αυτών στους μεταβατικούς λ/σμούς παθητικού.

“ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΛΟΓΩ ΕΞΟΔΟΥ ΑΠΟ ΤΗΝ ΥΠΗΡΕΣΙΑ”

Δικαιολογητικός λόγος διενέργειας της προβλέψεως

Κατά την ισχύουσα νομοθεσία στη χώρα μας, ο εργοδότης πέραν από τις αποδοχές, τις εργοδοτικές εισφορές, τα δώρα, τις άδειες και τα επιδόματα αδείας που λογίζει και καταβάλλει στο προσωπικό του, υποχρεούται να καταβάλει στους εξερχόμενους της υπηρεσίας αποζημίωση, το ύψος της οποίας εξαρτάται από το ύψος των αποδοχών του εξερχομένου, το χρόνο απασχολήσεώς του σ’ αυτόν και από το λόγο εξόδου από την υπηρεσία.

Το ποσό της αποζημιώσεως που η επιχείρηση θα καταβάλει στον εργαζόμενο αυξάνει προοδευτικά με την πάροδο του χρόνου, ενώ η καταβολή της αποζημιώσεως θα γίνει στη μεταγενέστερη εκείνη χρήση που αυτός θα εξέλθει της υπηρεσίας.

Έτσι, σύμφωνα με τις παραδεγμένες λογιστικές αρχές, η επιχείρηση υποχρεούται, στο τέλος κάθε χρήσεως, να σταθμίζει το ύψος της αποζημιώσεως που οφείλει στο προσωπικό της κατά την ημερομηνία κλεισίματος του ισολογισμού της και, με χρέωση λ/σμού οργανικών εξόδων, να πιστώνει ένα λ/σμό προβλέψεως, ο οποίος θα χρεώνεται με τα ποσά των αποζημιώσεων που η επιχείρηση θα καταβάλει σε μεταγενέστερες χρήσεις.

Αν η επιχείρηση δεν προβαίνει στο σχηματισμό τέτοιας προβλέψεως, ο ισολογισμός της είναι ψευδής κατά τα οφειλόμενα ποσά αποζημιώσεων και τα αποτελέσματα της χρήσεως διογκωμένα και εικονικά κατά το ποσό των αποζημιώσεων που αναλογούν στην χρήση, με περαιτέρω συνέπεια τη διανομή και φορολογία εικονικών κερδών, δηλαδή ουσιαστικά τη διανομή και φορολογία των κεφαλαίων της με τις εντεύθεν καταστρεπτικές για το μέλλον της συνέπειες.

“Η ΒΑΣΙΚΗ ΔΙΑΤΑΞΗ ΤΟΥ Ν.2190/1920 ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΠΡΟΒΛΕΨΕΩΣ ΚΑΙ Η ΕΣΦΑΛΜΕΝΗ ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΗΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ ΤΩΝ ΝΟΜΙΚΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ”

Η υποχρέωση σχηματισμού της υπό συζήτηση προβλέψεως σε κάθε χρήση καθιερώνεται με τη διάταξη του άρθρου 42ε § 14 του ν.2190/1920, που ορίζει ότι «οι προβλέψεις για αποζημίωση προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία, που υπολογίζονται και σχηματίζονται στο τέλος κάθε χρήσης, καλύπτουν, τουλάχιστον, τις αποζημιώσεις εξόδου από την υπηρεσία λόγω συνταξιοδότησης.

Κατά την πρώτη χρήση εφαρμογής των διατάξεων αυτού του Νόμου παρέχεται η δυνατότητα στις εταιρίες να καταχωρήσουν στο λογαριασμό «λοιπά έξοδα πολυετούς αποσβέσεως» τις σωρευμένες προβλέψεις για αποζημιώσεις προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία, που αντιστοιχούν στην προϋπηρεσία του προσωπικού τους κατά τις προηγούμενες χρήσεις.

Οι προβλέψεις αυτές αποσβένονται τμηματικά και ισόποσα μέσα σε μία πενταετία».

Η διάταξη αυτή ερμηνεύθηκε από την *Ολομέλεια των Συμβούλων Διοικήσεως*, η οποία και με τη γνωμοδότησή της 205/1988, αποφάνθηκε (!) ότι, η επίμαχη πρόβλεψη «*αρχίζει μετά τη συμπλήρωση των προϋποθέσεων συνταξιοδότησεως των μισθωτών που απασχολούνται από την ανώνυμη εταιρία*».

Δηλαδή, κατά τους συμβούλους Διοικήσεως, η πρόβλεψη πρέπει να γίνεται μόνο για συνταξιοδότηση του προσωπικού και μόνο για εκείνους τους εργαζόμενους που, κατά την ημέρα συντάξεως του ισολογισμού, συμπλήρωσαν τις προϋποθέσεις συνταξιοδότησεως.

Έτσι όμως το ποσό της προβλέψεως φαλκιδεύεται και ελαχιστοποιείται και πολλές εταιρίες δεν έχουν υποχρέωση σχηματισμού τέτοιας προβλέψεως, αφού, κατά τη σύνταξη του ισολογισμού τους, δεν θα έχουν προσωπικό που να έχει συμπληρώσει τις προϋποθέσεις συνταξιοδότησεως.

Με την ανεκδιήγητη αυτή γνωμοδότηση και η έννοια της προβλέψεως κακοποιείται και οι νόμοι (κοινοτικοί και εγχώριοι) εμπαίζονται.⁽¹⁾

⁽¹⁾ Οξεία κριτική της Γνωμοδότησεως αυτής, βλέπε στην μελέτη μας που προαναφέραμε στην οποία, εκτός των άλλων τονίσαμε: «Δεν θα ασχοληθώ με την επιχειρηματολογία της παραπάνω Γνωμοδότησεως, γιατί θεωρώ ότι δεν αντέχει σε κριτική (λ.χ. τι να πούμε όταν ισχυρίζονται ότι η άποψη περί της προβλέψεως που εμείς θεωρούμε ορθή «αντιτίθεται στη γενικότερη αρχή της πραγματικής απεικόνισεως στον ισολογισμό του ενεργητικού και του παθητικού» (!) και γιατί κρίνω πως η Γνωμοδότηση αυτή είναι Γνωμοδότηση σκοπιμότητας, δηλαδή ότι αποβλέπει στο να μην εμφανίσουν οι εταιρίες κατά τη χρήση 1987 δυσμενή αποτελέσματα, εξαιτίας της επίμαχης προβλέψεως.

Αλλά η σκοπιμότητα μπορούσε να ικανοποιηθεί, όχι με κακοποίηση της έννοιας της προβλέψεως, αλλά με την παροχή δικαιώματος αποσβέσεως των συσσωρευμένων μέχρι 31.12.1986 προβλέψεων σε περίοδο μεγαλύτερη από πέντε χρόνια λ.χ. μέσα σε μια δεκαετία.

Οφείλουμε να επισημάνουμε ότι η παραπάνω Γνωμοδότηση των Νομικών Συμβούλων της Διοικήσεως δε βοηθά τις εταιρίες. Οδηγεί στην εμφάνιση εικονικών κερδών, η διανομή των οποίων συρρικνώνει τα κεφάλαια αυτών με πρώτους θιγόμενους τους ίδιους τους εργαζομένους, τα συμφέροντα των οποίων υποτίθεται ότι αποβλέπει να κατοχυρώσει η νεοπαγής για τη χώρα μας διάταξη.

Κατά τη γνώμη μας, η επίμαχη πρόβλεψη επιβάλλεται να γίνεται στο ακέραιο, όπως αναπτύχθηκε στο παρόν δημοσίευμά μας.

Θα μπορούσε μάλιστα να νομοθετηθεί ότι τα ποσά που συσσωρεύονται από τις προβλέψεις αυτές πρέπει να αποτελούν ένα ιδιαίτερο κεφάλαιο (fund), αποκλειστικός σκοπός του οποίου θα είναι η παροχή αποζημιώσεων στους εργαζομένους.

Δηλαδή κάτι ανάλογο αυτού που γίνεται με τις συντάξεις του προσωπικού σε ορισμένες χώρες της Δύσεως».

“Η ΟΡΘΗ ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΗΣ ΒΑΣΙΚΗΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ ΤΟΥ Ν.2190/1920 ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΠΡΟΒΛΕΨΕΩΣ”

Οι σαφέστατες διατάξεις της εργατικής νομοθεσίας επιβάλλουν στις επιχειρήσεις την υποχρέωση καταβολής αποζημιώσεως στις περιπτώσεις απολύσεως του προσωπικού τους ή αποχωρήσεως του λόγω συνταξιοδότησεως. Αλλά η επιχείρηση, κατά το χρόνο καταρτίσεως του ισολογισμού της, δεν γνωρίζει επακριβώς ούτε το ύψος των αποζημιώσεων που οφείλει στο προσωπικό της ούτε το χρόνο καταβολής των αποζημιώσεων. Πράγματι η επιχείρηση θα υποχρεωθεί σε καταβολή

αποζημιώσεων κυρίως για τις ακόλουθες αιτίες:

- Λόγω καταγγελίας της συμβάσεως εργασίας και απολύσεως του εργαζομένου, οπότε ο απολυόμενος δικαιούται πλήρους αποζημιώσεως, ο μιν μισθωτός με βάση τις διατάξεις των ν.3198/1955 και 2112/1920, ο δε εργατοτεχνίτης με βάση το ν.3198/1955 και Β.Δ. της 16/18.7.1920.
- Λόγω συνταξιοδοτήσεως, οπότε ο εργαζόμενος δικαιούται το 50% της απο-ζημιώσεως λόγω απολύσεως ή εφόσον καλύπτεται και με επικουρική ασφάλιση το 40% της αποζημιώσεως αυτής.
- Λόγω πτωχεύσεως της επιχειρήσεως, οπότε ο μιν μισθωτός δικαιούται πλήρους αποζημιώσεως, ενώ ο εργάτης το ήμισυ αυτής.

Προφανές ότι στην εξεταζόμενη περίπτωση των αποζημιώσεων των εργαζομένων υπάρχει *βεβαιότητα ότι η υποχρέωση της επιχειρήσεως για καταβολή αποζημιώσεως θα γεννηθεί στο μέλλον* (με εξαίρεση την οικειοθελή αποχώρηση του εργαζομένου πριν από την συμπλήρωση των προϋποθέσεων συνταξιοδοτήσεως), *αλλά υπάρχει αβεβαιότητα ως προς το ποσό της αποζημιώσεως και ως προς το χρόνο γεννήσεως της υποχρεώσεως*. Στις περιπτώσεις εκείνες που ορισμένοι εργαζόμενοι, κατά την ημερομηνία συντάξεως του ισολογισμού, έχουν συμπληρώσει τις προϋποθέσεις συνταξιοδοτήσεως και θα αποχωρήσουν από την επιχείρηση, δε συντρέχει περίπτωση διενέργειας προβλέψεως, γιατί δεν υπάρχει αβεβαιότητα ως προς τη γέννηση της υποχρεώσεως, ούτε ως προς το χρόνο γεννήσεως αυτής, ούτε ως προς το ποσό της αποζημιώσεως.

Οι περιπτώσεις αυτές συνιστούν οριστικές υποχρεώσεις της επιχειρήσεως και ως οριστικές υποχρεώσεις πρέπει να εμφανίζονται στον ισολογισμό.

Η διάταξη της § 14 του άρθρου 42ε του νόμου 2190/1920 ορίζει ότι *οι σχολιαζόμενες αποζημιώσεις πρέπει να «καλύπτουν, τουλάχιστον, τις αποζημιώσεις εξόδου από την υπηρεσία λόγω συνταξιοδοτήσεως»*.

Ο νόμος θέτει το κατώτατο όριο των προβλέψεων αποζημιώσεως - *το δάπεδο* - που είναι οι αποζημιώσεις λόγω συνταξιοδοτήσεως, που, όπως είπαμε, ανέρχονται στο 50% ή, αν οι εργαζόμενοι υπάγονται σε επικουρική ασφάλιση, στο 40% της πλήρους αποζημιώσεως λόγω καταγγελίας της συμβάσεως εργασίας.

Εξάλλου, με βάση την κείμενη νομοθεσία, το ανώτατο όριο - *οροφή των προβλέψεων αυτών είναι οι αποζημιώσεις που θα κατέβαλλε η επιχείρηση στο προσωπικό της αν το απέλυε κατά την ημέρα κλεισίματος του ισολογισμού της και οι οποίες προσδιορίζονται με βάση την ισχύουσα εργατική νομοθεσία ή με βάση το μείζον ποσό που τυχόν προβλέπεται από Συλλογική Σύμβαση Εργασίας, Κανονισμό της εταιρίας ή ακόμη και εθιμικά*.

Ειδικότερα:

· Υποχρέωση της εταιρίας (Α.Ε., Ε.Π.Ε) κατά την πρώτη εφαρμογή της προαναφερόμενης διατάξεως (δηλαδή στη χρήση που αρχίζει μετά την 31.12.1986)

Η πρώτη χρήση εφαρμογής της προαναφερόμενης διατάξεως του άρθρου 42ε § 14 του ν.2190/1920 περί λογισμού της προβλέψεως ήταν η εταιρική χρήση που άρχιζε μετά την 31.12.1996 (δηλαδή η εταιρική χρήση με ημερομηνία κλεισίματος 30.6.1997 ή 31.12.1997).

Κρίνουμε σκόπιμο να αναλύσουμε τις υποχρεώσεις της εταιρίας κατά την πρώτη αυτήν εταιρική χρήση, επειδή όπως αναφέρουμε παρακάτω, τις ίδιες ακριβώς υποχρεώσεις έχει και η εταιρία, η οποία το πρώτον λογίζει την υπό συζήτηση πρόβλεψη.

Την πρώτη, λοιπόν, εταιρική χρήση που η εταιρία καλείται να λογίσει την πρόβλεψη (η οποία έστω ότι είχε ημερομηνία κλεισίματος 31.12.1998), η εταιρία (Α.Ε. & Ε.Π.Ε.) οφείλει να υπολογίσει:

α) Το ποσό των προβλέψεων που αναλογεί στις προηγούμενες χρήσεις και το οποίο κατά ανώτατο όριο είναι ίσο με το ποσό που θα κατέβαλλε η εταιρία αν απέλυε όλο το προσωπικό της κατά την 31.12.1998 και κατά κατώτατο όριο το 50% ή 40% του ποσού αυτού αν το προσωπικό της εταιρίας καλύπτεται, όπως συνήθως συμβαίνει, και με επικουρική ασφάλιση.

Το ποσό της προβλέψεως αυτής η εταιρία έχει την ευχέρεια:

- να το καταχωρήσει ολόκληρο στα οργανικά έξοδα της χρήσεως 1998 (ή της μεταγενέστερης χρήσεως κατά την οποία η εταιρία αποφασίζει να προβεί στο λογισμό της πρόβλεψης) ή
- να το καταχωρήσει ολόκληρο στο ενεργητικό του ισολογισμού, στο λ/σμό «λοιπά έξοδα πολυετούς αποσβέσεως» και να το αποσβέσει τμηματικά και ισόποσα μέσα σε μια πενταετία και

β) Το ποσό των προβλέψεων που αναλογούσε στη χρήση 1998 και το οποίο είναι ίσο, κατά ανώτατο όριο, με τη διαφορά μεταξύ των συνολικών (συσσωρευμένων) αποζημιώσεων που θα κατέβαλλε η επιχείρηση αν κατά την 31.12.1998 απέλυε όλο το προσωπικό της και των αντίστοιχων αποζημιώσεων που για την ίδια αιτία θα κατέβαλλε την 31.12.1998. Το ελάχιστον ποσό της προβλέψεως αυτής ανέρχεται στο 50% της διαφοράς αυτής, ή 40% της διαφοράς αυτής κατά την αμέσως προηγούμενη διάκριση.

Το ποσό της προβλέψεως αυτής καταχωρείται στα οργανικά έξοδα της χρήσεως.

· Υποχρεώσεις της εταιρίας (Α.Ε. & Ε.Π.Ε.) στις χρήσεις μετά την 30.6.1987
Στο τέλος κάθε χρήσεως το πιστωτικό υπόλοιπο του σχολιαζόμενου λ/σμού 44.10 πρέπει να είναι τουλάχιστον ίσο με το κατώτατο όριο της προβλέψεως που ορίζει η διάταξη του άρθρου 42ε § 14 του ν.2190/1920 που προαναφέραμε.

Συνεπώς:

- Οι εταιρίες που σε κάποια προηγούμενη χρήση μετά την 31.12.1986 λόγισαν την υπό συζήτηση πρόβλεψη στο νόμιμο ύψος της (50% ή 40% της αποζημιώσεως λόγω συνταξιοδοτήσεως) δεν έχουν παρά να υπολογίζουν στο τέλος κάθε χρήσεως την επερχόμενη αύξηση του ποσού της προβλέψεως που αναλογεί στη συγκεκριμένη χρήση και να αντιμετωπίζουν τη σχετική δαπάνη ως οργανικό έξοδο, καταχωρούμενο σε αρμόδιο υπολ/σμό του 68 «προβλέψεις εκμεταλλεύσεως». Η δαπάνη αυτή κοστολογείται όπως και η δαπάνη των αποδοχών προσωπικού (λ. 60).

- Οι εταιρίες που, παρασυρόμενες από την εσφαλμένη γνωμοδότηση 205/1988 των Συμβούλων Διοικήσεως, δεν λόγισαν την πρόβλεψη στο σωστό της ύψος και καλούνται το πρώτον να εφαρμόσουν τη διάταξη του άρθρου 42ε § 14 του ν.2190/1920, δηλαδή καλούνται το πρώτον να υπολογίσουν τη νόμιμη πρόβλεψη, πρέπει κατ' ανάγκη να δεχθούμε ότι μπορούν να αντιμετωπίσουν τη συσσωρευμένη πρόβλεψη που αναλογεί στις προηγούμενες χρήσεις, με τον προαναφερόμενο τρόπο που όριζε ο νόμος για τη χρήση που έληγε την 31.12.1987 ή 30.6.1987 κατά περίπτωση.

“Η ΔΑΠΑΝΗ ΓΙΑ ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΗ ΤΟΥ ΑΠΟΧΩΡΟΥΝΤΟΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΑΠΟ ΑΠΟΨΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ”

ΙΣΧΥΟΥΣΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Τα ποσά των προβλέψεων για αποζημίωση προσωπικού, κατά το χρόνο διενέργειας των προβλέψεων, δεν είναι εκκαθαρισμένα (οριστικά) και συνεπώς, σύμφωνα με όσα δέχεται η φορολογική νομοθεσία (πιο κάτω § 6.5) τα ποσά αυτά δεν πρέπει να αναγνωρίζονται προς έκπτωση από τα φορολογητέα έσοδα κατά το χρόνο αυτόν.⁽¹⁾

Υποστηρίζεται από πολλούς ότι η πρόβλεψη αυτή είναι νομοθετημένη και συνεπώς ότι είναι δίκαιο να αναγνωρίζεται η έκπτωσή της από τα φορολογητέα έσοδα. Αλλά σήμερα όλες οι προβλέψεις είναι νομοθετημένες με βάση την αρχή της συντηρητικότητας, αλλά και με βάση τη διάταξη του άρθρου 42ε § 14 του ν.2190/1920 που ομιλεί γενικώς περί προβλέψεων για κινδύνους και έξοδα, διάταξη που

καθιερώθηκε από τις αντίστοιχες διατάξεις της 4ης Οδηγίας της ΕΟΚ (βλ. άρθρα 9, 20 και 21).

Υπό την πίεση των ενδιαφερομένων εντούτοις, ο φορολογικός νομοθέτης με τις διατάξεις του άρθρου 10 § 12 του ν.2065/1992, που ενσωματώθηκε στο άρθρο 31 § 1 περ. ιε' του ν.2238/1994, όρισε ότι εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδα «τα ποσά των προβλέψεων για αποζημίωση προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία, που σχηματίζονται στο τέλος κάθε διαχειριστικής χρήσης και καλύπτουν τις αποζημιώσεις προσωπικού λόγω συνταξιοδότησής του κατά το επόμενο έτος».

“ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ”

Για τις διατάξεις αυτές, στην Ερμην. Εγκύκλιο 1018050/ 189/ ΠΟΛ.1042/ 1993 (ερμηνεία ν.2065/1992 άρθρο 10 § 13) αναφέρονται τα εξής:

«Με τις διατάξεις της περίπτωσης ιε' εναρμονίζονται οι φορολογικές διατάξεις προς τις διατάξεις του κ.ν. 2190/1920, σχετικά με τις προβλέψεις για αποζημίωση προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία.

Όπως είναι γνωστό, με τις διατάξεις της παραγράφου 14 του άρθρου 42ε του κ.ν.2190/1920 καθιερώθηκε η υποχρέωση να συμπεριλαμβάνονται στον ισολογισμό οι προβλέψεις για κινδύνους και τα έξοδα που προορίζονται να καλύψουν ζημίες, δαπάνες ή υποχρεώσεις της κλειόμενης και των προηγούμενων χρήσεων που διαφαίνονται σαν πιθανές κατά την ημέρα σύνταξης του ισολογισμού, αλλά δεν είναι γνωστό το ακριβές μέγεθός τους ή ο χρόνος στον οποίο θα προκύψουν. Οι προβλέψεις αυτές σχηματίζονται κάθε χρόνο σε ύψος που καλύπτει τα αναγκαία όρια. Οι προβλέψεις για αποζημίωση προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία που υπολογίζονται και σχηματίζονται στο τέλος κάθε χρήσης, καλύπτουν, τουλάχιστον, τις αποζημιώσεις εξόδου από την υπηρεσία λόγω συνταξιοδότησης.

Η Ολομέλεια των Νομικών Συμβούλων της Διοίκησης, ερμηνεύοντας τις πιο πάνω διατάξεις, που θεσπίστηκαν με το άρθρο 33 π.δ. 409/1986, αναφορικά με το σχηματισμό της πρόβλεψης για αποζημίωση εξόδου από την υπηρεσία λόγω συνταξιοδότησης, αποφάνθηκε με την αριθ.

205/1988, γνωμοδότησή της ότι δεν καλύπτουν την έξοδο του προσωπικού από άλλη αιτία (π.χ. παραίτηση, καταγγελία της σύμβασης εργασίας κ.λπ.) πλην αυτής της συνταξιοδότησεως. Επίσης, ότι ο νόμος απαιτεί όπως κατά την σύνταξη του ισολογισμού να έχουν επέλθει οι προϋποθέσεις συνταξιοδότησεως των μισθωτών που απασχολούνται από την ανώνυμη εταιρία.

Ενόψει των ανωτέρω και για λόγους προσαρμογής προς τις διατάξεις του κ.ν.2190/1920, με τις διατάξεις της περίπτωσης ιε' της παραγράφου 1 του άρθρου 35 του ν.δ.3323/1955, παρέχεται η δυνατότητα στις επιχειρήσεις να σχηματίζουν πρόβλεψη, αναγνωριζόμενη φορολογικά προς έκπτωση από τα ακαθάριστα έσοδα, για αποζημίωση προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία, η οποία σχηματίζεται στο τέλος κάθε διαχειριστικής χρήσης και καλύπτει τις αποζημιώσεις προσωπικού λόγω συνταξιοδότησής του κατά το επόμενο έτος».

Τέλος σημειώνουμε ότι το ποσό της αποζημιώσεως που καταβάλλει η επιχείρηση στον μισθωτό, για οποιοδήποτε λόγο διακοπής της σχέσεως που τη συνδέει με το δικαιούχο της αποζημιώσεως, συνιστά δαπάνη εκπεστέα από τα ακαθάριστα έσοδα της επιχειρήσεως στην έκταση που η δαπάνη αυτή δεν καλύπτεται από πρόβλεψη που σχηματίστηκε για την αποζημίωση του συγκεκριμένου μισθωτού με βάση τις διατάξεις του άρθρου 31 § 1 περ. ιε' του ν.2238/1994, δηλαδή με πρόβλεψη που είχε σχηματιστεί σε προηγούμενες χρήσεις και η δαπάνη της είχε εκπεστεί από τα ακαθάριστα έσοδα των προηγούμενων αυτών χρήσεων.

Επισημαίνεται ότι *παραγωγική δαπάνη συνιστούν, και εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδα της επιχειρήσεως, και οι οικειοθελώς παρεχόμενες αποζημιώσεις σε αποχωρούντες μισθωτούς, εφόσον κατά την κρίση του δικαστή της ουσίας συμβάλλουν στην καλλίτερη απόδοση της επιχειρήσεως (Σ.τ.Ε. 3735/1988).*

Σημειώνεται ακόμη ότι οι οικειοθελείς αυτές παροχές δεν στοιχειοθετούν την έννοια της δωρεάς και συνεπώς δεν υπόκεινται στο φόρο δωρεών του ν.δ. 118/1973.

⁽¹⁾ Αλλά και στην αλλοδαπή φαίνεται ότι δεν αναγνωρίζονται φορολογικά παρόμοιες προβλέψεις. Έτσι στις ΗΠΑ τα υπολογιστικά έξοδα για αυτασφάλιση της επιχειρήσεως σταθμίζονται με αντικειμενικούς υπολογισμούς, που προβλέπονται από σχετική μελέτη και καταχωρούνται στους λ/σμούς σύμφωνα με τη μελέτη αυτήν, αλλά αναγνωρίζονται φορολογικά όταν μεταγενέστερα συμβούν οι ζημιές.

“ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΒΛΕΨΕΩΣ”

Επί του θέματος η προαναφερόμενη Ερμ. Εγκύκλιος του Υπουργείου Οικονομικών αναφέρει τα εξής:

«Για το λογιστικό χειρισμό γενικά των προβλέψεων για αποζημίωση προσωπικού έχουν δοθεί οδηγίες από το Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας, με το αριθ. ΕΛ/ΛΣ 935/14.9.1987 έγγραφό του (Γνωμ. 20/14.9.1997).

«Ο λογιστικός χειρισμός των προβλέψεων που θα σχηματίζονται στο τέλος κάθε διαχειριστικής χρήσης και καλύπτουν τις αποζημιώσεις προσωπικού λόγω συνταξιοδότησής του κατά το επόμενο έτος, θα γίνει σύμφωνα με τις διατάξεις του ΓΛΣ και τα αναφερόμενα στο πιο πάνω έγγραφο του Υπ. Εθ. Οικονομίας, ως εξής:

«Οι αναλογούσες προβλέψεις θα σχηματισθούν, με χρέωση των οργανικών εξόδων της χρήσεως και συγκεκριμένα του λογαριασμού 68 «Προβλέψεις εκμεταλλεύσεως» (και του υπολογαριασμού του 68.00 «Προβλέψεις για αποζημίωση προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία») και πίστωση του λογαριασμού 44 «Προβλέψεις» (και των υπολογαριασμών του).

«Ο λογαριασμός 44 «Προβλέψεις», ο οποίος όπως καθορίζεται στο Γ.Λ.Σ., αναλύεται στους εξής υποχρεωτικούς υπολογαριασμούς:

44.00 Προβλέψεις για αποζημίωση προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία

44.00.00 Σχηματισμένες προβλέψεις

Ανάπτυξη σύμφωνα με τις ανάγκες κάθε επιχειρήσεως με διάκριση των προβλέψεων για αποζημίωση προσωπικού, σε προβλέψεις για το έμμισθο προσωπικό και σε προβλέψεις για το ημερομίσθιο προσωπικό.

44.00.01 Χρησιμοποιημένες προβλέψεις

Ανάπτυξη αντίστοιχη του λογαριασμού 44.00.00

«Τα ποσά που καταβάλλονται στο προσωπικό, που θα αποχωρεί από την υπηρεσία, θα καταχωρούνται στη χρέωση του λογαριασμού 44 «Προβλέψεις» και του υπολογαριασμού του 44.00.01 «Χρησιμοποιημένες προβλέψεις».

«Μετά από κάθε τέτοια καταχώρηση θα επακολουθεί τακτοποίηση των υπολογαριασμών 44.00.00 «Σχηματισμένες προβλέψεις» και 44.00.01 «Χρησιμοποιημένες προβλέψεις», ως εξής:

αα) Αν το ποσό που καταβλήθηκε είναι μεγαλύτερο από το ποσό της σχηματισμένης προβλέψεως, σχηματίζεται ισόποση με τη διαφορά συμπληρωματική πρόβλεψη, με πίστωση του λογαριασμού 44 και του υπολογαριασμού του 44.00.00 «Σχηματισμένες προβλέψεις» και χρέωση του λογαριασμού 68 «Προβλέψεις εκμεταλλεύσεως», για το ποσό που αφορά την κλειόμενη χρήση.

ββ) Αν το ποσό που καταβλήθηκε είναι μικρότερο από το ποσό της σχηματισμένης προβλέψεως, το επιπλέον ποσό της προβλέψεως μεταφέρεται, με χρέωση του λογ. 44 και του υπολογαριασμού του 44.00.00, στην πίστωση του λογ. 84.00 «Έσοδα από αχρησιμοποίητες προβλέψεις προηγούμενων χρήσεων».

«Μετά από τις παραπάνω (υποπεριπτώσεις αα' και ββ') τακτοποιήσεις, τα χρεωστικά υπόλοιπα των υπολογαριασμών του 44.00.01 «Χρησιμοποιημένες προβλέψεις» είναι ίσα με τα αντίστοιχα πιστωτικά του 44.00.00 «Σχηματισμένες προβλέψεις», στους οποίους και μεταφέρονται στο τέλος κάθε χρήσεως».

Λαμβάνοντας υπόψη τα προεκτεθέντα περί της δαπάνης για την αποζημίωση του προσωπικού από άποψη φορολογίας εισοδήματος, προτείνουμε την ακόλουθη λειτουργία του λ/σμού 44.00.

“ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΛΟΓΩ ΕΞΟΔΟΥ ΑΠΟ ΤΗΝ ΥΠΗΡΕΣΙΑ”

44.00.00.00 Σχηματισμένες προβλέψεις φορολογικά αναγνωριζόμενη πρόβλεψη		44.00.00.01 Σχηματισμένες προβλέψεις Μη αναγνωριζόμενη φορολογικά πρόβλεψη	
• ↓	• ↓	• ↓	• ↓
Χρεώνεται με τα ποσά που καταβάλλονται για αποζημιώσεις	Πιστώνεται με χρέωση του 68.00.00 «φορολογι-κά αναγνωριζόμενη πρό-βλεψη»	Χρεώνεται με τα ποσά που καταβάλλονται για αποζημιώσεις	Πιστώνεται με χρέωση του 68.00.01 «μη αναγνωριζόμενη φορολογικά πρόβλεψη»
• ↓	• ↓	• ↓	• ↓

Τα καλυπτόμενα από την πρόβλεψη ποσά δεν εκπίπτονται από τα ακαθάριστα έσοδα

Η δαπάνη της προβλέψεως εκπίπτεται στη χρήση που σχηματίζεται η πρόβλεψη

Τα καλυπτόμενα από την πρόβλεψη ποσά εκπίπτονται από τα ακαθάριστα έσοδα (Γίνεται φορολογική αναμόρφωση των αποτελεσμάτων στη χρήση που καταβάλλονται οι αποζημιώσεις)

Η δαπάνη της προβλέψεως φορολογείται στη χρήση που σχηματίζεται η πρόβλεψη (Γίνεται φορολογική αναμόρφωση των αποτελεσμάτων στη χρήση που σχηματίζεται η πρόβλεψη)

Σε περίπτωση διανομής ή κεφαλαιοποιήσεως της η πρόβλεψη φορολογείται

Σε περίπτωση διανομής ή κεφαλαιοποιήσεως της η πρόβλεψη δεν φορολογείται

Σημείωση: Τα πέραν των σχηματισμένων προβλέψεων καταβαλλόμενα ποσά αποζημιώσεων εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδα της χρήσεως στην οποία καταβάλλονται.

“ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΑΠΑΞΙΩΣΕΩΝ ΚΑΙ ΥΠΟΤΙΜΗΣΕΩΝ ΠΑΓΙΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ”

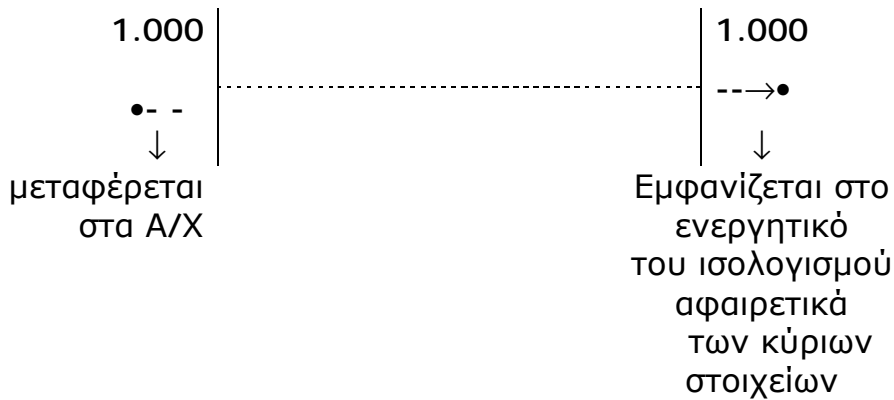
α. Ε.ΓΛΣ

Πρόκειται περί εκτάκτων προβλέψεων που σχηματίζονται με χρέωση του λ/σμού 83.10 «προβλέψεις απαξιώσεων και υποτιμήσεων πάγιων στοιχείων» και πίστωση του σχολιαζομένου λ/σμού 44.10. Ισχύουν και για τις προβλέψεις αυτές τα όσα προαναφέρθηκαν για τις έκτακτες προβλέψεις.

Οι σχετικοί λ/σμοί λειτουργούν ως εξής:

83.10
Προβλέψεις απαξιώσεων και υποτιμήσεων πάγιων στοιχείων

44.10
Προβλέψεις απαξιώσεων και υποτιμήσεων πάγιων στοιχείων

- Το ύψος των προβλέψεων προσαρμόζεται στο τέλος κάθε χρήσεως.
- Σε περίπτωση που το πιστωτικό υπόλοιπο του λ/σμού 44.10 υπερβαίνει σημαντικά την εκτιμώμενη ζημία, το πλεονάζον ποσό μεταφέρεται στην πίστωση του λ/σμού 84.00.10 «έσοδα από αχρησιμοποίητες προβλέψεις προηγούμενων χρήσεων / από προβλέψεις απαξιώσεων και υποτιμήσεων πάγιων στοιχείων».
- Σε περίπτωση που το πάγιο στοιχείο πωληθεί, το πιστωτικό υπόλοιπο του 44.10 μεταφέρεται στην πίστωση του λ/σμού του πωλούμενου πάγιου στοιχείου.
- Η πρόβλεψη εμφανίζεται στον ισολογισμό αφαιρετικά της αξίας κτήσεως των πάγιων στοιχείων στα οποία η πρόβλεψη αναφέρεται.
- Η δαπάνη της πρόβλεψης δεν εκπίπτει από τα ακαθάριστα έσοδα για τον προσδιορισμό του φορολογητέου εισοδήματος.

Περισσότερα για τις προβλέψεις αυτές βλ. πιο πάνω στην § 1.10 και προκειμένου για πώληση πάγιου στοιχείου, για το οποίο έχει σχηματιστεί πρόβλεψη στις §§ 10.4 και 11.5.

β. Σύγχρονες αντιλήψεις

Δυνατό κατά το χρόνο συντάξεως του ισολογισμού η επιχείρηση να μην είναι ασφαλισμένη για μελλοντικές ζημιές ή βλάβες που είναι ενδεχόμενο να υποστούν τα περιουσιακά της στοιχεία από πυρκαγιά, έκρηξη ή άλλα ζημιογόνα γεγονότα.

Οι κίνδυνοι αυτοί δημιουργούν αβεβαιότητα γύρω από το ποσό και το χρόνο που οι ζημιές είναι δυνατό να συμβούν.

Οι ανασφάλιστοι κίνδυνοι είναι δυνατό να υπάρχουν σε πολλές περιπτώσεις, όπως:

(α) λόγω μη ασφαλίσεως έναντι ορισμένων κινδύνων και, συνεπώς, οι κίνδυνοι αυτοί αναλαμβάνονται από την ίδια την επιχείρηση ή λόγω συνασφαλίσεως ή περιοριστικών ρητρών στα ασφαλιστήρια συμβόλαια ή (β) λόγω ασφαλίσεως σε μια θυγατρική εταιρία στην έκταση που αυτή δεν αντασφαλίστηκε σε ένα ανεξάρτητο ασφαλιστή.

Η έλλειψη ασφαλιστικής καλύψεως έναντι των παραπάνω κινδύνων δε σημαίνει ότι, κατά το χρόνο συντάξεως του ισολογισμού, τα ανασφάλιστα περιουσιακά στοιχεία έχουν υποστεί κάποια καταστροφή ή ότι έχει γεννηθεί κάποια υποχρέωση της επιχειρήσεως.

Οι πυρκαγιές, οι εκρήξεις και άλλα παρόμοια γεγονότα που ενδεχόμενα να προξενήσουν ζημία ή βλάβη στην ιδιοκτησία της επιχειρήσεως επέρχονται τυχαία.

Πριν, λοιπόν, από την επέλευσή τους, δεν υπάρχει καμιά μείωση της αξίας των περιουσιακών στοιχείων της επιχειρήσεως.

Δεν υπάρχει καμιά σχέση των γεγονότων αυτών πριν από την επέλευσή τους με τις δραστηριότητες της επιχειρήσεως και κανένα περιουσιακό στοιχείο δεν καταστράφηκε πριν απ' αυτή.

Από τα παραπάνω προκύπτει ότι για τους εξεταζόμενους κινδύνους η επιχείρηση δεν πρέπει να διενεργεί προβλέψεις. Είναι όμως σκόπιμο να σχηματίζει ειδικά αποθεματικά.

“ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΕΠΙΣΦΑΛΕΙΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ”

Πρόβλεψη για επισφαλείς απαιτήσεις σημαίνει την επιβάρυνση των αποτελεσμάτων της χρήσεως με ποσό που εκτιμάται ικανό να καλύψει ζημία, που πιθανολογείται να εκδηλωθεί στο μέλλον και όχι βέβαια, από μη είσπραξη επισφαλών απαιτήσεων.

Η πρόβλεψη σχηματίζεται ακόμη και όταν δεν υπάρχουν κέρδη, συνεπώς διαφοροποιείται εκ των αποθεματικών και των κρατήσεων που δημιουργούνται πάντοτε από κέρδη.

Κατά το Ε.Γ.Λ.Σ. (ΠΔ 1123/1980, παρ. 2.2.405, 5ε') οι προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις σχηματίζονται με χρέωση του λογαριασμού 83.11 «προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις» και πίστωση του λογαριασμού 44.11. Ο λογαριασμός 44.11 χρεώνεται με το ποσό της σχηματισμένης πρόβλεψης, σε πίστωση του λογαριασμού εκείνης της απαίτησης που χαρακτηρίζεται για το σύνολο ή μέρος, σαν ανεπίδεκτη είσπραξης. Αν υπάρχει υπόλοιπο της απαιτήσεως που τυχόν μένει ακάλυπτο, τούτο

μεταφέρεται στη χρέωση του λογαριασμού 81.02.06 «ζημίες από ανεπίδεκτες εισπράξεως απαιτήσεις».

Μία απαίτηση καθίσταται επισφαλής, όταν δεν αναμένεται η εισπραξη εις το ακέραιο αυτής και μετά την εξάντληση όλων των ενδίκων μέσων που δύναται να χρησιμοποιήσει η επιχείρηση κατά του οφειλέτη.

Ως οριστικά ανεπίδεκτη εισπραξης, θεωρείται μία απαίτηση όταν η εισπραξη αυτής διά της νομίμου οδού καθίσταται αδύνατη (π.χ. πτώχευση πελάτη με ασήμαντο ή καθόλου Ενεργητικό, θάνατος οφειλέτη χωρίς περιουσία, περίπτωση κακόβουλης διαφυγής στο εξωτερικό κ.ά.). Να σημειωθεί ότι όταν μία απαίτηση κάτω απ' αυτές τις συνθήκες θεωρηθεί ως ανεπίδεκτη εισπραξης, η ύπαρξη τυχόν ελπίδας προς εισπραξη αυτής στο απώτερο μέλλον, δεν μεταβάλλει τον χαρακτηρισμό της.

Ανεπίδεκτη επίσης εισπραξης απαίτηση είναι και το τμήμα κατά το οποίο περιορίζεται μία απαίτηση, προκειμένου να επιτευχθεί δικαστικός ή εξώδικος συμβιβασμός (π.χ. με δεδομένη την οικονομική αδυναμία του οφειλέτη, η επιχείρηση εκτιμώντας τους λόγους που την προκάλεσαν, αποδέχεται τον περιορισμό της απαίτησής της, μπροστά στον κίνδυνο μεγαλύτερης ή ολοσχερούς απώλειας της απαίτησης, ακόμη και στην περίπτωση άσκησης ή συνέχισης των ενδίκων κατ' αυτού μέσων).

**“ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΑΠΟΣΒΕΣΗ ΕΠΙΣΦΑΛΩΝ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ
(ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ Θ' ΤΗΣ ΠΑΡ. 1 ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 31 ΤΟΥ Ν
2238/1994)”**

Εισαγωγική αναφορά στη διάταξη

1. Με την εφαρμογή των διατάξεων του Ν 2065/1992 (άρθρο 10 παρ. 12) αντιμετωπίσθηκε για πρώτη φορά σοβαρά από τη φορολογική νομοθεσία, ο σχηματισμός προβλέψεων για επισφαλείς απαιτήσεις και η απόσβεση αυτών.

Σύμφωνα με τις προϊσχύουσες διατάξεις (άρθρο 35 παρ. 1, περ. θ' του ΝΔ 3323/1955), από τα ακαθάριστα έσοδα εκπίπτονταν οι ενεργούμενες με οριστικές εγγραφές αποσβέσεις επισφαλών απαιτήσεων, δηλαδή η οριστική διαγραφή της απαίτησης ως μη εισπραξιμής, η οποία γινόταν για κάθε χρεώστη ατομικά και όχι συλλήβδην για όλους τους χρεώστες της επιχείρησης. Για να αναγνωρισθεί προς έκπτωση η απόσβεση αυτή απαιτείτο να είναι πράγματι επισφαλής, δηλαδή ο χρεώστης να είναι πράγματι αφερέγγυος (Υπ. Οικ. εγκύκλ. 129/1955, ΣτΕ 802, 804/1965, 1376/1966) και το βάρος της αποδείξεως για την απώλεια της απαίτησης το έφερε η επικαλούμενη την απώλεια επιχείρηση (ΣτΕ 1376/1966, 110/1975).

Με βάση τα πιο πάνω, η αναγνώριση από τη φορολογούσα Αρχή της απόσβεσης επισφαλούς απαίτησης, εξαρτιόταν από τα πραγματικά περιστατικά με αποτέλεσμα να επέρχεται σε πολλές περιπτώσεις διάσταση απόψεων μεταξύ Φορολογούσας Αρχής και επιχειρήσεων και στη συνέχεια προσφυγή στα Διοικητικά Δικαστήρια.

2. Με την αντικατάσταση της διάταξης του άρθρου 35, παρ. 1 περ. στ' του ΝΔ 3323/1955 από το άρθρο 10 παρ. 12 του Ν 2065/1992 (ΦΕΚ Α' 113/30.6.1992) καθιερώθηκε ειδικός και συγκεκριμένος τρόπος απόσβεσης των επισφαλών απαιτήσεων.

Στη συνέχεια η διάταξη του άρθρου 35 παρ. 1 περ. θ' του ΝΔ 3323/1955 αντικαταστάθηκε από το άρθρο 17 παρ. 2 του Ν 2214/1994 (ΦΕΚ Α' 75/11.5.1994) και κωδικοποιήθηκε στο άρθρο 31 παρ. 1 περ. θ' του Ν 2238/1994 (Κώδικας Φορολογίας Εισοδήματος) η οποία τροποποιήθηκε επίσης και συμπληρώθηκε με το άρθρο 14 παρ. 3-5 του Ν 2459/1997 (ΦΕΚ Α' 17).

Επισημαίνεται ότι οι ανωτέρω διατάξεις είχαν εφαρμογή:

- του Ν 2065/1992 από την 30.6.1992, ημέρα δημοσίευσης στο ΦΕΚ
- του Ν 2214/1994 για τις διαχειριστικές χρήσεις που έκλεισαν με 30 Ιουνίου 1994 και μετά
- του Ν 2459/1997 για τις διαχειριστικές χρήσεις που έκλεισαν με 31 Δεκεμβρίου 1996 και μετά.

3. Στη συνέχεια, η περ. θ' παρ. 1 του άρθρου 31 του Ν 2238/1994, αντικαταστάθηκε με την παρ. 8 του άρθρου 5 του Ν 3091/2002 (ΦΕΚ Α' 330/24.12.2002), και (αποτελούμενη πλέον από δύο εδάφια) ίσχυσε, σύμφωνα με την περ. β' του άρθρου 30 του νόμου αυτού, για διαχειριστικές περιόδους που άρχισαν από 1.1.2003 μέχρι και 31.12.2004. Με τις διατάξεις αυτές άλλαξε ο τρόπος έκπτωσης από τα ακαθάριστα έσοδα των επιχειρήσεων των δαπανών για επισφαλείς χρεώστες.

Συγκεκριμένα, με βάση τις νέες διατάξεις, οι επιχειρήσεις εξέπιπταν από τα ακαθάριστα έσοδά τους τα ποσά των επισφαλών απαιτήσεων που είχαν αποσβεσθεί με οριστικές εγγραφές, ενώ με τις προϊσχύσασες διατάξεις οι επιχειρήσεις υπολόγιζαν και αφαιρούσαν προβλέψεις από τα ακαθάριστα έσοδά τους, αδιάφορα αν είχαν ή όχι επισφαλείς απαιτήσεις.

Με την απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών αριθ. 1111373/13303/Πολ. 1133/11.12.2003 που εκδόθηκε, όπως ο νόμος αυτός προέβλεπε, καθορίστηκαν οι προϋποθέσεις και τα δικαιολογητικά για την αναγνώριση των αποσβέσεων των επισφαλών απαιτήσεων των επιχειρήσεων.

Επειδή πολλές επιχειρήσεις είχαν σχηματίσει ήδη προβλέψεις για απόσβεση επισφαλών απαιτήσεων με βάση τις αντικατασταθείσες διατάξεις της περίπτωσης θ' της παρ. 1 του άρθρου 31 του Ν 2238/1994 και εμφάνιζαν το αναπόσβεστο αυτό υπόλοιπο των μη πραγματοποιηθεισών προβλέψεων στα βιβλία τους, το Υπουργείο Οικονομίας & Οικονομικών με την αριθ. 1021577/10206/Β0012/5.3.2003 εγκύκλιό του, έκανε δεκτό ότι τα ποσά των αποδεδειγμένων επισφαλών απαιτήσεων που δικαιούνταν να αφαιρέσουν από τα ακαθάριστα έσοδα με βάση τις νέες διατάξεις, θα μετέφεραν σε χρέωση του δευτεροβάθμιου λογαριασμού 44.11 «προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις», μέχρι πλήρους απόσβεσής τους.

4. Στη συνέχεια, με την παρ. 15 του άρθρου 30 του Ν 3220/ 2004 (ΦΕΚ Α' 15/28.1.2004) προστέθηκε στην περίπτωση θ' της παρ. 1 του άρθρου 31 του Ν 2238/1994 το τελευταίο (τρίτο) εδάφιο, που επιτρέπει στις επιχειρήσεις που εκμεταλλεύονται αυτοκίνητα δημοσίας χρήσεως, για την κάλυψη επισφαλών απαιτήσεων πελατών τους, να ενεργούν έκπτωση δύο τοις εκατό (2%) επί των ακαθάριστων εσόδων τους. Η διάταξη αυτή ισχύει, σύμφωνα με την περ. δ' του άρθρου 56 του ίδιου νόμου, από 28 Ιανουαρίου 2004.

5. Με τις διατάξεις της παρ. 3 του άρθρου 9 του Ν 3296/2004, αντικαταστάθηκαν τα δύο πρώτα εδάφια της περ. θ' του άρθρου 31 παρ. 1 του Ν 2238/1994 [που είχαν τεθεί (ως αντικατάσταση της περ. θ') με την παρ. 8 του άρθρου 5 του Ν 3091/2002] για αποσβέσεις επισφαλών απαιτήσεων των επιχειρήσεων, που διενεργούνται για διαχειριστικές περιόδους που αρχίζουν από 1.1.2005 και μετά.

Με τις νέες διατάξεις επανέρχεται καταρχήν το καθεστώς που είχε θεσπισθεί με το Ν 2065/1992 και ίσχυε πριν τον Ν 3091/2002, με ορισμένες τροποποιήσεις. Οι επιχειρήσεις μπορούν να εκπίπτουν και πάλι ποσό πρόβλεψης για την απόσβεση των επισφαλών απαιτήσεών τους, ανεξάρτητα αν έχουν ή όχι επισφαλείς απαιτήσεις.

Η επαναφορά του συστήματος αυτού έγινε για λόγους απλούστευσης του φορολογικού συστήματος για την αποφυγή προστριβών μεταξύ των φορολογουμένων και της φορολογούσας αρχής και προς διευκόλυνση των επιχειρήσεων, οι οποίες σε πολλές περιπτώσεις δεν κρίνουν συμφέρουσα από οικονομικής πλευράς την προσφυγή στα δικαστήρια για τη διεκδίκηση των απαιτήσεών τους.

6. Στα κεφάλαια που ακολουθούν, δίδεται ανάλυση και ερμηνεία των διατάξεων της περ. θ' παρ. 1 άρθρο 31 του Ν 2238/1994, έτσι όπως ισχύει σήμερα (ήτοι από 1.1.2005).

Προς το σκοπό αυτό, έχει γίνει προσπάθεια, ώστε ο αναγνώστης της παρούσας εργασίας να έχει ένα επαρκές βοήθημα για την εφαρμογή της ανωτέρω διάταξης με σαφήνεια και πληρότητα.

“ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΑΙ ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 31 ΠΑΡ. 1 ΠΕΡ. Θ΄, ΔΕΚΑΠΕΝΤΕ ΠΡΩΤΑ ΕΔΑΦΙΑ ΤΟΥ Ν 2238/1994”

2.2.1 Ο σχηματισμός της πρόβλεψης για επισφαλείς απαιτήσεις

1. Από ισχύος του Ν 3296/2004 (ήτοι για διαχειριστικές περιόδους που αρχίζουν από 1.1.2005 και μετά), καθιερώνεται ο σχηματισμός πρόβλεψης η οποία αναγνωρίζεται φορολογικά για έκπτωση από τα ακαθάριστα έσοδα.

Το ποσό της πρόβλεψης αυτής υπολογίζεται σε ποσοστό 0,5% επί της αναγραφόμενης αξίας στα τιμολόγια πώλησης ή παροχής υπηρεσιών που έχουν εκδοθεί αποκλειστικά προς επιτηδευματίες (εσωτερικού - εξωτερικού), αφού προηγουμένως αφαιρεθούν:

- Οι επιστροφές ή εκπτώσεις που προκύπτουν από τα βιβλία.
- Τα έσοδα που έχουν πραγματοποιηθεί από πωλήσεις ή παροχή υπηρεσιών προς το Δημόσιο, Δήμους και Κοινότητες, Δημόσιες Επιχειρήσεις, Οργανισμούς ή Επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας και τα Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου, λόγω της φερεγγυότητας των πελατών αυτών.
- Ο ειδικός φόρος κατανάλωσης πετρελαιοειδών, ο φόρος κατανάλωσης καπνού και οι λοιποί ειδικοί φόροι που εμπεριέχονται στην τιμή πώλησης.

Σημειώνεται ότι και με βάση τις προϊσχύουσες διατάξεις, τα ποσά των φόρων αυτών δεν ελαμβάνοντο υπόψη προκειμένου για τον υπολογισμό της πρόβλεψης για απόσβεση επισφαλών απαιτήσεων, γιατί τα ποσά αυτά αποτελούν εμμέσους φόρους και όχι ακαθάριστα έσοδα (εισόδημα) των πετρελαϊκών και καπνοβιομηχανικών επιχειρήσεων (Υπ. Οικ. διαταγή 1061230/10264/Πολ. 1166/1993, Υπ. Οικ. αριθ. 1122241/Πολ. 1238/1994 ερμηνευτική εγκύκλιος του άρθρου 17 Ν 2214/1994)].

Επομένως για τον υπολογισμό της πρόβλεψης δεν λαμβάνονται υπόψη:

- Τα έσοδα από λιανικές πωλήσεις ή παροχής υπηρεσιών προς ιδιώτες, έστω και αν αυτά έχουν πραγματοποιηθεί με πίστωση του τιμήματος.

- Οι χονδρικές πωλήσεις για τις οποίες δεν έχει εκδοθεί τιμολόγιο πώλησεως (π.χ πώληση επαγγελματικού αυτοκινήτου με συμβολαιογραφική πράξη).
- Επίσης, διευκρινίζεται ότι επειδή ο ΦΠΑ με τον οποίο επιβαρύνονται οι πωλήσεις ή οι υπηρεσίες, δεν αποτελεί ακαθάριστο έσοδο της επιχείρησης, αυτός δεν πρέπει να συμπεριλαμβάνεται στην αξία των τιμολογίων επί της οποίας υπολογίζεται η πρόβλεψη. (Υπ. Οικ. Εγκύκλ. αριθ. 1018050/189/A0012/Πολ. 1042/8.2.1993 «ερμηνεία του άρθρου 10 του Ν 2065/1992», καθώς και Υπ. Οικ. & Οικον. Εγκύκλιος αριθ. 1012212/10171/B0012/Πολ. 1016/7.2.2005 «Κοινοποίηση ορισμένων διατάξεων του Ν 3296/14.12.2004»).

Αντίθετα, για το σχηματισμό πρόβλεψης επισφαλών απαιτήσεων από τις επιχειρήσεις που τηρούν πρόσθετα βιβλία, τους ελεύθερους επαγγελματίες, και τις επιχειρήσεις ενοικίασης αυτοκινήτων και οι οποίες, για τις υπηρεσίες που παρέχουν σε άλλους επιτηδευματίες, εκδίδουν Α.Π.Υ., θα λαμβάνονται υπόψη οι παρεχόμενες υπηρεσίες προς επιτηδευματίες, έστω και αν για τις υπηρεσίες αυτές δεν έχουν εκδοθεί τιμολόγια.

Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 13 του ΚΒΣ (ΠΔ 186/1992) οι επιχειρήσεις που τηρούν πρόσθετα βιβλία, οι ελεύθεροι επαγγελματίες και οι επιχειρήσεις ενοικίασεως αυτοκινήτων για τις υπηρεσίες που παρέχουν σε άλλους επιτηδευματίες εκδίδουν απόδειξη παροχής υπηρεσιών (Α.Π.Υ.) και όχι τιμολόγιο. Επομένως και οι υπηρεσίες αυτές θα λαμβάνονται υπόψη για το σχηματισμό της προβλέψεως επισφαλών απαιτήσεων με ποσοστό 0,5%, εφόσον βεβαίως προκύπτουν από τα βιβλία τους. Ευνόητο είναι ότι στις περιπτώσεις αυτές, μόνο οι παρεχόμενες υπηρεσίες προς επιτηδευματίες (χονδρικής) θα λαμβάνονται υπόψη, ενώ δεν λαμβάνονται υπόψη οι παρεχόμενες υπηρεσίες προς ιδιώτες (λιανικής). (Υπ. Οικ. ερμην. εγκύκλιος 1018050/Πολ. 1042/8.2.1993)].

Διευκρινίζεται ότι οι επιχειρήσεις που χρησιμοποιούν για τη διάθεση των προϊόντων τους αντιπροσώπους, προς τους οποίους στέλνουν τα εμπορεύματά τους με δελτίο αποστολής και στη συνέχεια ακολουθεί η έκδοση εκκαθαρίσεων, δεν δικαιούνται για τις πωλήσεις αυτές να ενεργούν πρόβλεψη επισφαλών απαιτήσεων, αφού δεν εκδίδεται τιμολόγιο πώλησης. Το δικαίωμα αυτό έχει ο αντιπρόσωπος για τις περαιτέρω χονδρικές πωλήσεις των ίδιων εμπορευμάτων στις οποίες προβαίνει (Υπ. Οικ. έγγραφο 1050603/10233/1993 και 1091476/10429/1993, Υπ. Οικ. ερμην. Εγκύκλιος αριθ. 1122241/2246/A0012/Πολ.1238/1994, Υπ. Οικ. & Οικον. Εγκύκλιος αριθ. 1012212/10171/B0012/Πολ.1016/7.2.2005 «Κοινοποίηση ορισμένων διατάξεων του Ν 3296/14.12.2004»).

Οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις δικαιούνται να υπολογίζουν σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν 2065/1992 προβλέψεις για την απόσβεση επισφαλών απαιτήσεων τους μόνο για το μέρος των ακαθαρίστων εσόδων που προερχόταν από υπηρεσίες προς επιτηδευματίες, έστω και αν για τις υπηρεσίες αυτές εξέδιδαν Α.Π.Υ. (βάσει των διατάξεων των άρθρων 10 και 13 του ΠΔ 186/1992) και όχι τιμολόγιο Παροχής Υπηρεσιών. Η πρόβλεψη υπολογιζόταν με την εφαρμογή συντελεστή 0,5% στα πιο πάνω ακαθάριστα έσοδα. Το δικαίωμα αυτό εξακολουθούν να το έχουν και με το καινούργιο καθεστώς, όπως αυτό ισχύει μετά την έναρξη ισχύος του Ν 3296/2004 (Υπ. Οικ. 1051001/10277/Β0012/31.5.1995, Υπ. Οικ. & Οικον. Εγκύκλιος αριθ. 1003821/ 10037/Β0012/Πολ. 1005/14.1.2005)

2. Ειδικά για τις επιχειρήσεις σταθερής και κινητής τηλεφωνίας, τις επιχειρήσεις ύδρευσης - αποχέτευσης, τις επιχειρήσεις παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, καθώς και τις επιχειρήσεις εκμετάλλευσης συνδρομητικών τηλεοπτικών σταθμών, το ποσό της πρόβλεψης υπολογίζεται με ποσοστό ένα τοις εκατό (1%) επί της αξίας των υπηρεσιών ή συνδρομητικών ή των εσόδων από παροχή υπηρεσιών ύδρευσης - αποχέτευσης καθώς και από παροχή υπηρεσιών ηλεκτρικής ενέργειας, που αναγράφεται στα εκδιδόμενα, σύμφωνα με τις διατάξεις του Κ.Β.Σ., στοιχεία προς επιτηδευματίες ή ιδιώτες, με εξαίρεση αυτά που εκδίδονται προς το Δημόσιο, Ο.Τ.Α., Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου και Οργανισμούς ή επιχειρήσεις του Δημοσίου Τομέα.

Επίσης, παρέχεται η δυνατότητα σε εμπορικές επιχειρήσεις οι οποίες πωλούν λιανικά με πίστωση ορισμένα διαρκή καταναλωτικά αγαθά, να υπολογίζουν πρόβλεψη για την απόσβεση επισφαλών απαιτήσεων με ποσοστό 1% (αντί του γενικά ισχύοντος 0,5%), στην αξία η οποία αναγράφεται στις αποδείξεις λιανικής πώλησης με πίστωση του τιμήματος. Τα διαρκή καταναλωτικά αγαθά είναι όσα αναφέρονται περιοριστικά στους κωδικούς 501 - 503, 521- 528 και 721 - 726 της έρευνας οικογενειακών προϋπολογισμών των ετών 1993 - 1994 της Ε.Σ.Υ.Ε., δηλαδή τα ακόλουθα:

501	Έπιπλα ξύλινα και μεταλλικά
502	Φωτιστικά και είδη διακόσμησης
503	Καλύμματα δαπέδου
521	Ηλεκτρικές κουζίνες
522	Πλυντήριο ρούχων, στεγνωτήρια, σιδερωτήρια
523	Ψυγεία, καταψύκτες
524	Πλυντήρια πιάτων
525	Συσκευές θέρμανσης χώρου ή νερών
526	Ηλεκτρικές σκούπες και παρκετέζες
527	Ραπτομηχανές και πλεκτομηχανές

528	Λοιπές οικιακές συσκευές
721	Ραδιόφωνα, κασετόφωνα, στερεοφωνικά
722	Τηλεοράσεις, βίντεο
723	Ηλεκτρονικοί υπολογιστές
724	Ηλεκτρονικά παιχνίδια, συσκευές τηλεφώνου κ.λπ.
725	Φωτογραφικές και κινηματογραφικές μηχανές
726	Μουσικά όργανα

Η πρόβλεψη αυτή θα υπολογίζεται επί της αναγραφόμενης στις εκδιδόμενες Αποδείξεις Λιανικής Πώλησης με πίστωση αξίας, με την προϋπόθεση ότι στις αποδείξεις αυτές αναγράφεται διακεκριμένα το είδος, η ποσότητα και η αξία των προαναφερθέντων διαρκών καταναλωτικών αγαθών (Υπ. Οικ. 1047166/10364/Β0012/Πολ.1142/24.4.1997 ερμην. εγκύκλιος του άρθρου 14, Ν 2459/1997, Υπ. Οικ. & Οικον. Εγκύκλιος αριθ. 1012212/10171/Β0012/Πολ.1016/7.2.2005 «Κοινοποίηση ορισμένων διατάξεων του Ν 3296/ 14.12.2004»).

Προσοχή! Η αναγραφή των στοιχείων αυτών μόνο στο δελτίο αποστολής δεν παρέχει τη δυνατότητα σχηματισμού της πρόβλεψης, έστω και αν στην Απόδειξη Λιανικής πώλησης αναγράφεται ο αριθμός του εκδοθέντος δελτίου αποστολής (Υπ. Οικ. 1108661/10906/Β0012/16.11.1999, Υπ. Οικ. & Οικον. Εγκύκλιος αριθ. 1003821/10037/Β0012/Πολ. 1005/14.1.2005).

3. Οι επιχειρήσεις δεν δικαιούνται να σχηματίζουν πρόβλεψη για απόσβεση επισφαλών απαιτήσεων επί των εγγυήσεων επιστροφής μη τιμολογημένων ειδών συσκευασίας που ελάμβαναν από τους πελάτες τους (Υπ. Οικ. 1105432/10496/Β0012/30.9.1993 έγγραφο).

4. Η έκπτωση της δαπάνης της πρόβλεψης από τα ακαθάριστα έσοδα των επιχειρήσεων εμφανίζεται, κατά ρητή διατύπωση νόμου, στα τηρούμενα βιβλία αυτών σε ειδικό λογαριασμό «Προβλέψεις για απόσβεση επισφαλών απαιτήσεων».

Η εμφάνιση (σχηματισμός) της πρόβλεψης αυτής στα βιβλία της επιχείρησης στο τέλος κάθε διαχειριστικής χρήσης θα γίνει κατά το κλείσιμο του ισολογισμού με την εξής λογιστική εγγραφή:

83	ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΕΚΤΑΚΤΟΥΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥΣ
83.11	Προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις
83.11.00	Προβλέψεις για απόσβεση επισφαλών απαιτήσεων
	εις
44	ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ

- 44.11 Προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις
44.11.00 Προβλέψεις για απόσβεση επισφαλών
απαιτήσεων
(άρθρο 31, παρ.1, περίπτ. θ' του Ν 2238/1994)

Σχηματισμός προβλέψεων για απόσβεση επισφαλών απαιτήσεων

Η σχηματιζόμενη ως άνω πρόβλεψη χρησιμοποιείται για την απόσβεση (διαγραφή) πελατών οι οποίοι είναι ανεπίδεκτοι είσπραξης.

5. Την πρόβλεψη για απόσβεση επισφαλών απαιτήσεων δύναται να σχηματίσει κάθε επιχείρηση, εφόσον έχει τις πιο πάνω αναφερόμενες προϋποθέσεις και ανεξάρτητα αν υπάρχουν ή όχι πελάτες ανεπίδεκτοι είσπραξης (Υπ. Οικ. Εγκύκλ. 1018050/Πολ. 1042/8.2.1993).

Οίκοθεν νοείται ότι η ενέργεια της πρόβλεψης μέχρι του ποσοστού 0,5% ή 1% είναι προαιρετική.

2.2.2 Περιορισμός στο σχηματισμό πρόβλεψης για επισφαλείς απαιτήσεις

1. Κατά ρητή διάταξη του νόμου, ορίζεται ότι το ποσό των ως άνω προβλέψεων για κάθε διαχειριστική χρήση, συναθροιζόμενο με το ποσό της πρόβλεψης που σχηματίσθηκε σε προγενέστερες διαχειριστικές χρήσεις και η οποία εμφανίζεται στα τηρούμενα βιβλία της επιχείρησης (ήτοι στο λογαριασμό 44.11 «Προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις»), δεν μπορεί να υπερβεί το ποσοστό τριάντα τοις εκατό (30%) του συνολικού χρεωστικού υπολοίπου του λογαριασμού «Πελάτες», όπως αυτό εμφανίζεται στην απογραφή τέλους χρήσης.

Διευκρινίζεται ότι, ως χρεωστικό υπόλοιπο του λογαριασμού «Πελάτες» θα λαμβάνεται εκείνο που προκύπτει μετά τον αποχωρισμό των προκαταβολών πελατών (όπως λαμβάνονται από το λογαριασμό 30.05), προκειμένου οι προκαταβολές αυτές να καταχωρηθούν ιδιαιτέρως στο παθητικό του ισολογισμού, όπως απαιτεί το υπόδειγμα ισολογισμού του Γενικού Λογιστικού Σχεδίου. Δηλαδή, στην απογραφή τέλους χρήσεως οι προκαταβολές πελατών θα καταχωρούνται όπως πρέπει να εμφανιστούν στον ισολογισμό.

Για τον υπολογισμό του χρεωστικού υπολοίπου των πελατών δεν περιλαμβάνονται (ήτοι αφαιρούνται) και τυχόν υπόλοιπα που αφορούν απαιτήσεις έναντι:

- του Δημοσίου,
- των Δήμων και Κοινοτήτων,
- των Δημοσίων Επιχειρήσεων,
- Οργανισμών ή Επιχειρήσεων κοινής ωφέλειας και
- των Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου,

καθόσον οι απαιτήσεις αυτές θεωρούνται ασφαλούς εισπράξεως (Ε.Γ.Λ.Σ., πρωτοβάθμιος λογ/σμός 30 εκτός των δευτεροβαθμίων 30.02 και 30.03).

Επίσης δεν λαμβάνεται υπόψη το υπόλοιπο του λογαριασμού 31 «Γραμμάτια εισπρακτέα», όμως σε περίπτωση που οι απαιτήσεις του λογαριασμού 31.03 (ή 31.30) «Γραμμάτια σε καθυστέρηση» μετατρέπονται σε επισφαλείς μεταφέρονται στο λογαριασμό 30.97 «Πελάτες επισφαλείς» (ΕΓΛΣ 2.2.302 παρ. 3) και θα ληφθούν υπόψη.

Συνεπώς, συνοψίζοντας, για τη διαμόρφωση του συνολικού χρεωστικού υπολοίπου του λογαριασμού «πελάτες» που απαιτεί η πιο πάνω διάταξη, πρέπει να συναθροισθούν τα χρεωστικά υπόλοιπα των λογαριασμών που απεικονίζουν απαιτήσεις προερχόμενες από πωλήσεις προϊόντων ή υπηρεσιών προς επιχειρήσεις του ιδιωτικού τομέα, οι οποίες (απαιτήσεις) περιλαμβάνονται στους εξής λογαριασμούς του Γενικού Λογιστικού Σχεδίου:

- 30.00 Πελάτες εσωτερικού
 μείον: 30.07 Πελάτες, αντίθετος λογ/σμός αξίας ειδών
 συσκευασίας
- 30.01 Πελάτες εξωτερικού
- 30.97 Πελάτες επισφαλείς
- 30.99 Λοιποί πελάτες λογ/σμός επίδικων απαιτήσεων

Κατά συνέπεια, η επιχείρηση θα σταματήσει να ενεργεί πρόβλεψη για απόσβεση επισφαλών απαιτήσεων από το χρόνο κατά τον οποίο το αποθεματικό των προβλέψεων, θα καλύψει το 30% του χρεωστικού υπολοίπου του λογαριασμού «πελάτες». Είναι αυτονόητο ότι, αν στη συνέχεια αυξηθεί το υπόλοιπο του λογαριασμού αυτού, η επιχείρηση θα επανακτήσει το δικαίωμα σχηματισμού πρόβλεψης για απόσβεση επισφαλών απαιτήσεων.

2. Επισημαίνεται ότι ο νόμος δεν κάνει καμία αναφορά, όταν σε μία δεδομένη διαχειριστική χρήση το ποσό των προβλέψεων που πραγματοποιήθηκαν και εμφανίζονται στο λογαριασμό 44.11 «Προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις» είναι μεγαλύτερο του 30%, του χρεωστικού υπολοίπου του λογαριασμού «πελάτες» της διαχειριστικής αυτής χρήσης, όπως αυτό εμφανίζεται στην απογραφή τέλους χρήσεως (με τους προαναφερθέντες περιορισμούς), τι γίνεται με το ποσό της πρόβλεψης που πραγματοποιήθηκε κατά το υπερβάλλον μέρος αυτής [αν δηλ. μεταφέρεται στην πίστωση του λογαριασμού 84.00.11 «έσοδα από αχρησιμοποίητες προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις προηγούμενων χρήσεων» και στη συνέχεια στα αποτελέσματα χρήσεως της διαχειριστικής αυτής χρήσης και υπόκεινται σε φόρο εισοδήματος, ή παραμένει ως έχει].

Για την περίπτωση αυτή, γνώμη μας είναι, πως ο νομοθέτης ήθελε να μην γίνεται καμία ενέργεια μεταφοράς της πρόβλεψης που πραγματοποιήθηκε κατά το υπερβάλλον μέρος αυτής στα αποτελέσματα χρήσεως και την εν συνεχεία φορολόγησή της σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις., αλλά να παραμείνει στο λογαριασμό 44.11 ως έχει, απλώς δεν θα σχηματισθεί περαιτέρω πρόβλεψη στη χρήση αυτή. Τούτο διότι αν ο νομοθέτης ήθελε διαφορετικό τρόπο αντιμετώπισης της περίπτωσης αυτής θα το ρύθμιζε και διαφορετικά στη διάταξη (όπως εξάλλου είχε κάνει παλαιότερα με τη διάταξη της παρ. 4 του άρθρου 14 του Ν 2459/1997 που είχε αντικαταστήσει το προτελευταίο εδάφιο της περίπτωσης θ' της παρ. 1 του άρθρου 31 του Ν 2238/1994).

Παράδειγμα:

Έστω ότι η ανώνυμη εταιρία «Α» εμφανίζει την 31.12.2007 στα βιβλία της χρεωστικό υπόλοιπο του λογαριασμού 30 «Πελάτες», μετά την αφαίρεση των απαιτήσεων της από το Δημόσιο, Δήμους κ.λπ. 600.000,00 ευρώ και ότι το πιστωτικό υπόλοιπο του λογαριασμού 44.11 «προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις» την ίδια ημερομηνία, πριν από τον υπολογισμό των προβλέψεων για τη χρήση αυτή, (δηλ. το ποσό της πρόβλεψης που σχηματίστηκε σε προγενέστερες διαχειριστικές χρήσεις, εμφανίσθηκε στην απογραφή της 31.12.2006 και παραμένει αχρησιμοποίητη μέχρι την 31.12.2007) ανερχόταν σε 230.000,00 ευρώ.

Με βάση τα αμέσως πιο πάνω εκτεθέντα, η επιχείρηση αυτή:

- Δεν δικαιούται να υπολογίσει πρόβλεψη για επισφαλείς πελάτες για τη χρήση 2007, αφού η σχηματισθείσα σε προγενέστερες διαχειριστικές χρήσεις και εμφανιζόμενη στα βιβλία της πρόβλεψη υπερβαίνει το 30% του χρεωστικού υπολοίπου του λογαριασμού «Πελάτες», δηλαδή το ποσό των € 180.000,00 (€ 600.000,00 x 30%).
- Δεν υποχρεούται να μεταφέρει στα αποτελέσματα χρήσεως 2007, το πέραν του 30% χρεωστικού υπολοίπου πελατών, ποσό των πραγματοποιηθεισών προβλέψεων, δηλαδή το ποσό των € 50.000,00 (230.000,00 – 180.000,00) αλλά τούτο παραμένει υπόλοιπο στο λογ. 44.11 «προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις» ως έχει.

2.2.3 Διαγραφή επισφαλών πελατών – Υποχρεώσεις επιχειρήσεων που προβαίνουν σε διαγραφές επισφαλών πελατών

1. Η απόσβεση (διαγραφή) των ανεπίδεκτων εισπράξεως πελατών γίνεται με χρέωση του λογαριασμού 44.11 «Προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις» με πίστωση των οικείων λογαριασμών απαιτήσεων όταν αυτές χαρακτηρισθούν, για το σύνολο ή μέρος, σαν ανεπίδεκτες εισπράξεως απαιτήσεις και συγκεκριμένα με την εξής λογιστική εγγραφή.

- 44.11 Προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις
 - 44.11.00 Προβλέψεις για απόσβεση επισφαλών απαιτήσεων (άρθρο 31 παρ. 1 περ. θ' του Ν 2238/1994)
 - εις
 - 30.97 Πελάτες επισφαλείς
 - 30.97.00 Πελάτης Α'
 - 01 Πελάτης Β'
- Κ.Ο.Κ.

Διαγραφή (απόσβεση) ανεπίδεκτων εισπράξεως απαιτήσεων από πελάτες.

Με τη διαγραφή αυτή των ανεπίδεκτων εισπράξεως απαιτήσεων γίνεται χρησιμοποίηση των σχηματισμένων αντίστοιχων προβλέψεων. Διευκρινίζεται ότι λογιστικές εγγραφές διαγραφής ανεπίδεκτων εισπράξεως απαιτήσεων δύνανται να γίνονται κατά το κλείσιμο του ισολογισμού αλλά και κατά τη διάρκεια της χρήσεως.

Επισημαίνεται ότι στο λογαριασμό 30.97 «Πελάτες επισφαλείς» έχουν ήδη μεταφερθεί οι καθιστάμενες επισφαλούς εισπράξεως απαιτήσεις κατά πελατών εκ των οποίων, στη συνέχεια, όσες από αυτές γίνονται ανεπίδεκτες εισπράξεως διαγράφονται με την ανωτέρω ημερολογιακή εγγραφή.

Τούτο διότι στο λογαριασμό 30.97 παρακολουθούνται οι απαιτήσεις κατά πελατών που η είσπραξή τους γίνεται επισφαλής (αμφίβολη ρευστοποιήσεως), οι οποίες μεταφέρονται στο λογαριασμό αυτό από τους ακόλουθους λογαριασμούς:

- 30.00 Πελάτες εσωτερικού
- 30.01 Πελάτες εξωτερικού
- 30.99 Λοιποί πελάτες – λογ/σμός επίδικων απαιτήσεων
- 31.03 Γραμμάτια σε καθυστέρηση
- 31.10 Γραμμάτια σε ξ.ν. σε καθυστέρηση
- 33.91 Επιταγές εισπρακτέες σε καθυστέρηση (σφραγισμένες)

Από τους λογαριασμούς 31.03, 31.10 και 33.91 μεταφέρονται στο λογαριασμό 30.97 μόνο τα επισφαλούς είσπραξης ποσά γραμματίων και επιταγών που αντιπροσωπεύουν απαιτήσεις από πωλήσεις προϊόντων ή υπηρεσιών προς πελάτες του ιδιωτικού τομέα.

2. Το υπόλοιπο της απαιτήσεως, που τυχόν μένει ακάλυπτο, μεταφέρεται στη χρέωση του λογαριασμού 81.02.06 «ζημίες από ανεπίδεκτες εισπράξεως απαιτήσεις» και δεν αναγνωρίζεται προς έκπτωση από τα ακαθάριστα έσοδα (ήτοι, χαρακτηρίζεται ως «λογιστική διαφορά» στην υποβαλλόμενη από την επιχείρηση δήλωση φορολογίας εισοδήματος και φορολογείται), δεδομένου ότι ο νόμος ρητά ορίζει ότι «πέραν της

σχηματιζόμενης κατά τα ανωτέρω πρόβλεψης, κανένα άλλο ποσό δεν αναγνωρίζεται προς έκπτωση από τα ακαθάριστα έσοδα για απόσβεση επισφαλών απαιτήσεων».

Επομένως, σε περίπτωση που σε μία διαχειριστική χρήση, οι πράγματι ανεπίδεκτες εισπράξεως απαιτήσεις (χαρακτηριζόμενες ως τέτοιες από την επιχείρηση με βάση τις αρχές της ιδιωτικής οικονομικής και λογιστικής) είναι μεγαλύτερες των προβλέψεων που έχουν σχηματισθεί, δεν έχει τη δυνατότητα η επιχείρηση το μέρος εκείνο των απαιτήσεων που δεν μπορεί να καλυφθεί με τις προβλέψεις, να το εκπέσει φορολογικά από τα ακαθάριστα έσοδά της.

Επίσης, οι πράγματι επισφαλείς απαιτήσεις προηγούμενων διαχειριστικών χρήσεων που δεν έχουν αποσβεσθεί, δεν μπορούν να εκπέσουν από τα ακαθάριστα έσοδα της επιχείρησης, προκειμένου να υπολογισθούν τα φορολογητέα κέρδη. Τα ποσά των απαιτήσεων αυτών θα καλυφθούν με τις διενεργούμενες προβλέψεις κάθε χρόνο για απόσβεση επισφαλών απαιτήσεων, που προβλέπονται από τις διατάξεις του νόμου.

Πέραν όμως των ανωτέρω, εξαιρετικά, επειδή σε ορισμένες ακραίες περιπτώσεις η απώλεια των επιχειρήσεων ενδέχεται να είναι πολύ μεγαλύτερη από το ποσό της πρόβλεψης λόγω ιδιαίτερων συνθηκών (π.χ. πτώχευση πελάτη και δεν υφίσταται πτωχευτική περιουσία για την ικανοποίηση της απαίτησης, εξαγωγές σε χώρες που ενεπλάκησαν σε πόλεμο κ.λπ.), προβλέπεται, κατά ρητή διατύπωση του νόμου, ότι αν σε κάποια διαχειριστική χρήση το ποσό των πράγματι επισφαλών απαιτήσεων, για τις οποίες έχουν εξαντληθεί όλα τα ένδικα μέσα, είναι μεγαλύτερο εκείνου που προκύπτει από την εφαρμογή του αντίστοιχου ποσού πρόβλεψης, το επιπλέον ποσό που δεν καλύπτεται από τη σχηματισθείσα πρόβλεψη μπορεί να αποσβεσθεί στη διαχειριστική αυτή χρήση με οριστικές εγγραφές.

[Βέβαια, πιστεύουμε, ότι στην περίπτωση αυτή, για την αναγνώριση της απόσβεσης της επισφαλούς αυτής απαίτησης κατά το ποσό που δεν καλύπτεται από το ποσό της σχηματισθείσας πρόβλεψης, θα πρέπει να συντρέχουν αθροιστικά οι όροι και προϋποθέσεις, καθώς και τα δικαιολογητικά που καθορίστηκαν με την απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών αριθ. 1111373/13303/Πολ. 1133/11.12.2003 που εκδόθηκε, για τις θεσπιζόμενες ρυθμίσεις του προϊσχύσαντος Ν 3091/2002 (άρθρο 5 παρ. 8) που, όπως πιο πάνω αναφέρθηκε, είχε αντικαταστήσει προηγούμενα τη διάταξη του άρθρου 31 παρ. 1 περ. θ' του Ν 2238/1994, καθόσον ρητά η διάταξη αυτή του νόμου όριζε ότι εκπίπτονται από τα ακαθάριστα έσοδα «οι αποσβέσεις των επισφαλών απαιτήσεων που έχουν γίνει με οριστικές εγγραφές».

Υπόψη βεβαίως, ότι σύμφωνα με την απόφαση αυτή (παρ. 1 περ. α'), η επισφάλεια και το ανεπίδεκτο της είσπραξης, ως θέμα πραγματικό, κρίνεται από την αρμόδια φορολογική αρχή και σε περίπτωση αμφισβήτησης από τα διοικητικά δικαστήρια. Επίσης, επισημαίνεται ότι βεβαιώσεις ή επιστολές δικηγόρων για την αδυναμία εισπράξεως της απαίτησης δεν αποτελούν απόδειξη της αφερεγγυότητας του οφειλέτη. Ομοίως, η έκδοση ακάλυπτης επιταγής και η σχετική καταδίκη για την έκδοση αυτή δεν δημιουργούν μόνες τους ούτε αποδεικνύουν εξ αντικειμένου αφερεγγυότητα του οφειλέτη. Επίσης, η κήρυξη του οφειλέτη σε κατάσταση πτωχεύσεως λόγω παύσεως των πληρωμών, δεν επιφέρει από μόνη της απόσβεση της απαίτησης. (Υπ. Οικ. & Οικον. Απόφαση αριθ. 1111373/13303/Β0012/Πολ.1133/11.12.2003, Υπ. Οικ. & Οικον. Εγκύκλιος αριθ. 1017621/10262/Β0012/Πολ. 1029/17.2.2006). Η κήρυξη του οφειλέτη σε κατάσταση πτωχεύσεως λόγω παύσεως των πληρωμών, επιφέρει από μόνη της απόσβεση της απαίτησης, στις περιπτώσεις όπου σε πτώχευση έχει κηρυχθεί ανώνυμη εταιρεία, εταιρεία περιορισμένης ευθύνης ή υποκατάστημα αλλοδαπής επιχείρησης και από τους επίσημους ισολογισμούς τους προκύπτει ότι οι επιχειρήσεις αυτές δεν έχουν περιουσιακά στοιχεία (ακίνητα, πάγια, χρεόγραφα κ.λπ.) να ικανοποιήσουν τους οφειλέτες τους (Υπ. Οικ. & Οικον. Απόφαση αριθ. 1111373/13303/Β0012/Πολ. 1133/11.12.2003, Υπ. Οικ. & Οικον. Εγκύκλιος αριθ. 1017621/10262/Β0012/Πολ. 1029/17.2.2006)].

Είναι αυτονόητο ότι τα αναφερόμενα πιο πάνω αφορούν στην απόσβεση επισφαλών απαιτήσεων, που έχουν προέλθει από πελάτες μόνο, καθόσον ο υπολογισμός των αποσβέσεων υπολογίζεται επί της αξίας των εκδοθέντων τιμολογίων πωλήσεως. Αν υπάρχει ζημία από άλλη αιτία, αυτή θα εκπίπτει, σύμφωνα με τις διατάξεις της περίπτωσης η' της παρ. 1 του άρθρου 31 του ΚΦΕ, εφόσον συνιστά απώλεια κεφαλαίου (Υπ. Οικ. & Οικον. Εγκύκλιος αριθ. 1012212/10171/Β0012/Πολ. 1016/7.2.2005 «Κοινοποίηση ορισμένων διατάξεων του Ν 3296/14.12.2004»).

3. Σε περίπτωση πραγματοποίησης εσόδων από πωλήσεις αγαθών ή παροχή υπηρεσιών, επί πιστώσει, αναγνωρίζονται προς έκπτωση διαγραφόμενες επισφαλείς μικροαπαιτήσεις μέχρι το ποσό των εκατόν πενήντα (150) ευρώ η κάθε μία. Ο χρόνος έκπτωσης των μικροαπαιτήσεων αυτών ορίζεται ως ακολούθως:

α) Για τις επιχειρήσεις κινητής και σταθερής τηλεφωνίας, παροχής ηλεκτρικού ρεύματος, ύδρευσης και φυσικού αερίου, η χρήση εντός της οποίας συμπληρώνονται δώδεκα (12) μήνες από την έκδοση του λογαριασμού.

β) Για περιπτώσεις όπου έχει ασκηθεί αγωγή από την επιχείρηση κατά του οφειλέτη, εντός της επόμενης χρήσης από εκείνη μέσα στην οποία ασκήθηκε η αγωγή αυτή.

γ) Για περιπτώσεις όπου δεν έχει ασκηθεί αγωγή από την επιχείρηση κατά του οφειλέτη, η έκπτωση γίνεται μετά τη συμπλήρωση δύο (2) χρήσεων στις οποίες το υπόλοιπο της απαίτησης κατά του πελάτη παρέμεινε ανείσπρακτο.

(Υπ. Οικ. & Οικον. Απόφαση αριθ. 1111373/13303/Β0012/Πολ. 1133/11.12.2003, Υπ. Οικ. & Οικον. Εγκύκλιος αριθ. 1003821/10037/Β0012/Πολ. 1005/14.1.2005).

Σχετικά με την περίπτωση απόσβεσης επισφαλών απαιτήσεων επί μερικής εξοφλήσεως τιμολογίου αξίας άνω των 150 ευρώ, αν η επιχείρηση δεν έχει ασκήσει ένδικα μέσα (γιατί δεν το έκρινε σκόπιμο), από το ανεξόφλητο υπόλοιπο αναγνωρίζεται προς έκπτωση ποσό 150 ευρώ χωρίς καμία προϋπόθεση, εφόσον όμως ολόκληρο το ποσό της ανεξόφλητης απαίτησης διαγράφεται οριστικά, χωρίς να αναγνωρίζεται φορολογικά προς έκπτωση το μέρος της διαγραφείσας ανεξόφλητης απαίτησης που απομένει μετά την αφαίρεση των 150 ευρώ. (Υπ. Οικ. & Οικον. 1062195/11052/Β0012/27.9.2004 έγγραφο, Υπ. Οικ. & Οικον. Εγκύκλιος αριθ. 1003821/10037/Β0012/Πολ. 1005/14.1.2005).

4. Ο χαρακτηρισμός και η διαγραφή ορισμένων πελατών ως επισφαλών είναι θέμα που κρίνεται από την επιχείρηση, με βάση τα στοιχεία και έγγραφα που έχει στη διάθεσή της και δεν ερευνάται κατά τον διενεργούμενο έλεγχο στην επιχείρηση εκ μέρους της Φορολογούσας Αρχής, αν πράγματι οι διαγραφέντες πελάτες είναι επισφαλείς ή όχι. Στην περίπτωση όμως που επιχείρηση έκρινε κάποιο πελάτη της επισφαλή και προέβη στη διαγραφή αυτού και στη συνέχεια το ποσό της απαίτησής του εισπραχθεί, η επιχείρηση έχει την υποχρέωση να καταχωρήσει στο λογαριασμό 82.01.03 «εισπράξεις αποσβεσμένων απαιτήσεων» το ποσό που εισέπραξε και να το μεταφέρει στα Αποτελέσματα Χρήσεως ως φορολογητέο έσοδο (Υπ. Οικ. & Οικον. Εγκύκλιος αριθ. 1012212/10171/Β0012/Πολ.1016/7.2.2005 «Κοινοποίηση ορισμένων διατάξεων του Ν 3296/14.12.2004»).

5. Για τους πελάτες που διαγράφονται και για τους οποίους δεν έχουν ασκηθεί ένδικα μέσα, η επιχείρηση έχει υποχρέωση να γνωστοποιεί σε αυτούς ότι διέγραψε την επισφαλή απαίτησή της, εφόσον το ποσό της επισφαλούς απαίτησης, ανά πελάτη, υπερβαίνει το ποσό των χιλίων (1.000,00) ευρώ (προκειμένου να καταστεί δυνατή η επαλήθευση από τα αρμόδια φοροτεχνικά όργανα της διαγραφής της υποχρέωσης αυτής και από τα βιβλία του διαγραφέντος πελάτη).

Επίσης, για τους πελάτες των οποίων οι απαιτήσεις διεγράφησαν σύμφωνα με τα πιο πάνω, η επιχείρηση συντάσσει συγκεντρωτική με πλήρη στοιχεία για τον καθένα, στην οποία θα αναγράφονται το ονοματεπώνυμο ή η επωνυμία, το επάγγελμα, η διεύθυνση, η Δημόσια

Οικονομική Υπηρεσία και ο Αριθμός Φορολογικού Μητρώου του πελάτη, καθώς και το διαγραφέν ποσό. Η συγκεντρωτική αυτή κατάσταση, υποβάλλεται στην αρμόδια για τη φορολογία της επιχείρησης Δ.Ο.Υ. για μηχανογραφική επεξεργασία και διασταύρωση πληροφοριών σε τρία (3) αντίγραφα, μέχρι και την τριακοστή (30) Σεπτεμβρίου κάθε χρόνου (λήξη της προθεσμίας), σύμφωνα με τα οριζόμενα από το άρθρο 20 του ΚΒΣ (ΠΔ 186/1992).

2.2.4 Φορολόγηση της «πρόβλεψης για επισφαλείς απαιτήσεις» στο τέλος κάθε πενταετίας, λόγω μη επαληθεύσεως των προβλέψεων με επισφαλείς απαιτήσεις

Το ποσό της πρόβλεψης που εμφανίζεται στο λογαριασμό 44.11 «Προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις» δεν υπόκειται σε φορολογία εισοδήματος, εκτός και αν στο τέλος κάθε πενταετίας, αρχής γενομένης από τη διαχειριστική περίοδο 2005, υφίσταται στον ως άνω λογαριασμό υπόλοιπο λόγω μη επαληθεύσεως των προβλέψεων με επισφαλείς απαιτήσεις (ήτοι λόγω του γεγονότος ότι στο διάστημα της πενταετίας τα ποσά των επισφαλών απαιτήσεων που διαγράφηκαν δεν κάλυψαν ολόκληρο το ποσό της σχηματισθείσας πρόβλεψης στο διάστημα αυτό). Το υπόλοιπο αυτό ποσό μεταφέρεται στα ακαθάριστα έσοδα της επόμενης διαχειριστικής περιόδου, υποκείμενο σε φορολογία με τις γενικές διατάξεις.

Συνεπώς, κατά την πρώτη εφαρμογή της διάταξης αυτής θα ληφθούν υπόψη τα ποσά των προβλέψεων που σχημάτισε και εμφάνισε στα βιβλία της η επιχείρηση σύμφωνα με τα προβλεπόμενα από τις διατάξεις του νόμου αυτού στις πέντε πρώτες διαχειριστικές χρήσεις αρχής γενομένης από τη χρήση 2005, ήτοι το σύνολο των προβλέψεων των χρήσεων 2005, 2006, 2007, 2008 και 2009 και περαιτέρω, τα ποσά αυτά θα μειωθούν με τις διαγραφείσες επισφαλείς απαιτήσεις στις πιο πάνω χρήσεις. Αν στο τέλος της διαχειριστικής χρήσης 2009 (τέλος πενταετίας) στο λογαριασμό 44.11 «Προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις» με 31.12.2009 υπάρξει υπόλοιπο ποσό πρόβλεψης, το ποσό αυτό μεταφέρεται στα ακαθάριστα έσοδα της επόμενης διαχειριστικής χρήσης, δηλαδή στη χρήση 2010 και φορολογείται με τις γενικές διατάξεις συναθροιζόμενο με τα λοιπά φορολογούμενα έσοδα της επιχείρησης.

Παράδειγμα:

Έστω ότι η ανώνυμη εταιρία παραγωγής και εμπορίας φαρμάκων «ΑΚ» εμφανίζει κατά την 31.12.2009 στην απογραφή τέλους χρήσεως, μεταξύ των άλλων, και τον λογ/σμό 44.11.00 «Προβλέψεις για απόσβεση επισφαλών απαιτήσεων (άρθρο 31 παρ. 1 περ. θ' του Ν 2238/1994)» με συσσωρευμένο τελικό πιστωτικό υπόλοιπο 50.000,00 ευρώ.

Σύμφωνα με την ανωτέρω διάταξη, το πιστωτικό αυτό υπόλοιπο, επειδή αφορούσε τις σχηματισμένες (συσσωρευμένες) προβλέψεις οι οποίες δεν είχαν επαληθευθεί με επισφαλείς απαιτήσεις [ήτοι δεν είχαν χρησιμοποιηθεί με απόσβεση (διαγραφή) επισφαλών απαιτήσεων] μέχρι την ημερομηνία αυτή, θα μεταφερθεί στα ακαθάριστα έσοδα της επόμενης διαχειριστικής περιόδου, προκειμένου να υπαχθεί σε φορολογία με τις γενικές διατάξεις.

Συνεπώς, κατά το κλείσιμο του ισολογισμού της χρήσεως 2010, θα πρέπει να διενεργήσει στα λογιστικά της βιβλία την κάτωθι λογιστική εγγραφή:

31.12.2010

44.11	Προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις		
44.11.00	Προβλέψεις για απόσβεση επισφαλών απαιτήσεων		
50.000,00			
	(άρθρο 31, παρ. 1, περ. θ' του Ν. 2238/1994)		
	εις		
	84.00	Έσοδα από αχρησιμοποίητες	
προβλέψεις		προηγούμενων χρήσεων	
	84.00.11	Από προβλέψεις για επισφαλείς	
απαιτήσεις	50.000,00		

Μεταφορά στα έσοδα της χρήσεως του ποσού της απογραφής την 31.12.2009 των σχηματισμένων προβλέψεων λόγω μη επαληθεύσεως αυτών με επισφαλείς απαιτήσεις

Μετά την ανωτέρω εγγραφή αυτή, ο λογ/σμός 44.11.00 «Προβλέψεις για απόσβεση επισφαλών απαιτήσεων (άρθρο 31 παρ. 1 περ. θ' του Ν 2238/1994)» πρόσκαιρα μηδενίζεται, καθόσον η εταιρία, έχει το δικαίωμα κατά την 31.12.2010 να σχηματίσει εκ νέου πρόβλεψη με βάση τις καθαρές πωλήσεις φαρμάκων (δηλαδή, μετά την αφαίρεση των επιστροφών και εκπτώσεων καθώς και των λοιπών ειδικών φόρων) της χρήσεως 2010 προς επιχειρήσεις του ιδιωτικού τομέα, σύμφωνα με τις προϋποθέσεις και τους περιορισμούς που προβλέπονται από τις σχετικές διατάξεις.

Σχόλια και επισημάνσεις

1. Η δυνατότητα που δίδεται πλέον στις επιχειρήσεις, να προβαίνουν σε διαγραφές ανεπίδεκτων εισπράξεως απαιτήσεων, με ταυτόχρονη φορολογική αναγνώριση της προκύπτουσας ζημίας (στην έκταση βεβαίως που ο νόμος δίδει τη δυνατότητα αυτή), αποτελεί ένα άριστο από όλες τις απόψεις μέτρο, δίνοντας λύση σ' ένα πραγματικό πρόβλημα που εμφανίζεται στις επιχειρήσεις, παρά το γεγονός ότι οι συντελεστές είναι σχετικά χαμηλοί και βεβαίως η πραγματική εικόνα των επιχειρήσεων

σχετικά με τις επισφάλειες των απαιτήσεών τους, προδίδει την αναγκαιότητα όπως οι συντελεστές καταστούν υψηλότεροι.

Δεν θα ασχοληθούμε εδώ σχολιάζοντας την εξέλιξη του συστήματος που ίσχυσε από 30.6.1992 μέχρι την 31.12.2004 (τέτοια αναφορά στην εξέλιξη του σχετικού νομοθετήματος βλέπε στην παράγραφο 2.1 της παρούσας εργασίας).

2. Ο νόμος καθορίζει και μία διαδικασία την οποία θα πρέπει να τηρούν οι επιχειρήσεις όταν προβαίνουν στην χρησιμοποίηση της σχηματισθείσας πρόβλεψης με διαγραφή απαιτήσεών τους ως ανεπίδεκτων εισπράξεως.

Εισάγει λοιπόν τη διαδικασία της γνωστοποίησης προς τον πελάτη της ότι διέγραψε το ποσό της απαίτησης (εφόσον βεβαίως το ποσό της επισφαλούς απαίτησης που διαγράφηκε υπερβαίνει το ποσό των 1.000,00 ευρώ ανά πελάτη, για ποσό μικρότερο του ορίου αυτού ουδεμία γνωστοποίηση γίνεται), προκειμένου να επαληθεύεται από τον φορολογικό έλεγχο η διαγραφή της υποχρέωσης αυτής και από τα βιβλία του διαγραφέντος πελάτη με αντίστοιχη εμφάνιση στους λογαριασμούς, του φορολογητέου εσόδου.

Εκεί ακριβώς στοχεύει το Υπουργείο Οικονομικών με το νομοθέτημά του αυτό. Ουδόλως δε λαμβάνει υπόψη το πρόβλημα που θα προκύψει στις επιχειρήσεις, όταν για παράδειγμα ο ανεπίδεκτος εισπράξεως πελάτης «Α», γνωρίζοντας ότι η οφειλή του έχει διαγραφεί από τα βιβλία του προμηθευτή του, δεν πρόκειται ποτέ, ακόμη κι όταν θα έχει ίσως την ευχέρεια, να ξοφλήσει την υποχρέωσή του αυτή, τη στιγμή μάλιστα που έχει πληρώσει και τον αναλογούντα φόρο αφού με τη σειρά του και αυτός διέγραψε την οφειλή αυτή από τα βιβλία του. [Έχει καταστεί πλέον επιτακτική ανάγκη της Εθνικής μας Οικονομίας, αυτή η «αναχρονιστική πολιτική» του Υπουργείου Οικονομικών να πάψει να υφίσταται και να γίνει πιο σύγχρονη, πιο μεθοδική και πιο ρεαλιστική, ώστε να είναι σε θέση να κατανοεί σε βάθος αλλά και σε έκταση τα πραγματικά προβλήματα που βιώνουν καθημερινά οι επιχειρήσεις σήμερα, λειτουργώντας σ' ένα άκρως ανταγωνιστικό και τόσο δύσκολο περιβάλλον αγοράς, διότι αυτές ουσιαστικά αποτελούν τον «μοχλό ανάπτυξης» της οικονομίας της χώρας μας.]

Το άλλο στοιχείο είναι ότι στον νόμο δεν αναφέρεται με ποιο τρόπο θα γίνεται αυτή η γνωστοποίηση της διαγραφής προς τον πελάτη και πώς αυτή θα αποδεικνύεται ότι έγινε από την επιχείρηση. Στην περίπτωση αυτή θα ήταν καλύτερα το Υπ. Οικονομικών να υποδεικνύει συγκεκριμένους τρόπους γνωστοποίησης για να μην υπάρξουν προστριβές ανάμεσα στα φορολογικά όργανα και τις επιχειρήσεις.

3. Όπως έχει διευκρινισθεί, η διαγραφή κάποιων υπολοίπων πελατών ως επισφαλών, είναι θέμα που κρίνεται από την επιχείρηση, με βάση τα στοιχεία και έγγραφα που έχει στη διάθεσή της και δεν ερευνάται κατά τον διενεργούμενο έλεγχο στην επιχείρηση εκ μέρους της φορολογικής Αρχής, αν πράγματι οι διαγραφέντες είναι επισφαλείς ή όχι και πολύ σωστά αυτό γίνεται και εδώ ακριβώς κρίνεται και η ορθότητα του μέτρου. Ο φορολογικός έλεγχος επικεντρώνει την προσοχή του ως προς την εφαρμογή των όρων και των προϋποθέσεων καθώς και την τήρηση των διαδικασιών, αλλά και την συμμόρφωση των επιχειρήσεων σύμφωνα με τους περιορισμούς που εισάγει το νομοθέτημα.

Είναι όμως αυτονόητο ότι θα εμφανισθούν περιπτώσεις, κατά τις οποίες οι επιχειρήσεις καλυπτόμενες από τις διατάξεις του νόμου (φορολογική κάλυψη της ζημίας από διαγραφή υπολοίπων πελατών ως ανεπίδεκτοι εισπράξεως μέσω της δημιουργίας σχετικής πρόβλεψης) θα χρησιμοποιούν την σχηματισθείσα πρόβλεψη στο σύνολό της ή μερικώς, με τη διαγραφή, δήθεν ανεπίδεκτων εισπράξεων απαιτήσεων από πελάτες σε πίστωση των απαιτήσεων αυτών, ούτως ώστε να έχουν στην επόμενη χρήση όλο το περιθώριο να σχηματίσουν εκ νέου πρόβλεψη εκπίπτοντάς την ως δαπάνη από τα ακαθάριστα έσοδά τους που αναγνωρίζεται φορολογικά, αφού ουδείς ελέγχει τούτο. Ας αναρωτηθεί κανείς, τι άραγε θα σκεφθούν να πράξουν οι επιχειρήσεις, όταν στο τέλος κάθε πενταετίας, αρχής γενομένης από τη χρήση 2005, διαπιστώσουν ότι υφίσταται συσσωρευμένο τελικό πιστωτικό υπόλοιπο στο λογ/σμό 44.11 «προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις» το οποίο υποχρεωτικά θα πρέπει να μεταφερθεί στα ακαθάριστα έσοδα της επόμενης διαχειριστικής περιόδου για να φορολογηθεί;

Το θέμα λοιπόν που τίθεται κατά την άποψή μας δεν είναι φορολογικό. Ο νομοθέτης σε γνώση του έδωσε αυτή τη δυνατότητα στις επιχειρήσεις ώστε να σχηματίζουν αφορολόγητο στην πραγματικότητα αποθεματικό προς κάλυψη των επισφαλειών (με κάποιους περιορισμούς) οπότε οι επιχειρήσεις καλά κάνουν και εκμεταλλεύονται την δυνατότητα αυτή σ' όλη της την έκταση. Το πρόβλημα είναι διαχειριστικό και καλόν είναι στις επιχειρήσεις οι έχοντες την εποπτεία και ευθύνη της διαχείρισης να δώσουν την απαραίτητη σημασία. Διότι δύναται ο καθένας μας να κρίνει, ότι σε τέτοιες περιπτώσεις τι διαχειριστικές ανωμαλίες ενδεχομένως θα προκύψουν στις επιχειρήσεις όταν τα ποσά αυτά των πελατών εισπραχθούν, δεδομένου ότι στην πραγματικότητα οι πελάτες αυτοί είναι φερέγγυοι, απλώς διαγράφηκαν ως ανεπίδεκτοι εισπράξεως για να μειωθεί εν όλο ή εν μέρει το ποσό της σχηματισθείσας πρόβλεψης που εμφανίζεται στα βιβλία (ως πιστωτικό υπόλοιπο του λογαριασμού 44.11) προκειμένου οι επιχειρήσεις να ωφεληθούν το ποσό του φόρου από τη νέα πρόβλεψη που θα έχουν δικαίωμα να σχηματίσουν στη νέα χρήση. Αν καταχωρηθεί στη συνέχεια το έσοδο στα βιβλία της επιχείρησης, από τους διαγραμμένους αλλά φερέγγυους πελάτες όταν αυτοί κανονικά θα εξοφλήσουν την υποχρέωσή τους, τότε κανένα πρόβλημα.

Μήπως όμως δοθεί κίνητρο έτσι σε κάποιους που χειρίζονται τα θέματα αυτά να σκεφθούν κάτι το διαφορετικότερο από το να εμφανίσουν ως έσοδο στα βιβλία της επιχείρησης την εν λόγω εισπραξη. Στην περίπτωση λοιπόν αυτή μιλάμε προφανώς για κατάχρηση.

Βεβαίως το πρόβλημα φαίνεται περισσότερο στις επιχειρήσεις εκείνες που κατά κανόνα δεν είναι άρτια οργανωμένες και δεν έχουν αναπτύξει ως ένα μεγάλο βαθμό επαρκή εσωτερικό έλεγχο. Γνώμη μας είναι ότι η συγκεντρωτική κατάσταση των διαγραφομένων πελατών με τα πλήρη στοιχεία για τον καθένα, που υποβάλλεται κατ' έτος στο Υπ. Οικονομικών, θα πρέπει να τίθεται υπόψη της Γενικής Συνέλευσης των μετόχων για τις ΑΕ καθώς και της Συνέλευσης των εταίρων για τις ΕΠΕ και να αιτιολογούνται επαρκώς οι διαγραφές αυτές των απαιτήσεων ως ανεπίδεκτες εισπράξεως.

2.3 Προβλέψεις επισφαλών απαιτήσεων από πελάτες για επιχειρήσεις που εκμεταλλεύονται αυτοκίνητα δημοσίας χρήσεως

Εκτός των ανωτέρω περιπτώσεων που αναλύθηκαν και ερμηνεύθηκαν ως παραπάνω, κατά ρητή διατύπωση του νόμου [τελευταίο εδάφιο της περ. θ' της παρ. 1 του άρθρου 31 του Ν 2238/1994 ως σήμερα ισχύει (ήτοι το δέκατο έκτο κατά σειρά εδάφιο)], παρέχεται η δυνατότητα στις επιχειρήσεις που εκμεταλλεύονται αυτοκίνητα δημοσίας χρήσεως, για την κάλυψη επισφαλών απαιτήσεων πελατών τους, να ενεργούν έκπτωση δύο τοις εκατό (2%) επί των ακαθάριστων εσόδων τους.

Για την περίπτωση αυτή δεν ισχύουν οι περιορισμοί και οι υποχρεώσεις που αναφέρθηκαν για τις πιο πάνω περιπτώσεις σχηματισμού προβλέψεων (βλέπε παραπάνω παραγράφους 2.2.2 και 2.2.3 της παρούσας εργασίας), καθόσον ερμηνευτικά, δεν προκύπτει από τη διάταξη του νόμου ευθέως τέτοια υποχρέωση.

“ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΗ ΕΠΙΣΦΑΛΩΝ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΚΑΤΑ ΠΕΛΑΤΩΝ ΤΟΥΣ ΜΕ ΕΔΡΑ ΤΗΝ ΠΡΩΗΝ ΓΙΟΥΓΚΟΣΛΑΒΙΑ”

Αναφορικά με το πιο πάνω θέμα και με αφορμή γραπτά ερωτήματα που υποβλήθηκαν, το Υπ. Οικ. & Οικονομικών με την αριθ. 1025209/10343/Β0012/Πολ.1052/8.6.2004 εγκύκλιό του, γνωστοποίησε τα εξής:

«1. Σύμφωνα με τις διατάξεις της περ. θ' της παρ. 1 του άρθρου 31 του Ν 2238/1994, όπως ίσχυαν πριν την αντικατάστασή τους με την παρ. 8 του άρθρου 5 του Ν 3091/2002, η απόσβεση επισφαλών απαιτήσεων γινόταν μόνο μέσω σχηματισμού πρόβλεψης η οποία υπολογιζόταν με ποσοστό 0,5% επί της αναγραφόμενης στα τιμολόγια πώλησης ή

παροχής υπηρεσιών αξίας προς επιτηδευματίες, μετά την αφαίρεση των αναφερόμενων στον ίδιο το νόμο ποσών. Πέραν της πρόβλεψης αυτής, κανένα άλλο ποσό δεν αναγνωριζόταν προς έκπτωση από τα ακαθάριστα έσοδα για απόσβεση επισφαλών απαιτήσεων, κατά ρητή διατύπωση του νόμου.

2. Περαιτέρω, με τις ίδιες διατάξεις, όπως ισχύουν μετά την αντικατάστασή τους με την παρ. 8 του άρθρου 5 του Ν 3091/2002, ορίζεται, ότι από τα ακαθάριστα έσοδα των επιχειρήσεων εκπίπτουν οι αποσβέσεις των επισφαλών απαιτήσεων που έχουν γίνει με οριστικές εγγραφές.

Τα ανωτέρω ισχύουν, σύμφωνα με την περ. β' της παρ. 30 του Ν 3091/2002, για διαχειριστικές περιόδους που αρχίζουν από 1ης Ιανουαρίου 2003 και μετά.

3. Από τα γραπτά ερωτήματα που υποβλήθηκαν στην υπηρεσία μας προκύπτει, ότι επιχειρήσεις, κυρίως της Βορείου Ελλάδος, είχαν αναπτύξει εξαγωγική δραστηριότητα στην αγορά της πρώην Γιουγκοσλαβίας. Την εξέλιξη των πωλήσεων στη χώρα αυτή ανέκοψε ο πόλεμος και ο μετέπειτα «διαμελισμός» της χώρας αυτής καθώς και το επιβληθέν από την ΕΕ και τον Ο.Η.Ε. εμπάργκο στη νεοσυσταθείσα τότε Νέα Γιουγκοσλαβία. Αποτέλεσμα των πιο πάνω απρόβλεπτων γεγονότων ήταν ότι οι απαιτήσεις από πωλήσεις στην πιο πάνω χώρα, να μην εισπραχθούν ούτε δικαστικά, ούτε εξώδικα.

4. Ενόψει των ανωτέρω, και δεδομένου ότι η ζημία που υπέστησαν οι πιο πάνω επιχειρήσεις από τη μη είσπραξη των επισφαλών απαιτήσεών τους, οφειλόταν σε γεγονός ανωτέρας βίας (όπως είναι ο πόλεμος), γίνεται με την παρούσα δεκτό, ότι η υπόψη ζημία, ως πραγματικό γεγονός και ως μη αναστρέψιμη (οριστική), εκπίπτει από τα ακαθάριστα έσοδα των υπαγόμενων επιχειρήσεων, εξολοκλήρου και όχι μέχρι το ύψος της πρόβλεψης που είχαν σχηματίσει βάσει των διατάξεων της περ. θ' της παρ. 1 του άρθρου 31 του Ν 2238/1994, όπως αυτές ίσχυαν πριν την αντικατάστασή τους με την παρ. 8 του άρθρου 5 του Ν 3091/2002.

Για το λόγο αυτό, και εφόσον οι επιχειρήσεις που ζημιώθηκαν δεν έχουν αποζημιωθεί μέσω κονδυλίων της ΕΕ ή άλλης πηγής, η απόσβεση, κατά το μέρος που υπερβαίνει το ποσό της ήδη σχηματισθείσας πρόβλεψης, θα γίνει με οριστικές εγγραφές ισομερώς από τα ακαθάριστα έσοδα των χρήσεων 2004, 2005 και 2006 (οικονομικά έτη 2005, 2006 και 2007), αντίστοιχα».

**“ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΕΠΙΣΦΑΛΩΝ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ ΤΩΝ ΕΤΑΙΡΙΩΝ
Χρηματοδοτικής Μίσθωσης (Leasing) του Ν 1665/1986 (παρ. 13,
άρθρου 31 του Ν 2238/1994)”**

«...13. Για τον υπολογισμό των καθαρών κερδών των εταιριών του Ν 1665/1986 (ΦΕΚ 194 Α΄) επιτρέπεται να ενεργείται για την κάλυψη επισφαλών απαιτήσεών τους, έκπτωση έως και δύο τοις εκατό (2%) επί του συνολικού ύψους μισθωμάτων, τα οποία προκύπτουν από τις συμβάσεις χρηματοδοτικής μίσθωσης, που έχουν συναφθεί μέσα στην οικεία διαχειριστική χρήση. Το ποσό αυτό της πρόβλεψης για κάθε διαχειριστική χρήση, συναθροιζόμενο με το ποσό της πρόβλεψης, η οποία διενεργήθηκε σε προγενέστερες διαχειριστικές χρήσεις και εμφανίζεται στα τηρούμενα βιβλία της επιχείρησης, δεν μπορεί να υπερβεί το είκοσι πέντε τοις εκατό (25%) του καταβεβλημένου μετοχικού κεφαλαίου, όπως αυτό εμφανίζεται στην απογραφή τέλους χρήσης. Η έκπτωση αυτή εμφανίζεται στα τηρούμενα βιβλία σε ειδικό λογαριασμό «Προβλέψεις για απόσβεση επισφαλών απαιτήσεων». Πέραν της πρόβλεψης αυτής, κανένα άλλο ποσό δεν αναγνωρίζεται για έκπτωση από τα ακαθάριστα έσοδα των εταιριών χρηματοδοτικής μίσθωσης για απόσβεση επισφαλών απαιτήσεων¹....».

Σχετικά με την ανωτέρω διάταξη νόμου επισημαίνεται ότι, Υποκατάστημα αλλοδαπής τράπεζας εγκατεστημένο στη χώρα μας, δεν δικαιούται για τις συμβάσεις χρηματοδοτικής μίσθωσης που ενδεχόμενα ενεργεί μεταξύ των άλλων δραστηριοτήτων του (με βάση το Ν 2076/1992), να σχηματίζει τις προβλεπόμενες από τις διατάξεις της παρ. 13 του άρθρου 31 του ΚΦΕ προβλέψεις επισφαλών απαιτήσεων, καθόσον οι διατάξεις αυτές εφαρμόζονται αποκλειστικά από εταιρείες χρηματοδοτικής μίσθωσης του Ν 1665/1986 (Υπ. Οικ. 1091239/10850ΠΕ/Β0012/4.4.2000, Υπ. Οικ. & Οικον. Εγκύκλιος αριθ. 1017621/10262/Β0012/Πολ. 1029/17.2.2006).

**“ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΕΠΙΣΦΑΛΩΝ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ (ΠΑΡ.
4 & 5 ΑΡΘΡΟΥ 105 ΤΟΥ Ν 2238/1994)”**

«... 4. Οι τράπεζες επιτρέπεται να εκπίπτουν, αντί των ποσών των αποσβέσεων των επισφαλών απαιτήσεων για τις οποίες έχουν γίνει οριστικές εγγραφές, ποσοστό στο ποσό του ετήσιου μέσου όρου των πραγματικών χορηγήσεων, όπως αυτό προκύπτει από τις μηνιαίες λογιστικές καταστάσεις τους.

Τέτοιες χορηγήσεις είναι οι απαιτήσεις κεφαλαίου και οι απαιτήσεις των εγγεγραμμένων τόκων, όχι όμως και επισφαλών ή μη εισπράξιμων τόκων των επισφαλών απαιτήσεων ή απαιτήσεων μη παραγωγικών, τους οποίους οι Τράπεζες δικαιούνται να μην εμφανίζουν ή εγγράφουν στα βιβλία τους, υποχρεούμενες να αποδεικνύουν ότι πρόκειται για τέτοιους

τόκους, καθώς και η κάλυψη στο σύνολό του ή εν μέρει ομολογιακού δανείου ιδιωτικών επιχειρήσεων ή η απόκτηση μετοχών κατά τη σύσταση ΑΕ ή αύξηση του κεφαλαίου της, για το χρονικό διάστημα κατά το οποίο οι τίτλοι των ομολογιών ή μετοχών παραμένουν στο χαρτοφυλάκιο της Τράπεζας.²

Στις χορηγήσεις αυτές δεν περιλαμβάνονται τα δάνεια γενικά προς το Δημόσιο και τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, τα δάνεια γενικά για τα οποία δόθηκε εγγύηση του Δημοσίου και οι καταθέσεις σε άλλες Τράπεζες.

Το πιο πάνω ποσοστό ορίζεται:

- Σε δύο τοις χιλίοις (2‰) για τις κτηματικές τράπεζες του Ν 3221/1924 (ΦΕΚ Α' 210), με εξαίρεση τις χορηγήσεις προς τις ξενοδοχειακές και τουριστικές επιχειρήσεις στις οποίες το ποσοστό ορίζεται σε ένα τοις εκατό (1%).
- Σε δύο τοις εκατό (2%) για τράπεζες επενδύσεων.
- Σε ένα τοις εκατό (1%) για τις άλλες τράπεζες.

Οι πιο πάνω διατάξεις που αφορούν στις τράπεζες επενδύσεων εφαρμόζονται και στις ναυτιλιακές τράπεζες, καθώς επίσης και για τις εργασίες που ενεργούνται και για τα κεφάλαια που χρησιμοποιούνται αποκλειστικά για εξαγωγικές δραστηριότητες από τράπεζες εξωτερικού εμπορίου και από ειδικά εξαγωγικά τμήματα άλλων τραπεζών.³

5. Πέρα από το ποσοστό έκπτωσης που προβλέπεται στην προηγούμενη παράγραφο, οι Τράπεζες δικαιούνται να εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδά τους, για τον προσδιορισμό των αποτελεσμάτων της χρήσης πρόσθετες ειδικές, κατά περίπτωση, προβλέψεις για την απόσβεση απαιτήσεων κατά πελατών τους, για τις οποίες έχει διακοπεί ο λογισμός τόκων, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα από το άρθρο 27 του Ν 2076/1992 (ΦΕΚ Α' 130). Κατά το μέρος που οι προβλέψεις αυτές δεν επαληθευθούν και δεν διενεργηθούν οριστικές εγγραφές διαγραφής των απαιτήσεων μέσα στις επόμενες οκτώ (8) χρήσεις από τη χρήση σχηματισμού τους, η Τράπεζα υποχρεούται μέσα σε τρεις (3) μήνες από τη λήξη της όγδοης χρήσης, να υποβάλει συμπληρωματική δήλωση φορολογίας εισοδήματος του οικείου οικονομικού έτους, στο οποίο σχηματίσθηκε η πρόβλεψη, μη εφαρμοζομένων στην περίπτωση αυτή των διατάξεων του άρθρου 84. Η δήλωση αυτή του μη επαληθευθέντος υπολοίπου είναι εκπρόθεσμη και επιβάλλονται επί του φόρου που προκύπτει οι προσαυξήσεις που προβλέπονται για την εκπρόθεσμη υποβολή της. Σε περίπτωση μη υποβολής της δήλωσης αυτής, εκδίδεται φύλλο ελέγχου καταλογισμού του οφειλόμενου τυχόν φόρου, πλέον των νόμιμων προσαυξήσεων⁴».

**“ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΕΠΙΣΦΑΛΩΝ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ ΤΩΝ
ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ (ΠΑΡ. 11 ΑΡΘΡΟΥ 4 ΤΟΥ Ν
2753/1999)”**

Με την παρ. 11 άρθρου 4 του Ν 2753/1999 (ΦΕΚ Α' 249) ορίσθηκε ότι: «Οι διατάξεις της παρ. 4 του άρθρου 105 του Ν 2238/1994 εφαρμόζονται ανάλογα και στα πιστωτικά ιδρύματα που λειτουργούν με τη μορφή αμιγούς πιστωτικού συνεταιρισμού του Ν 1667/1986 (ΦΕΚ Α' 196)».

Συνεπώς, με βάση την ανωτέρω διάταξη νόμου, για τις Συνεταιριστικές Τράπεζες ισχύουν οι διατάξεις της παρ. 4 του άρθρου 105 του Ν 2238/1994, που εφαρμόζονται και για τις «λοιπές τράπεζες» (βλέπε στην αμέσως προηγούμενη παρ. 5.2 της παρούσας, αναφορά στις διατάξεις αυτές).

Επίσης με την παρ. 8 άρθρου 30 του Ν 3220/2004 (ΦΕΚ Α' 15), ορίσθηκε ότι: «Οι διατάξεις της παραγράφου 11 του άρθρου 4 του Ν 2753/1999 (ΦΕΚ Α' 249) εφαρμόζονται για υποθέσεις που εκκρεμούν ενώπιον των Φορολογικών Αρχών και αφορούν ισολογισμούς που κλείνουν μετά την 30η Δεκεμβρίου 1992».

**“ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΕΠΙΣΦΑΛΩΝ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ ΤΩΝ ΕΤΑΙΡΙΩΝ
ΠΑΡΟΧΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ (ΠΑΡ. 1 & 2 ΑΡΘΡΟΥ
4 ΤΟΥ Ν 1775/1998)”**

«...1. Οι εταιρίες παροχής επιχειρηματικού κεφαλαίου για τον προσδιορισμό των φορολογητέων κερδών τους έχουν το δικαίωμα να εκπίπτουν ποσοστό 3 στα εκατό (3%) του ποσού του υπολοίπου της 31ης Δεκεμβρίου κάθε χρόνου των συμμετοχών σε επιχειρήσεις που αναλαμβάνουν επενδύσεις υψηλής τεχνολογίας και καινοτομίας και των εγγυήσεων που παρέχουν προς αυτές.

2. Η έκπτωση της προηγούμενης παραγράφου φέρεται σε ειδικό αποθεματικό πρόβλεψης για το σκοπό του άρθρου 1...».

1. Η παρ. 13 του άρθρου 31 του Ν 2238/1994, ισχύει όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 10 του άρθρου 14 του Ν 2459/1997 και ισχύει για κέρδη ισολογισμών της 31.12.1996 και μετά.

2. Το εδάφιο αυτό ισχύει όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 6 του άρθρου 1 του Ν 2579/1998 και ισχύει, σύμφωνα με την παρ. 9 του άρθρου 1 του ίδιου νόμου, για ισολογισμούς που κλείνουν μετά την 30.12.1990.

3. Με την παρ. 7 του άρθρου 1 του Ν 2579/1998 καταργήθηκε το προτελευταίο εδάφιο της παρ. 4 του άρθρου 105. Η κατάργηση έχει εφαρμογή για ισολογισμούς που κλείνουν μετά την 30.12.1990.

4. Η παρ. 5 ισχύει όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 8 του άρθρου 1 του Ν 2579/1998 και ισχύει σύμφωνα με την παρ. 9 του άρθρου 1 του ίδιου νόμου, για ισολογισμούς που κλείνουν μετά την 30.12.1990.

“ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΕΞΑΙΡΕΤΙΚΟΥΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥΣ ΚΑΙ ΕΚΤΑΚΤΑ ΕΞΟΔΑ”

α. Ε.Γ.Λ.Σ

Στο λ/σμό αυτόν καταχωρούνται οι προβλέψεις για εξαιρετικούς κινδύνους και έκτακτα έξοδα.

Με τις σχηματιζόμενες προβλέψεις χρεώνεται ο λ/σμός 83.12 «προβλέψεις για εξαιρετικούς κινδύνους και έκτακτα έξοδα» με πίστωση του παρόντος λ/σμού.

Τα έκτακτα έξοδα και οι έκτακτες ζημίες που πραγματοποιούνται στις επόμενες χρήσεις, για τα οποία έξοδα και ζημίες είχαν σχηματιστεί σε προηγούμενες χρήσεις προβλέψεις, καταχωρούνται κανονικά στους οικείους υπολ/σμούς του 81.00 «έκτακτα και ανόργανα έξοδα» και 81.02 «έκτακτες ζημίες».

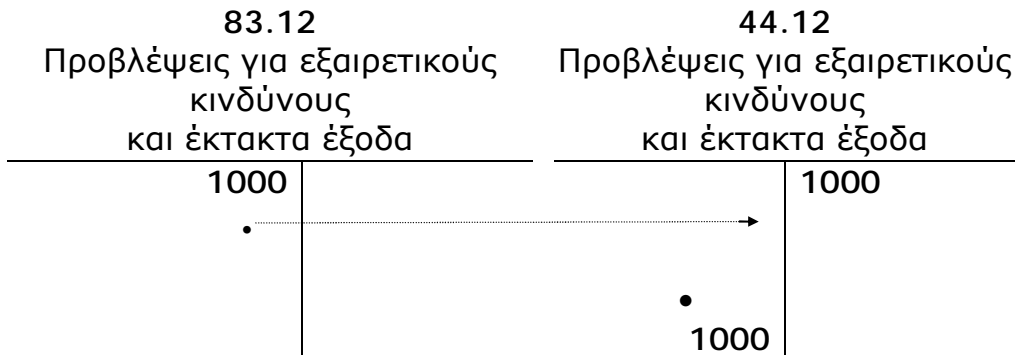
Μετά την πραγματοποίηση της ζημίας ή του εξόδου και την καταχώρησή τους στους λ/σμούς αυτούς, ο λ/σμός της προβλέψεως χρεούμενος εξισώνεται και η σχηματισμένη πρόβλεψη μεταφέρεται στην πίστωση των υπολ/σμών του 84 «έσοδα από προβλέψεις προηγούμενων χρήσεων» ως εξής:

- στο λ/σμό 84.01.12 «έσοδα από χρησιμοποιημένες προβλέψεις προηγούμενων χρήσεων / από προβλέψεις για εξαιρετικούς κινδύνους και έκτακτα έξοδα», με ολόκληρο το ποσό της σχηματισμένης προβλέψεως εάν αυτό είναι ίσο ή μικρότερο του αντίστοιχου πραγματοποιημένου ποσού του εξόδου (ή της ζημίας) ή με ποσό ίσο με το ποσό του εξόδου (ή της ζημίας) εάν η σχηματισμένη πρόβλεψη είναι μεγαλύτερη του ποσού αυτού.

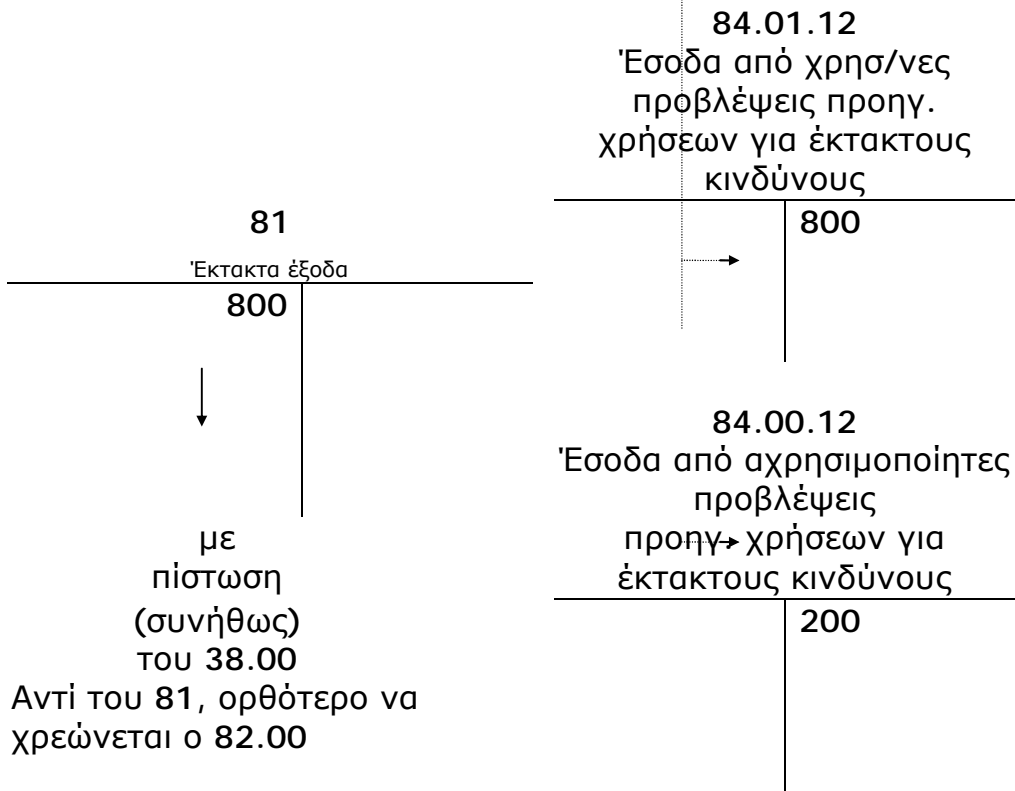
- στο λ/σμό 84.00.12 «έσοδα από αχρησιμοποίητες προβλέψεις προηγούμενων χρήσεων / από προβλέψεις για εξαιρετικούς κινδύνους και έκτακτα έξοδα» με την τυχόν επιπλέον διαφορά μεταξύ του ποσού της σχηματισμένης προβλέψεως και του ποσού του πραγματοποιημένου εξόδου (ή της ζημίας).

Έτσι οι λ/σμοί των προβλέψεων για έκτακτους κινδύνους λειτουργούν κατά το ακόλουθο διάγραμμα:

1. Σχηματισμός προβλέψεως: χρήση 20+1:

2. Χρησιμοποίηση προβλέψεως: χρήση 20+2:

1. Σχηματισμός προβλέψεως: χρήση 20+1:

“ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΕΞΟΔΑ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΩΝ ΧΡΗΣΕΩΝ”

Σ’ αυτόν καταχωρούνται οι προβλέψεις για (οργανικά και ανόργανα) έξοδα προηγούμενων χρήσεων.

Ο λ/σμός πιστώνεται με τα ποσά των σχηματιζόμενων προβλέψεων με χρέωση του λ/σμού 83.13 «προβλέψεις για έξοδα προηγούμενων χρήσεων».

Τα έξοδα προηγούμενων χρήσεων που πραγματοποιούνται σε επόμενες χρήσεις, για τα οποία είχαν σχηματιστεί σε προηγούμενες χρήσεις προβλέψεις, καταχωρούνται κανονικά στους οικείους υπολ/σμούς του 82.00 «έξοδα προηγούμενων χρήσεων». Μετά την καταχώρηση του εξόδου στο λ/σμό αυτό, ο σχολιαζόμενος λ/σμός της προβλέψεως χρεούμενος εξισώνεται και η σχηματισμένη πρόβλεψη μεταφέρεται στην πίστωση των υπολ/σμών του 84 «έσοδα από προβλέψεις προηγούμενων χρήσεων» ως εξής:

- **στο λ/σμό 84.01.13 «έσοδα από χρησιμοποιημένες προβλέψεις προηγούμενων χρήσεων / από προβλέψεις για έξοδα προηγούμενων χρήσεων»** με ολόκληρο το ποσό της σχηματισμένης προβλέψεως, εάν αυτό είναι ίσο ή μικρότερο του αντιστοίχου πραγματοποιημένου ποσού εξόδου (ή ζημίας) ή με ποσό ίσο με το ποσό του εξόδου (ή της ζημίας), εάν η σχηματισμένη πρόβλεψη είναι μεγαλύτερη του ποσού αυτού,

- **στο λ/σμό 84.00.13 «έσοδα από αχρησιμοποιήτες προβλέψεις προηγούμενων χρήσεων / από προβλέψεις για έξοδα προηγούμενων χρήσεων»**, με την τυχόν επιπλέον διαφορά μεταξύ του ποσού της σχηματισμένης προβλέψεως και του ποσού του πραγματοποιημένου εξόδου (ή της ζημίας).

Έτσι οι λ/σμοί των προβλέψεων για έξοδα προηγούμενων χρήσεων λειτουργούν κατά το ακόλουθο διάγραμμα:

1. Σχηματισμός προβλέψεων: χρήση 20+1:

83.13 Προβλέψεις για έξοδα προηγούμενων χρήσεων	44.13 Προβλέψεις για έξοδα προηγούμενων χρήσεων
1.000 •	1.000 •
	1.000 •

2. Χρησιμοποίηση προβλέψεως: χρήση 20+2:

<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="text-align: center; border-bottom: 1px solid black;">81 Έκτακτα έξοδα</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center; padding: 10px 0 10px 40px;">800 •</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center; padding: 5px 0 10px 40px;">↓</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center; padding: 10px 0 10px 40px;">με πίστωση (συνήθως) του 38.00</td> </tr> </table>	81 Έκτακτα έξοδα	800 •	↓	με πίστωση (συνήθως) του 38.00	<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="text-align: center; border-bottom: 1px solid black;">84.01.13 Έσοδα από χρησιμοποιημένες προβλέψεις για έξοδα προηγούμενων χρήσεων</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center; padding: 10px 0 10px 40px;">→ 800 •</td> </tr> </table>	84.01.13 Έσοδα από χρησιμοποιημένες προβλέψεις για έξοδα προηγούμενων χρήσεων	→ 800 •
81 Έκτακτα έξοδα							
800 •							
↓							
με πίστωση (συνήθως) του 38.00							
84.01.13 Έσοδα από χρησιμοποιημένες προβλέψεις για έξοδα προηγούμενων χρήσεων							
→ 800 •							
	<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="text-align: center; border-bottom: 1px solid black;">84.00.13 Έσοδα από ακρησιμοποιητες προβλέψεις για έξοδα προηγούμενων χρήσεων</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center; padding: 10px 0 10px 40px;">200 •</td> </tr> </table>	84.00.13 Έσοδα από ακρησιμοποιητες προβλέψεις για έξοδα προηγούμενων χρήσεων	200 •				
84.00.13 Έσοδα από ακρησιμοποιητες προβλέψεις για έξοδα προηγούμενων χρήσεων							
200 •							

Παράδειγμα: Ας υποθέσουμε ότι σε βάρος της επιχειρήσεως εκκρεμεί αγωγή του ιδιοκτήτη του ακινήτου στο οποίο στεγάζεται η επιχείρηση για καταβολή αποζημιώσεως, λόγω σοβαρών ζημιών που, με υπαιτιότητα της επιχειρήσεως, προξενήθηκαν στο ακίνητο σε παρελθούσες χρήσεις και ότι, κατά τις απόψεις του νομικού της συμβούλου, η επιχείρηση θα υποχρεωθεί να καταλάβει στον αντίδικο περίπου € 50.000. Κατά το κλείσιμο του ισολογισμού θα γίνει η εγγραφή:

83 Προβλέψεις για έκτακτους κινδύνους

83.13 Προβλέψεις για έξοδα προηγούμενων χρήσεων	50.000
(εις) 44 Προβλέψεις	
44.13 Προβλέψεις για έξοδα προηγούμενων χρήσεων	50.000
44.13.XX Πρόβλεψη για αποζημίωση ιδιοκτήτη ακινήτου	

Την επόμενη χρήση, έστω ότι εκδικάζεται οριστικά η υπόθεση και η επιχείρηση υποχρεώνεται να καταβάλει αποζημίωση € 30.000.

Θα γίνουν οι εγγραφές:

82 Έξοδα και έσοδα προηγούμενων χρήσεων

82.00 Έξοδα προηγούμενων χρήσεων	30.000	
82.00.XX Αποζημίωση ιδιοκτήτη ακινήτου λόγω ζημιών (εις) 38 Χρηματικά διαθέσιμα		
38.00 Ταμείο		30.000

“ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΑΠΟ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΛΟΙΠΩΝ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ”

α. Ε.Γ.Λ.Σ

Στον παρόντα λ/σμό καταχωρούνται οι συναλλαγματικές διαφορές που προκύπτουν **κατά την αποτίμηση των απαιτήσεων και των υποχρεώσεων σε ξένο νόμισμα, τόσο των βραχυπρόθεσμων όσο και των μακροπρόθεσμων.**

Δεν καταχωρούνται στον παρόντα λ/σμό οι συναλλαγματικές διαφορές (χρεωτικές και πιστωτικές) που προκύπτουν κατά την είσπραξη ή εξόφληση υποχρεώσεων σε ξένο νόμισμα, **δηλαδή οι πραγματοποιημένες συναλλαγματικές διαφορές, γιατί θεωρούνται αποτέλεσμα της χρήσεως στην οποία προέκυψαν και καταχωρούνται στους αποτελεσματικούς λ/σμούς 81.00.04 «έκτακτα και ανόργανα έσοδα / συναλλαγματικές διαφορές» αν είναι χρεωτικές ή στον 81.01.04 «έκτακτα και ανόργανα έσοδα / συναλλαγματικές διαφορές» αν είναι πιστωτικές.**

Επίσης δεν καταχωρούνται στον παρόντα λ/σμό οι συναλλαγματικές διαφορές (πραγματοποιημένες και εξ αποτιμήσεως) από πιστώσεις και δάνεια που διατέθηκαν για την απόκτηση πάγιων στοιχείων, οι οποίες καταχωρούνται στους λ/σμούς 16.15 και 44.15.

Η λογιστική αντιμετώπιση των συναλλαγματικών διαφορών που καταχωρούνται στον παρόντα λ/σμό διαφέρει ανάλογα με το αν προέρχονται από βραχυπρόθεσμες ή μακροπρόθεσμες απαιτήσεις και υποχρεώσεις όπως αναπτύσσεται στις αμέσως επόμενες παραγράφους.

β. Δ.Λ.Π

Σύμφωνα με το Δ.ΛΠ 21 «Επιδράσεις των μεταβολών στις τιμές συναλλάγματος», τόσο οι πραγματοποιημένες όσο και οι εξ αποτιμήσεως συναλλαγματικές διαφορές συνιστούν αποτέλεσμα. Συνεπώς η λογιστική αντιμετώπιση των από το Ε.ΓΛΣ πιστωτικών συναλλαγματικών διαφορών από αποτίμηση απαιτήσεων και υποχρεώσεων σε ξένο νόμισμα ως προβλέψεων αντίκειται στο Πρότυπο αυτό.

“ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΒΡΑΧΥΠΡΟΘΕΣΜΩΝ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ ΣΕ ΞΕΝΟ ΝΟΜΙΣΜΑ ΠΟΥ ΔΕΝ ΑΦΟΡΟΥΝ ΚΤΗΣΗ ΠΑΓΙΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ”

Οι συναλλαγματικές διαφορές της κατηγορίας αυτής αντιμετωπίζονται ως εξής:

- Καταχωρούνται σε ιδιαίτερους υπολ/σμούς κατά ξένο νόμισμα, που έχουν τον τίτλο «προβλέψεις για συναλλαγματικές διαφορές από αποτίμηση βραχυπρόθεσμων απαιτήσεων και υποχρεώσεων» του σχολιαζόμενου λ/σμού 44.14.

Στο τέλος κάθε χρήσεως, τα τελικά υπόλοιπα των παραπάνω ειδικών, κατά ξένο νόμισμα, υπολ/σμών που απομένουν μετά το συμψηφισμό χρεωστικών και πιστωτικών συναλλαγματικών διαφορών που προέκυψαν από την αποτίμηση απαιτήσεων και υποχρεώσεων του ίδιου ξένου νομίσματος:

· Αν είναι χρεωστικά μεταφέρονται στη χρέωση του αποτελεσματικού λ/σμού 81.00.04 «συναλλαγματικές διαφορές».

· Αν είναι πιστωτικά παραμένουν στον παρόντα λ/σμό 44.14 και, μέσα στην επόμενη χρήση, μεταφέρονται στον αποτελεσματικό λ/σμό 81.01.04 «συναλλαγματικές διαφορές», υπό την προϋπόθεση ότι οι απαιτήσεις και υποχρεώσεις από τις οποίες απορρέουν οι συναλλαγματικές διαφορές έχουν εισπραχθεί ή εξοφληθεί μέσα στην επόμενη χρήση. Αν στο τέλος της επόμενης χρήσεως οι απαιτήσεις αυτές δεν έχουν εισπραχθεί ή οι υποχρεώσεις αυτές δεν έχουν εξοφληθεί, οι συναλλαγματικές διαφορές, εξακολουθούν να παραμένουν στην πίστωση του σχολιαζόμενου λ/σμού 44.14.

Παράδειγμα:

Η επιχείρηση είχε κατά την 31.12.20+0 τις ακόλουθες απαιτήσεις και υποχρεώσεις:

- συναλλαγματικές εισπρακτέες την 1/3/20+1 ονομαστικής αξίας USD 100.000, που εμφανίζονται στο λ/σμό 31.07 «γραμμάτια σε ΞΝ στο χαρτοφυλάκιο» με € 112.800,

- συναλλαγματικές πληρωτές την 1/2/20+1, ονομαστικής αξίας £ Αγγλίας 20.000, που εμφανίζονται στο λ/σμό 51.01 «γραμμάτια πληρωτέα σε ΞΝ» με € 32.400

Στις 31/12/20+0 οι επίσημες τιμές των νομισμάτων αυτών ήταν τιμή USD 0,8834, τιμή £ 0,6172
Θα γίνουν οι εγγραφές:

31.12.20+0

31 Γραμμάτια εισπρακτέα

31.07 Γραμμάτια σε ΞΝ στο χαρτοφυλάκιο 399

31.07.00 Γραμμάτια σε USD [[$\$$
100.000:0,8834=113.199-112.800]

(εις) 44 Προβλέψεις

44.14 Προβλέψεις για συναλλαγματικές 399
διαφορές από αποτίμηση απαιτήσεων και
λοιπών υποχρεώσεων

44.14.00 Βραχυπρόθεσμων απαιτήσεων και
υποχρεώσεων σε USD

Για τις οφειλόμενες £ προκύπτει την 31.12.20+0 χρεωστική συναλλαγματική διαφορά € 543 [\pounds 20.000:0,6172=32.943-32.400]. Εάν την ημερομηνία αυτή (31.12.20+0) δεν υφίσταται πιστωτική συναλλαγματική διαφορά από £, (αν υπήρχε θα εμφανιζόταν στην πίστωση του λ/σμού 44.14.01), ούτε και προκύπτει τέτοια πιστωτική διαφορά από άλλες βραχυπρόθεσμες απαιτήσεις ή υποχρεώσεις κατά την αποτίμηση της 31.12.20+0, γίνεται η εγγραφή:

81 Έκτακτα και ανόργανα αποτελέσματα

81.00 Έκτακτα και ανόργανα έξοδα 543

81.00.04 Συναλλαγματικές διαφορές

(εις) 51 Γραμμάτια πληρωτέα

51.01 Γραμμάτια πληρωτέα σε ΞΝ 543

51.01.01 Γραμμάτια πληρωτέα σε £

Εάν όμως υφίσταται κατά την 31.12.20+0 πιστωτικό υπόλοιπο στο λ/σμό 44.14.01 ή κατά την αποτίμηση των βραχυπρόθεσμων απαιτήσεων και υποχρεώσεων σε £ της 31.12.20+0 προκύπτουν πιστωτικές συναλλαγματικές διαφορές, το ποσό των € 543 θα μεταφερθεί στη χρέωση του λ/σμού 44.14.01 προκειμένου να γίνει συμψηφισμός των εξ αποτιμήσεως χρεωστικών και πιστωτικών συναλλαγματικών διαφορών. Δηλαδή στην περίπτωση αυτή θα γίνει η εγγραφή:

31.12.20+0

44 Προβλέψεις

44.14 Προβλέψεις για συναλλαγματικές διαφορές από

αποτίμηση απαιτήσεων και λοιπών υποχρεώσεων	543
---	-----

44.14.01 Βραχυπρόθεσμων απαιτήσεων και υποχρεώσεων σε £

(εις) 51 Γραμμάτια πληρωτέα

51.01 Γραμμάτια πληρωτέα σε ΞΝ	543
--------------------------------	-----

51.01.01 Γραμμάτια πληρωτέα σε £	
----------------------------------	--

Εάν μετά τον παραπάνω συμψηφισμό απομένει υπόλοιπο πιστωτικών συναλλαγματικών διαφορών, αυτό θα παραμείνει στην πίστωση του 44.14.01. Εάν όμως προκύπτει χρεωστικό υπόλοιπο στο λ/σμό αυτόν, έστω € 1.000, θα γίνει η εγγραφή:

81 Έκτακτα και ανόργανα αποτελέσματα

81.00 Έκτακτα και ανόργανα έξοδα	1.000
----------------------------------	-------

81.00.04 Συναλλαγματικές διαφορές

(εις) 44 Προβλέψεις

 44.14 Προβλέψεις για συναλλαγματικές διαφορές

από αποτίμηση απαιτήσεων και λοιπών υποχρεώσεων	1.000
---	-------

44.14.01 Βραχυπρόθεσμων απαιτήσεων και υποχρεώσεων σε £	
---	--

Μέσα στην επόμενη χρήση 20+1, και εφόσον εισπραχθεί η συναλλαγματική σε USD, θα γίνει η εγγραφή:

44 Προβλέψεις

44.14 Προβλέψεις για συναλλαγματικές διαφορές από αποτίμηση απαιτήσεων και λοιπών υποχρεώσεων 399

44.14.00 Βραχυπρόθεσμων απαιτήσεων και υποχρεώσεων σε USD

(εις) **81 Έκτακτα και ανόργανα αποτελέσματα**

81.01 Έκτακτα και ανόργανα έσοδα 399

81.01.04 Συναλλαγματικές διαφορές

“ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΜΑΚΡΟΠΡΟΘΕΣΜΩΝ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ ΠΟΥ ΔΕΝ ΑΦΟΡΟΥΝ ΚΤΗΣΕΙΣ ΠΑΓΙΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ”

Οι συναλλαγματικές διαφορές της κατηγορίας αυτής αντιμετωπίζονται ως εξής:

- Καταχωρούνται σε υπολ/σμούς του σχολιαζόμενου λ/σμού 44.14 που τηρούνται κατά ξένο νόμισμα και τιτλοφορούνται «προβλέψεις για συναλλαγματικές διαφορές από αποτίμηση μακροπρόθεσμων απαιτήσεων και υποχρεώσεων».

- Στο τέλος κάθε χρήσεως συμψηφίζονται κατά ξένο νόμισμα οι χρεωστικές με τις πιστωτικές συναλλαγματικές διαφορές και το υπόλοιπο κατά ξένο νόμισμα:

· Αν είναι χρεωστικό, θεωρείται αποτέλεσμα της χρήσεως στην οποία προέκυψε και μεταφέρεται στον αποτελεσματικό λ/σμό 81.00.04 «έκτακτα και ανόργανα έσοδα / συναλλαγματικές διαφορές».

· Αν είναι πιστωτικό, εγγράφεται στην πίστωση του παρόντος λ/σμού 44.14 και εμφανίζεται στον ισολογισμό της χρήσεως στην οποία προέκυψε. Στο τέλος κάθε χρήσεως, από το λ/σμό αυτόν μεταφέρεται στην πίστωση του αποτελεσματικού λ/σμού 81.01.04 «έκτακτα και ανόργανα έσοδα / συναλλαγματικές διαφορές» το μέρος εκείνο που αντιστοιχεί στις απαιτήσεις και στις υποχρεώσεις σε ξένο νόμισμα που εισπράχθηκαν ή πληρώθηκαν μέσα στη χρήση, εφόσον δεν προηγήθηκε η μεταφορά του μέρους αυτού κατά την είσπραξη ή πληρωμή των σχετικών απαιτήσεων και υποχρεώσεων.

Σε περίπτωση που προηγήθηκαν μερικοί συμψηφισμοί των πιστωτικών υπολοίπων των υπολ/σμών του σχολιαζόμενου λ/σμού 44.14 με χρεωστικές συναλλαγματικές διαφορές, το μέρος που θεωρείται αποτέλεσμα και μεταφέρεται στην πίστωση του λ/σμού 81.01.04 «έκτακτα και ανόργανα έσοδα / συναλλαγματικές διαφορές» προσδιορίζεται κατ' αναλογία με βάση τα αρχικά πιστωτικά υπόλοιπα και τα μετά τους συμψηφισμούς αντίστοιχα πιστωτικά υπόλοιπα των υπολ/σμών του περιληπτικού λ/σμού 44.14.

Παράδειγμα:

Έστω ότι η «Ψ» απέκτησε στη χρήση 20+1 τα ακόλουθα γραμμάτια εισπρακτέα, που καταχώρησε στα βιβλία της με τις τιμές συναλλάγματος των ημερών αποκτήσεώς τους:

a.	Γραμμάτια εισπρακτέα		10.000		
		USD	:	0,890=	€ 11.236
	- Λήξεως 10.2.20+3	USD	8.000		
	- Λήξεως 10.2.20+4	USD	<u>2.000</u>		
b.	Γραμμάτια πληρωτέα		20.000		
	- Λήξεως 20.3.20+3	CAD	×	1,413=	€ 28.260

Κατά την αποτίμηση της 31.12.20+1 οι επίσημες τιμές ήταν: USD τιμή 0,880 € και CAD 1,450 €.

Θα γίνουν οι εξής εγγραφές:

18 Συμμετοχές και λοιπές μακροπρόθεσμες απαιτήσεις

18.08	Γραμμάτια εισπρακτέα μακροπρόθεσμα σε ΞΝ ⁽¹¹⁾		128		
18.08.00	Γραμμάτια σε USD (εις) 44 Προβλέψεις				
	44.14 Προβλέψεις για συναλλαγματικές διαφορές από αποτίμηση απαιτήσεων και λοιπών υποχρεώσεων				128
	44.14.00 Μακροπρόθεσμων απαιτήσεων και υποχρεώσεων σε USD [\$ 10.000:0,88=11.364-11.236]				

44 Προβλέψεις

44.14 Προβλέψεις για συναλλαγματικές
διαφορές από
αποτίμηση απαιτήσεων και λοιπών 740
υποχρεώσεων

44.14.01 Μακροπρόθεσμων απαιτήσεων και
υποχρεώσεων
σε CAD

(εις) 45 **Μακροπρόθεσμες
υποχρεώσεις**⁽¹²⁾

45.20 Γραμμάτια πληρωτέα σε 740
ΞΝ
45.20.01 Γραμμάτια πληρωτέα σε
[CAD 20.000X1,450=29.000-
28.260]

⁽¹¹⁾ Υπενθυμίζεται ότι, αντί της χρησιμοποιήσεως του λ/σμού 18.08 είναι δυνατό να χρησιμοποιηθεί ο λ/σμός 31.07.

⁽¹²⁾ Υπενθυμίζεται ότι, αντί της χρησιμοποιήσεως του λ/σμού 45.20 είναι δυνατό να χρησιμοποιηθεί ο λ/σμός 51.01.

Η πιστωτική συναλλαγματική διαφορά των € 128 θα παραμείνει στο λ/σμό 44.14 και θα εμφανιστεί στον ισολογισμό της 31.12.20+1 στην κατηγορία των προβλέψεων, ενώ η χρεωστική συναλλαγματική διαφορά των € 740 θα μεταφερθεί στα αποτελέσματα χρήσεως, δηλαδή θα γίνει η εγγραφή:

81 Έκτακτα και ανόργανα αποτελέσματα

81.00 Έκτακτα και ανόργανα έξοδα 740

81.00.04 Συναλλαγματικές διαφορές

(εις) 44 **Προβλέψεις**

44.14 Προβλέψεις για 740
συναλλαγματικές διαφορές από αποτίμηση
απαιτήσεων και λοιπών υποχρεώσεων
44.14.01 Μακροπρόθεσμων απαιτήσεων και
υποχρεώσεων
σε CAD

Στις 10.2.20+3 εισπράττονται λήξαντα γραμμάτια USD 8.000 προς 0,920 € το USD (για την απλοποίηση δεχόμαστε ότι στην απογραφή 31.12.20+2 δεν προέκυψε συναλλαγματική διαφορά).

Θα γίνουν οι εγγραφές:

38 Χρηματικά διαθέσιμα		
38.00 Ταμείο		8.696
[USD 8.000:0,920]		
81 Έκτακτα και ανόργανα αποτελέσματα		
81.00 Έκτακτα και ανόργανα έξοδα		213
81.00.04 Συναλλαγματικές διαφορές (εις) 18 Συμμετοχές και λοιπές μακροπρόθεσμες απαιτήσεις		
18.08 Γραμμάτια εισπρακτέα μακροπρόθεσμα σε ΞΝ		8.909
18.08.00 Γραμμάτια σε USD [USD 8.000:0,890]		
44 Προβλέψεις		
44.14 Προβλέψεις για συναλλαγματικές διαφορές από αποτίμηση απαιτήσεων και λοιπών υποχρεώσεων		102
44.14.00 Μακροπρόθεσμων απαιτήσεων και υποχρεώσεων σε USD (εις) 81 Έκτακτα και ανόργανα αποτελέσματα		
81.01 Έκτακτα και ανόργανα έσοδα		102
81.01.04 Συναλλαγματικές διαφορές [Πρόβλεψη USD € 128X8.000:10.000]		

⁽¹⁾ Υπενθυμίζεται ότι, αντί της χρησιμοποιήσεως του λ/σμού 18.08 είναι

δυνατό να χρησιμοποιηθεί ο λ/σμός 31.07.

⁽²⁾ Υπενθυμίζεται ότι, αντί της χρησιμοποιήσεως του λ/σμού 45.20 είναι δυνατό να χρησιμοποιηθεί ο λ/σμός 51.01.

**“ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΜΕΤΟΧΩΝ ΚΑΙ ΧΡΕΟΓΡΑΦΩΝ ΜΗ ΕΙΣΗΓΜΕΝΩΝ
ΣΤΟ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΚΑΘΩΣ ΚΑΙ ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ ΣΕ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΠΟΥ ΔΕΝ ΕΧΟΥΝ ΤΗ ΜΟΡΦΗ ΑΝΩΝΥΜΗΣ
ΕΤΑΙΡΙΑΣ”**

α. ν. 2190/1920 και ΚΒΣ

Οι ισχύουσες διατάξεις των νομοθετημάτων αυτών έχουν ως εξής :

ν.2190/1920 (άρθρο 43 § 6)

Οι μετοχές ανωνύμων εταιριών που δεν είναι εισηγμένες στο Χρηματιστήριο καθώς και οι συμμετοχές σε επιχειρήσεις που δεν έχουν τη μορφή ανώνυμης εταιρείας, **αποτιμώνται στην κατ' είδος χαμηλότερη τιμή μεταξύ της τιμής κτήσεώς τους και της τρέχουσας τιμής τους.**

Ως τρέχουσα τιμή των μετοχών που δεν είναι εισηγμένες στο Χρηματιστήριο, των συμμετοχών σε άλλες (πλην Α.Ε.) επιχειρήσεις και τους τίτλους με χαρακτήρα ακινητοποιήσεων των άλλων αυτών επιχειρήσεων, που συντάσσουν οικονομικές καταστάσεις, σύμφωνα με τις διατάξεις αυτού του Νόμου, **η εσωτερική λογιστική αξία των μετοχών ή των συμμετοχών** ή των τίτλων των επιχειρήσεων αυτών, όπως προκύπτει από το νόμιμα συνταγμένο τελευταίο ισολογισμό τους. «Στην περίπτωση που ο τελευταίος νόμιμα συνταγμένος ισολογισμός των πιο πάνω επιχειρήσεων με βάση τα δεδομένα του οποίου προσδιορίστηκε η τρέχουσα τιμή

**ΚΒΣ (άρθρο 28 § 5
περ. γ´)⁽²⁾**

Οι μετοχές ανώνυμων εταιριών που δεν έχουν εισαχθεί στο Χρηματιστήριο και οι συμμετοχές σε επιχειρήσεις που δεν έχουν τη μορφή της ανώνυμης εταιρείας **αποτιμώνται** στην κατ' είδος χαμηλότερη τιμή μεταξύ της τιμής κτήσεως τους και της τρέχουσας τιμής τους. Ως τρέχουσα τιμή θεωρείται η εσωτερική λογιστική αξία των μετοχών ή των συμμετοχών ή των τίτλων των επιχειρήσεων αυτών, όπως προκύπτει από το νόμιμα συνταγμένο τελευταίο ισολογισμό τους (ισχύς από 1.1.2003).

των μη εισηγμένων στο Χρηματιστήριο μετοχών ή συμμετοχών σε λοιπές (πλην ΑΕ) επιχειρήσεις, δεν έχει ελεγχθεί από αναγνωρισμένο κατά νόμο ελεγκτή, αναγράφεται σημείωση στον Ισολογισμό και στο προσάρτημα στην οποία αναφέρεται ότι, στους αντίστοιχους λογαριασμούς του ενεργητικού περιλαμβάνονται και μετοχές ανώνυμων εταιρειών ή συμμετοχές σε λοιπές (πλην ΑΕ) επιχειρήσεις συγκεκριμένης αξίας κτήσεως (ή αποτιμήσεως) αντίστοιχα μη εισηγμένες στο Χρηματιστήριο και ότι ο Ισολογισμός (ή οι ισολογισμοί), με βάση τον οποίο έγινε ο προσδιορισμός της εσωτερικής λογιστικής αξίας αυτών των μετοχών και συμμετοχών, δεν έχει ελεγχθεί από αναγνωρισμένο κατά νόμο ελεγκτή».

[Η αποτίμηση των προαναφερόμενων τίτλων στην απογραφή 31.12.2002 έγινε με βάση τις προϊσχύσασες διατάξεις, δηλ στο κόστος κτήσης τους.]

Επισημαίνεται ότι η παραπάνω εναρμόνιση των διατάξεων του ν. 2190/1920 και του ΚΒΣ που αναφέρονται στην αποτίμηση των μετοχών και χρεογράφων καθώς και των συμμετοχών σε εταιρίες που δεν έχουν τη μορφή της ανώνυμης εταιρείας έγινε με το άρθρο 6 § 6 του ν. 3052/2002 και αφορά τις χρήσεις που λήγουν από 1.1.2003 και μετά και δεν καταλαμβάνουν τη χρήση που έκλεισε 31.12.2002. Η πρότερη ισχύουσα διάταξη του άρθρου 28§ 5 περ.γ' του ΚΒΣ όριζε ότι η αποτίμηση των προαναφερόμενων τίτλων γίνεται στην τιμή κτήσης τους. Έτσι, οι διατάξεις των δύο νομοθετημάτων διέφεραν. Ο μεν ν.2190/1920 όριζε ότι η αποτίμηση των τίτλων της σχολιαζόμενης κατηγορίας έπρεπε να γίνεται στην εσωτερική λογιστική τους αξία (book value), όταν αυτή ήταν χαμηλότερη της αξίας κτήσεως, ενώ ο ΚΒΣ επέβαλλε την αποτίμησή τους στην αξία κτήσεως, έστω κι αν αυτή ήταν μεγαλύτερη της λογιστικής τους αξίας.

Η αποτίμηση των τίτλων των μετοχών και των συμμετοχών σε λοιπές (εκτός από ανώνυμες) εταιρίες έπρεπε να γίνεται σύμφωνα με τις διατάξεις του ν.2190/1920, δηλαδή στη λογιστική αξία τους, εκτός εάν αυτή με βάση αδιαμφισβήτητα αξιόπιστα στοιχεία υπολειπόταν σημαντικά της τρέχουσας αξίας των τίτλων μετοχών και συμμετοχών,

όπως εν εκτάσει αναπτύσσεται στα επόμενα.

Η αξία αποτιμήσεως με βάση τις διατάξεις του ν.2190/1920 γινόταν δεκτή και από το Υπ. Οικονομικών με την εγκύκλιο 1039650/270/0015/ Πολ. 1101/1993, στην οποία αναφέρεται ότι: «...επιτρέπεται ο ισολογισμός και λογαριασμός αποτελεσμάτων χρήσης να συντάσσεται με βάση την αποτίμηση που θα διενεργείται με τις διατάξεις του κωδ. ν.2190/1920 με την προϋπόθεση όμως ότι σε ιδιαίτερο χώρο του βιβλίου απογραφών θα καταχωρείται διακεκριμένα και η αποτίμηση με βάση τις διατάξεις του άρθρου 28 του ΚΒΣ». ⁽¹⁾

β. Λογιστική αντιμετώπιση

Η λογιστική αντιμετώπιση της αποτιμήσεως των εξεταζόμενων τίτλων δεν διαφέρει από τη λογιστική αντιμετώπιση της αποτιμήσεως των μετοχών ανώνυμων εταιριών που είναι εισηγμένες στο χρηματιστήριο και την οποία παραθέσαμε στην αμέσως προηγούμενη παράγραφο.

Παράδειγμα:

Έστω ότι η επιχείρηση συμμετέχει στις ακόλουθες εταιρίες:

Συμμετοχές	Τίτλοι συμμετοχών	Αξία κτήσεως τίτλου ή συμμετοχής	Τρέχουσα αξία τίτλου ή συμμετοχής
☐ Συμμετοχή θυγατρική ΑΕ «Γ» (μη εισηγμένη Χρηματιστήριο)	στην 8.000 στο	20	21
☐ Συμμετοχή συνδεδεμένη ΑΕ «Δ» (μη εισηγμένη Χρηματιστήριο)	στη 10.000 στο	30	28
☐ Συμμετοχή (μη εισηγμένη) ΕΠΕ «Ε»	στην (μη -	100.000	80.000
☐ Συμμετοχή (μη εισηγμένη) ΟΕ «Ζ»	στην (μη -	50.000	40.000

Ως τρέχουσα αξία των μετοχών και των τίτλων συμμετοχών θεωρείται η εσωτερική λογιστική αξία τους, όπως αυτή προκύπτει από τον τελευταίο νόμιμα συνταγμένο ισολογισμό των εταιριών που εξέδωσαν τους τίτλους, επειδή οι εταιρίες δεν είναι εισηγμένες στο Χρηματιστήριο.

Η αποτίμηση θα γίνει στην χαμηλότερη αξία μεταξύ αξίας κτήσεως και τρέχουσας αξίας, ακόμη και της συμμετοχής στην ΟΕ «Ζ», μολονότι οι ομόρρυθμες εταιρίες δεν καταλαμβάνονται από τις διατάξεις του ν.2190/1920 (κατ' εφαρμογή της αρχής της συντηρητικότητας).

Θα γίνει η εγγραφή:

68 Προβλέψεις εκμεταλλεύσεως

68.01 Προβλέψεις για υποτιμήσεις συμμετοχών και

χρεογράφων 50.000
(εις) 18 **Συμμετοχές και λοιπές
μακροπρόθεσμες
απαιτήσεις**

18.00 Συμμετοχές σε συνδεδεμένες 20.000
επιχειρήσεις

18.00.99 Προβλέψεις για υποτίμηση
συμμετοχών σε
συνδεδεμένες επιχειρήσεις

18.00.99.00 Προβλέψεις συμμετοχής στη
ΑΕ «Δ»

[μετοχές 10.000 □ 2(30-
28)]

18.01 Συμμετοχές σε λοιπές επιχειρήσεις

18.01.99 Προβλέψεις για υποτιμήσεις
συμμετοχών σε
λοιπές επιχειρήσεις

18.01.99.00 Πρόβλεψη για υποτίμηση
συμμετοχής
στην ΕΠΕ «Ε» 20.000
[100.000-80.000]

18.01.99.01 Πρόβλεψη για υποτίμηση
συμμετοχής
στην ΟΕ «Ζ» 10.000
[50.000-40.000]

γ. Φορολογία εισοδήματος

Για τη ζημία που προκύπτει κατά την αποτίμηση των μη εισηγμένων σε Χρηματιστήριο μετοχών εφαρμόζονται ακριβώς τα όσα αναπτύχθηκαν στην προηγούμενη § 18.00.11 σχετικά με τη ζημία από την αποτίμηση μετοχών εισηγμένων σε Χρηματιστήριο.

Η ζημία που προκύπτει από την αποτίμηση εταιρικών μερίδων ή μεριδίων (σε ΕΠΕ, ΟΕ κλπ) ως πρόβλεψη ζημίας, δεν αναγνωρίζεται για έκπτωση από τα ακαθάριστα έσοδα ούτε συμψηφίζεται με τυχόν υφιστάμενο αφορολόγητο αποθεματικό από πώληση μετοχών εισηγμένων Χρηματιστήριο.

⁽¹⁾ Όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 6 § 6 του ν.3052/2002 και ισχύει από 1.1.2003.

⁽²⁾ «3. Σε ό,τι αφορά την αποτίμηση των μετοχών ανωνύμων εταιριών μη εισηγμένων στο Χρηματιστήριο, καθώς και των συμμετοχών σε επιχειρήσεις που δεν έχουν τη μορφή ανώνυμης εταιρίας, με τις διατάξεις του νέου Κώδικα δεν άλλαξε η θέση του Υπουργείου Οικονομικών. Δηλαδή, όπως είχε γίνει δεκτό και με το παλιό Κώδικα, αποτιμούνται πάντοτε στην τιμή κτήσης τους.

«4. Ενόψει των ανωτέρω και δεδομένου ότι με τις διατάξεις του Κ.Β.Σ. (άρθρο 28, Π.Δ. 186/1992) και του Κ.Ν.2190/1920 (άρθρο 43) προβλέπονται διαφορετικοί τρόποι αποτίμησης των χρεογράφων και των συμμετοχών και μέχρι την εναρμόνιση των σχετικών διατάξεων, επιτρέπεται ο ισολογισμός και ο λογαριασμός αποτελεσμάτων χρήσης να συντάσσεται με βάση την αποτίμηση που θα διενεργείται με τις διατάξεις του Κ.Ν. 2190/1920, με την προϋπόθεση όμως ότι σε ιδιαίτερο χώρο του τηρούμενου βιβλίου απογραφών θα καταχωρείται διακεκριμένα και η αποτίμηση με βάση τις διατάξεις του άρθρου 28 του Κ.Β.Σ.

Είναι αυτονόητο ότι η διαμόρφωση των φορολογικών αποτελεσμάτων θα γίνεται με βάση την αποτίμηση που διενεργείται, σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα. Επίσης, σημειώνεται ότι για τη φορολογική αντιμετώπιση της διαφοράς αποτίμησης των χρεογράφων στο τέλος της διαχειριστικής περιόδου, έχουν εφαρμογή οι διατάξεις της παρ. 1 του άρθρου 13 του Ν.2020/1992» (Υπ. Οικ. 1039650/270/0015/ Πολ. 1101/16.3.1993), η οποία περιελήφθη στο άρθρο 38 § 2 του ν. 2238/94.

“ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΑΠΟ ΠΙΣΤΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΔΑΝΕΙΑ ΓΙΑ ΚΤΗΣΕΙΣ ΠΑΓΙΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ”

Για το περιεχόμενο και τη λειτουργία του λ/σμού αυτού βλ. πιο πάνω στο λ/σμό 16.15.

Το Ε.ΓΛΣ, για την απόσβεση των συναλλαγματικών διαφορών που καταχωρούνται στο σχολιαζόμενο λ/σμό επιβάλλει την ακόλουθως περιγραφόμενη διαδικασία. Σημειώνεται ότι ο ν.2190/1920 (άρθρο 43 § 3γ) υιοθετεί τη διαδικασία αυτή με ευθεία παραπομπή στις σχετικές διατάξεις του Ε.ΓΛΣ, ενώ και ο Κ.Β.Σ. όπως παρακάτω αναφέρεται, είναι πλήρως εναρμονισμένος με την περιγραφόμενη διαδικασία.

Η προβλεπόμενη από το Ε.ΓΛΣ διαδικασία έχει ως εξής:

· Χρεωστικές συναλλαγματικές διαφορές:

Οι υπό συζήτηση χρεωστικές συναλλαγματικές διαφορές κάθε δανείου ή πιστώσεως παρακολουθούνται σε υπολ/σμούς του 16.15.

Στο τέλος της χρήσεως συμψηφίζεται το χρεωστικό υπόλοιπο κάθε υπολ/σμού του 16.15 με το τυχόν υπάρχον πιστωτικό υπόλοιπο του αντίστοιχου υπολ/μού του 44.15 «προβλέψεις για συναλλαγματικές διαφορές από πιστώσεις και δάνεια για κτήσεις πάγιων στοιχείων». Δηλαδή, συμψηφίζονται οι χρεωστικές συναλλαγματικές διαφορές κάθε δανείου ή πιστώσεως με τις τυχόν υπάρχουσες πιστωτικές συναλλαγματικές διαφορές του ίδιου δανείου ή πιστώσεως που προέκυψαν σε προηγούμενες χρήσεις. **Το χρεωστικό υπόλοιπο, που τυχόν απομένει ύστερα από αυτόν τον συμψηφισμό, αποσβένεται τμηματικά ανάλογα με την υπόλοιπη κανονική (δηλαδή συμβατική) χρονική διάρκεια της πιστώσεως ή του δανείου ως εξής:**

- Στο τέλος της κλειόμενης χρήσεως μεταφέρεται από τον οικείο κατά πίστωση ή δάνειο υπολ/σμό του 16.15 στον αποτελεσματικό λ/σμό 81.00.04 «συναλλαγματικές διαφορές» ποσό ίσο με το πηλίκο της διαιρέσεως του χρεωστικού υπολοίπου του οικείου υπολ/σμού του 16.15 με τον αριθμό των ετών από τη λήξη της χρήσεως αυτής μέχρι τη λήξη της αντίστοιχης πιστώσεως ή του αντίστοιχου δανείου. Για τον προσδιορισμό του πηλίκου της παραγράφου αυτής χρονική περίοδος μικρότερη από δώδεκα μήνες λογίζεται ως περίοδος ενός έτους.

- Σε περίπτωση που από την ημερομηνία χορηγήσεως της πιστώσεως ή του δανείου μέχρι την ημερομηνία ενάρξεως της παραγωγικής λειτουργίας των χρηματοδοτούμενων πάγιων στοιχείων μεσολαβεί κατασκευαστική περίοδος, η τμηματική μεταφορά του χρεωστικού υπολοίπου του οικείου υπολ/σμού του 16.15 αρχίζει από τη χρήση μέσα στην οποία λήγει η κατασκευαστική περίοδος ή διακόπτεται, για οποιοδήποτε λόγο, η κατασκευή του έργου.

- Σε περίπτωση ληξιπρόθεσμων πιστώσεων ή δανείων, κατά το όλο ή μέρος αυτών, τα χρεωστικά υπόλοιπα των οικείων υπολ/σμών του 16.15 καθώς και τα τυχόν πιστωτικά υπόλοιπα των αντίστοιχων υπολ/σμών του 44.15, που αντιστοιχούν στο ληξιπρόθεσμο μέρος, μεταφέρονται στον αποτελεσματικό λ/σμό 81.00.04 στο τέλος της χρήσεως μέσα στην οποία οι αντίστοιχες πιστώσεις ή τα αντίστοιχα δάνεια έγιναν ληξιπρόθεσμα.

· **Πιστωτικές συναλλαγματικές διαφορές**

Οι πιστωτικές συναλλαγματικές διαφορές που προκύπτουν σε κάθε χρήση κατά την εξόφληση δόσεων ή και ολόκληρης της πιστώσεως ή του δανείου (πραγματοποιηθείσες), καθώς και αυτών που προκύπτουν κατά την αποτίμηση τέλους χρήσεως της πιστώσεως ή του δανείου (μη πραγματοποιηθείσες):

- φέρονται σε μείωση των τυχόν χρεωστικών συναλλαγματικών διαφορών των ιδίων πιστώσεων ή δανείων.

- στο μέτρο που δεν υπάρχουν χρεωστικές συναλλαγματικές διαφορές, φέρονται σε αντίστοιχο κατά πίστωση ή δάνειο υπολ/σμό του 44.15 «προβλέψεις για συναλλαγματικές διαφορές από πιστώσεις και δάνεια για κτήσεις παγίων στοιχείων». Από το λ/σμό αυτόν:

- κατά το κλείσιμο του ισολογισμού της χρήσεως στην οποία προέκυψαν οι πιστωτικές συναλλαγματικές διαφορές, μεταφέρεται στην πίστωση του αποτελεσματικού λ/σμού 81.01.04 «συναλλαγματικές διαφορές» το μέρος εκείνο που αντιστοιχεί στις δόσεις των πιστώσεων ή δανείων που πληρώθηκε μέσα στη χρήση αυτή.

- στο τέλος κάθε **επόμενης χρήσεως** από εκείνη που προέκυψαν οι πιστωτικές συναλλαγματικές διαφορές μεταφέρονται στον αντίστοιχο υπολ/σμό της ίδιας πιστώσεως ή δανείου του λ/σμού 16.15 ποσό ίσο με τις τυχόν χρεωστικές συναλλαγματικές διαφορές της ίδιας πιστώσεως ή δανείου ή ολόκληρο το ποσό των πιστωτικών συναλλαγματικών εφόσον υπολείπονται των αντίστοιχων χρεωστικών.

- στο τέλος κάθε μεταγενέστερης (από την επόμενη) χρήσεως, και μετά τον συμψηφισμό των τυχόν χρεωστικών συναλλαγματικών διαφορών που θα προκύψουν στη χρήση, μεταφέρεται στα αποτελέσματα της χρήσεως αυτής, στο λ/σμό 81.01.04, το μέρος εκείνο που αντιστοιχεί στο ποσό της πιστώσεως ή του δανείου που πληρώθηκε μέσα στην κλειόμενη χρήση.

β. Κ.Β.Σ.

Όπως είπαμε και ο Κ.Β.Σ. είναι πλήρως εναρμονισμένος με το Ε.ΓΛΣ αναφορικά με την απόσβεση των σχολιαζόμενων συναλλαγματικών διαφορών, ορίζοντας ότι (άρθρο 28 § 7α):

«αα. Οι χρεωστικές συναλλαγματικές διαφορές, κατά πίστωση ή δάνειο, μετά από συμψηφισμό τυχόν πιστωτικών συναλλαγματικών διαφορών, σύμφωνα με την πιο κάτω υποπερίπτωση αβ', αποσβένονται ανάλογα με την υπόλοιπη κανονική χρονική διάρκεια της πίστωση ή του δανείου. Η ετήσια απόσβεση του υπόλοιπου του λογαριασμού πολυετούς απόσβεσης, κατά πίστωση ή δάνειο, είναι ίση με το ηλίκο της διαίρεσης του υπόλοιπου του λογαριασμού αυτού κατά το τέλος της χρήσης με τον αριθμό των ετών από τη λήξη της χρήσης αυτής μέχρι την κανονική λήξη της αντίστοιχης πίστωσης ή του δανείου. Χρονική περίοδος μικρότερη του δωδεκαμήνου λογίζεται ως έτος.

«Αν μεσολαβεί κατασκευαστική περίοδος ή τμηματική απόσβεση του χρεωστικού υπολοίπου του αντίστοιχου λογαριασμού πολυετούς απόσβεσης αρχίζει από τη χρήση μέσα στην οποία έληξε η κατασκευαστική περίοδος ή διακόπηκε η κατασκευή του πάγιου περιουσιακού στοιχείου, για οποιοδήποτε λόγο.

«Σε περίπτωση ληξιπρόθεσμων πιστώσεων ή δανείων, κατά το όλο ή μέρος αυτών, τα υπόλοιπα των αντίστοιχων λογαριασμών πολυετούς απόσβεσης, που αντιστοιχούν στο ληξιπρόθεσμο μέρος, αποσβένονται στο τέλος της χρήσης μέσα στην οποία οι αντίστοιχες πιστώσεις ή τα αντίστοιχα δάνεια έγιναν ληξιπρόθεσμα.

«αβ) Οι πιστωτικές συναλλαγματικές διαφορές, κατά πίστωση ή δάνειο, στο τέλος της χρήσης μειώνουν τις χρεωστικές και σε περίπτωση που δεν υπάρχουν χρεωστικές ή αυτές υπολείπονται των πιστωτικών, κατά το όλο ή το μέρος που δεν συμψηφίζονται, μεταφέρονται σε λογαριασμό πρόβλεψης, κατά πίστωση ή δάνειο.

«Στο τέλος της χρήσης το πιστωτικό υπόλοιπο του πιο πάνω λογαριασμού προβλέψης κατά πίστωση ή δάνειο, συμψηφίζεται με τυχόν χρεωστικό υπόλοιπο του αντίστοιχου λογαριασμού πολυετούς απόσβεσης. Στην περίπτωση που μετά το συμψηφισμό αυτό παραμένει πιστωτικό υπόλοιπο στο λογαριασμό πρόβλεψης, από το υπόλοιπο αυτό μεταφέρεται σε αποτελεσματικό λογαριασμό της κλειόμενης χρήσης το μέρος που αντιστοιχεί στο ποσό της πίστωσης ή του δανείου που πληρώθηκε μέσα σ' αυτήν».

Για την αποσαφήνιση της διαδικασίας αυτής στην Ερμ. Εγκ. Του Υπουργείου Οικονομικών Σ 3162/78/Πολ 315/29.10.1986 αναπτύσσεται το ακόλουθο παράδειγμα:

I. Κατά την 31η Δεκεμβρίου 1985 διαπιστώνονται τα εξής:

• **Υπόλοιπα λ/σμών:**

Πίστωση Α', λήξης 31.10.1990: Δολ/ ΗΠΑ 1.000 × 140 = Δρχ. 140.000
 Δάνειο Β', λήξης 15.8.1989: Γερ. Μάρκα 2.000 × 65 = Δρχ. 130.000

• **Επίσημες τιμές ξένων νομισμάτων**

Δολλαρίου ΗΠΑ / τιμή αγοράς	δρχ.	147
Δολλαρίου ΗΠΑ / τιμή πώλησης	"	150
Γερμ. Μάρκο / τιμή αγοράς	"	58
Γερμ. Μάρκο / τιμή πώλησης	"	60

• **Συναλλαγματικές διαφορές εξόφλησης δόσεων μέσα στη χρήση**

Πίστωσης Α': Χρεωστική	δρχ.	2.000
Δανείου Β': Πιστωτική	"	500

(Iα) Αποτίμηση κατά την 31.12.1985

Πίστωση Α': Δολ. ΗΠΑ 1.000 × 150	"	150.000
=		
Δάνειο Β': Γερμ. Μάρκα 2.000 × 60	"	120.000
=		

(Iβ) Χειρισμός συναλλαγματικών διαφορών. Υπολ/σμοί εξόδων πολυετούς απόσβεσης - προβλέψεων, κατά την 31.12.1985.

Πίστωση Α' - Λ/σμός Συν/κών Διαφορών			
Σ.Δ. δόσεων	2.000	Απόσβεση	Σ.Δ. 2.400
		χρήσης 1985	
		(12.000 : 5)	
Σ.Δ. αποτίμησης	10.000	ΧΡΕΩΣ.	ΥΠΟΛ. 9.600
31.12.1985		31.12.1985	
	<u>12.000</u>		<u>12.000</u>
Δάνειο Β' - Λ/σμός Συν/κών Διαφορών			
Αποτ. Χρήσης	Σ.Δ. 500	Σ.Δ. δόσεων	500
δόσεων			
		Σ.Δ. αποτίμησης	10.000
		31.12.1985	
Μεταφορά	σε 10.000	(120.000	-
ΠΡΟΒΛΕΨΗ		130.000)	
	<u>10.500</u>		<u>10.500</u>
Πίστωση Α' - Λ/σμός Πρόβλεψης			
ΠΙΣΤ.	ΥΠΟΛΟΙΠΟ 10.000	Σ.Δ. αποτίμησης	10.000

31.12.1985		31.12.1985	
	<u>10.000</u>		<u>10.000</u>
Αποτ/τα Χρήσης 1.1-31.12.1985			
Απόσβεση	Σ.Δ. 2.400	Σ.Δ. δόσεων	500
Χρήσης 1985			

II. Κατά την επόμενη χρήση (31η Δεκεμβρίου 1986)

διαπιστώνονται τα εξής:

· **Υπόλοιπα λ/σμών:**

Πίστωση Α', λήξης 31.10.1990: Δολ. ΗΠΑ 800 × 150 = Δρχ. 120.000

Δάνειο Β', λήξης 15.8.1989: D.M. 1.500 × 60 = Δρχ. 90.000

· **Επίσημες τιμές ξένων νομισμάτων:**

Δολλαρίου ΗΠΑ / τιμή αγοράς	δρχ.	143
Δολλαρίου ΗΠΑ / τιμή πώλησης	"	145
Γερμ. Μάρκο / τιμή αγοράς	"	67
Γερμ. Μάρκο / τιμή πώλησης	"	70

· **Συναλλαγματικές διαφορές εξόφλησης δόσεων μέσα στη χρήση**

Πίστωσης Α': Χρεωστική	δρχ	1.500
Δανείου Β': Πιστωτική	"	2.500

(IIα) Αποτίμηση κατά την 31.12.1986

Πίστωση Α': Δολ. ΗΠΑ 800 × 145 = " 116.000

Δάνειο Β': Γερμ. Μάρκα 1.500 × 70 = " 105.000

(IIβ) Χειρισμός συναλλαγματικών διαφορών. Υπολ/σμοί εξόδων πολυετούς απόσβεσης - προβλέψεων, κατά την 31.12.1986.

Πίστωση Α' - Λ/σμός Συν/κών Διαφορών

ΧΡ. ΥΠΟΛΟΙΠΟ	9.600	Σ.Δ. δόσεων	1.500
31.12.1985		Σ.Δ. αποτίμησης	4.000
		31.12.1986	
		(116.000	-
		120.000)	
		Απόσβεση χρήσης	1.025
		1986	
		(4.100 : 4)	
		ΧΡ.ΥΠΟΛΟΙΠΟ	3.075
		1.12.1986	
	<u>9.600</u>		<u>9.600</u>

Δάνειο Β' - Λ/σμός Συν/κών Διαφορών

Σ.Δ. δόσεων	2.500	Μεταφορά από	10.000
		λ/σμό Πρόβλεψης	
Σ.Δ. αποτίμησης	15.000	Απόσβεση	Σ.Δ. 2.500

31.12.1986 (105.000 - 90.000)		χρήσης 1986 (7.500 : 3)	
		ΧΡ. ΥΠΟΛΟΙΠΟ	5.000
		31.12.1986	
	<u>17.500</u>		<u>17.500</u>
Πίστωση Α' - Λ/σμός Πρόβλεψης			
Μεταφορά στο λ/σμό εξόδων	10.000	ΠΙΣΤ. ΥΠΟΛΟΙΠΟ	10.000
πολυετούς απόσβεσης		31.12.1985	
	<u>10.000</u>		<u>10.000</u>
Αποτ/τα Χρήσης 1.1-31.12.1986			
Απόσβεση Σ.Δ. 1985	2.400		
(πίστωσης Α)			
Απόσβεση Σ.Δ. 1986	2.500		
(Δανείου Β)			
	<u>3.525</u>		

3. Απλουστευμένο παράδειγμα

Για την απλούστευση και την κατανόηση των σχετικών θεμάτων παραθέτουμε ακόμη το ακόλουθο παράδειγμα:

Ας υποθέσουμε ότι την 1/1/20+1 εταιρία «Ω» πήρε από την National Bank N.Y δάνειο USD 1.000.000 για την κατασκευή μιας νέας παραγωγικής μονά-δας. Οι τόκοι υπολογίζονται κατ' έτος με ετήσιο επιτόκιο 10% και καταβάλλο-νται μαζί με τις δόσεις του δανείου. Το δάνειο είναι εξοφλητέο σε 10 ίσες ετή-σιες δόσεις με έναρξη την 1/1/20+2. Η παραγωγική μονάδα, για την κατα-σκευή της οποίας διατέθηκε το δάνειο, άρχισε να λειτουργεί μέσα στη χρήση (λ.χ 15/12/20+1) και συνεπώς δεν υπάρχει θέμα κατασκευαστικής περιόδου.

Οι εγγραφές εξυπηρητήσεως του δανείου για τα δύο πρώτα έτη, δηλαδή μέχρι 31/12/20+2 έχουν ως εξής:

1/1/20+1, κατά τη λήψη του δανείου (τιμή αγοράς USD 1,061)

-

38 Χρηματικά διαθέσιμα

38.00 Ταμείο 1.061.000

(εις) 45 **Μακροπρόθεσμες**

υποχρεώσεις

45.12 Τράπεζες - λ/σμοί μακρ.

υποχρ. σε ΞΝ
45.12.00 Τράπεζα National Bank N.Y 1.061.000
(USD 1.000.000 × 1,061)

31.12.20+1, Λογισμός τόκων (τιμή πωλήσεως USD 1,042)

-

65 Τόκοι και συναφή έξοδα

65.01 Τόκοι και έξοδα λοιπών 104.200
μακροπρόθεσμων υποχρ.

65.01.02 Τόκοι και έξοδα τραπεζικών
μακροπρόθεσμων

υποχρεώσεων σε ΞΝ

(εις) 45 **Μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις**

45.12 Τράπεζες - λ/σμοί μακρ. 104.200

υποχρ. σε ΞΝ

45.12.00 Τράπεζα National Bank N.Y
(USD 1.000.000 × 10% = 100.000 ×
1,042)

-

31.12.20+1, αποτίμηση δανείου (τιμή πωλήσεως USD. έστω 1,042)

-

45 Μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις

42.12 Τράπεζες - λ/σμοί μαρκ. υποχρ. 19.000
σε ΞΝ

45.12.00 Τράπεζες National Bank N.Y

(εις) 16 **Ασώματες ακινητοποιήσεις
και έξοδα**

πολυετούς αποσβέσεως

16.15 Συναλλαγματικές διαφορές
από πιστώσεις

και δάνεια για κτήσεις πάγιων 19.000

στοιχείων

16.15.00 Δανείουτης National Bank
N.Y

[USD 1.000.000 × 0,019 (1,061 –
1,042)]

Αν υπήρχαν χρεωστικές συναλλαγματικές διαφορές του δανείου αυτού, οι παραπάνω πιστωτικές διαφορές θα καταχωρούνταν σε μείωση αυτών, επειδή όμως δεν υπάρχουν μεταφέρονται σε πίστωση υπολλ/σμού του 44.15.

-

16 Ασώματες ακινητοποιήσεις και έξοδα πολυετούς αποσβέσεως

16.15 Συναλλαγματικές διαφορές από πιστώσεις

και δάνεια για κτήσεις πάγιων 19.000
στοιχείων

16.15.00 Δανείου της National Bank
N.Y

(εις) Προβλέψεις

44.15 Προβλέψεις για συν/κές διαφορές από πιστώσεις και

δάνεια για κτήσεις πάγιων 19.000
στοιχείων

44.15.00 Δανείου National Bank
N.Y

-

Την 1/1/20+2 καταβάλλονται η 1η δόση του δανείου και οι τόκοι του 20+1 (τιμή πωλήσεως USD 1,053)

-

45 Μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις

45.12 Τράπεζες - λ/σμοί μαρκ. υποχρ.
σε ΞΝ

45.12 Τράπεζες National Bank N.Y 208.400
(USD 200.000 × 1,042)

16 Ασώματες ακινητοποιήσεις και έξοδα πολυετούς αποσβέσεως

16.15 Συναλλαγματικές διαφορές από πιστώσεις και

δάνεια για κτήσεις πάγιων 2.200
στοιχείων

16.15.00 Δανείου National Bank N.Y [USD 200.000 × 0,011 (1,053 – 1,042)]	
(εις) 38.00 Χρηματικά διαθέσιμα	
38.00 Ταμείο	210.600
(USD 1.000.000 : 10 = 100.000 + τόκοι 100.000 = 200.000 × 1,053)	

31/12/20+2, λογισμός τόκων (τιμή πωλήσεως USD 1,084)

65 Τόκοι και συναφή έξοδα

65.01 Τόκοι και έξοδα λοιπών μακρ. υποχρεώσεων	
65.01.02 Τόκοι και έξοδα Τραπεζικών μακρ. υποχρ. σε ΞΝ	97.560
(εις) 45 Μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις	
45.12.00 Τράπεζες - λ/σμοί μακρ. υποχρ. σε ΞΝ	97.560
45.12.00 Τράπεζα National Bank N.Y (USD. 900.000 × 10% = 90.000 × 1,084)	

31.12.20+2, αποτίμηση δανείου (τιμή πωλήσεως USD 1,084)

-

16 Ασώματες ακινητοποιήσεις και έξοδα πολυετούς αποσβέσεως

16.15 Συναλλαγματικές διαφορές από πιστωτές και δάνεια για κτήσεις πάγιων στοιχείων	37.800
16.15.00 Δανείου National Bank N.Y (εις) 45 Μακρ/θεσμες υποχρεώσεις	

37.800

45.12 Τράπεζες - λ/σμοί μακρ.
υποχρ. σε ΞΝ

45.12.00 Τράπεζα National Bank
N.Y

[USD 900.000 × 0,042 (1,084 –
1,042)]

31.12.20+2, συμψηφισμός των πιστωτικών με τις χρεωστικές
συναλλαγματικές διαφορές.

-

44 Προβλέψεις

44.15 Προβλέψεις για συν/κές διαφορές 19.000
από πιστωτές
και δάνεια για κτήσεις πάγιων
στοιχείων

44.15.00 Δανείου National Bank N.Y
(εις) 16 **Ασώματες ακινητοποιήσεις
και έξοδα**

πολυετούς αποσβέσεως

16.15 Συναλλαγματικές διαφορές 19.000
από πιστώσεις και δάνεια για
κτήσεις πάγιων στοιχείων

16.15.00 Δανείου National Bank N.Y

Μετά τις παραπάνω εγγραφές, ο λ/σμός 16.15.00 παρουσιάζει
χρεωστικό υπόλοιπο € 21.000. Από το ποσό αυτό κονδύλιο € 2.333
πρέπει να αποσβεστεί στη χρήση 20+2, που προκύπτει ως εξής: 21.000 :
9 (αριθμός υπολειπόμενων ετών διάρκειας δανείου) = 2.333. Θα γίνει η
εγγραφή:

81 Έκτακτα και ανόργανα αποτελέσματα

81.00 Έκτακτα και ανόργανα έξοδα 2.333

81.00.04 Συναλλαγματικές διαφορές
(εις) 16 **Ασώματες**

ακινητοποιήσεις και έξοδα

πολυετούς αποσβέσεως

16.15	Συναλλαγματικές διαφορές από πιστώσεις	
	και δάνεια για κτήσεις πάγιων στοιχείων	2.333
16.15.00	Δανείου National Bank N.Y	

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΑΛΗΦΑΝΤΗΣ <ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΤΕΛΟΥΣ ΧΡΗΣΗΣ>
2. ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΣΑΚΚΕΛΗΣ <Ο ΠΑΝΔΕΚΤΗΣ ΤΟΥ ΛΟΓΙΣΤΗ>
3. ΕΥΘΥΜΙΟΣ ΧΡ. ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΥ
4. ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ
5. ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΕΨΙΛΟΝ 7
6. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΩΤΗΡΟΠΟΥΛΟΣ <ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ Ε.Γ.Λ.Σ. ΙΙ>